

21. 413

Հ. Պ. ՈՒԻԹՅԱՆ

ՀԱՐՍԱՆԱԼՈՒ ԱՐԻ ԵՍԵ

Թարգմանիչ

ՕՏԱ ԱԿԵՒ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄՍՏԵՆ
ԿՈՄՍՏԵՆԻ ՍՊԱՆԻԿԱՆ

ԿՈՒՅԻ
ԿՈՒՅԻ

33

NL-29

313

33
NL-29

10 NOV 2011

ձ. Պ. ՈՒԻԹՍԸՆ

ՀԱՐՍՏԱՆԱԼՈՒ ԱՐԻ ԵՍՏԸ

Թարգմանեց
ՕՏԱ ԱԿՆԻ

ՍՈՒՐԲ ԵԵՐՍԵՍ ԸՆՈՐՀԱԼԻ
ST. NERSES' SHNORHALI
LIBRARY

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
“ԱՐԱՔՍ”, ՏՊԱՐԱՆԻ

1914
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ԵՐԵՎԱՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ԵՐԵՎԱՆ

26 AUG 2013

21913

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Մարդկային շնչառության վերջին դարերու ֆադախերա-
կան վիճակը գլխաւորապէս կը բնորոշի այն ազատութեամբ
որ կը վայելէ անհասը եւ այն ազատութեամբ որ յատուկ է սե-
փականութեան:

Անհասի եւ սեփականութեան ազատութիւններու շնորհիւ
միայն կրնան իրականանալ ամէն կարգի յառաջդիմութիւններ,
որոնք մարդկութիւնը նախնական վիճակէ մը տակաւ վեր պիտի
բարձրացնեն:

Աշխատանք մը — ի՛նչքան ալ պարզ ըլլայ եւ տոյճական —
նպատակի մը համար է, արդիւնք մը կ'ակնկալէ: Այդ նպատակը,
այդ արդիւնքը ի՛նչպէս կրնայ իրականանալ, երբ գոյութիւն
յունենայ անհասական ազատութիւնը: Եւ երբ արդիւնքը անզամ
մը ձեռք բերի, ի՛նչպէս կրնայ նպատակին ծառայել, երբ սե-
փականութեան ազատութիւնը կը պակսի:

Անհասներուն սպառնալից ուրեմն կատարեալ ազատութիւն
մարդկութիւնը ֆաշիստական կ'ըլլայ զանազան իրենց ջանքերուն,
իրենց մտնարկներուն, իրենց իտեղներուն մէջ: Այդ ազատ-
ութիւններու կիրառումով՝ խրախուսիչ եւ փրկարէ դաս մը կը
տուի անոնց որ բան մը չեն ընէր, բոլոր կը կամեմ, զուրկ
միջոցներէ եւ ինչքէ: Անոնք այս դասով, շրջապատի բազմա-
թիւ օրինակներով կը դրդին իրենք ալ զննելու եւ մասնակցելու
կեանքի կռիւին, ուր կարգ մը արժանիքներ պէտք են, ինչպէս
պատեւազմիկ գիւտորին արիւթիւն է անհրաժեշտ, յարթակա-
կելու եւ յաջողելու համար:

Շրջապատի է պատկերը եւրոպական կամ ամերիկեան երկ-
րամասի մը, ուր ամէն ֆալախիտի մարդ կը հանդիպի ձեռա-
կերտի այլազան հրաշալիքներու, ուր շայնքէն զարգացած են
արհեստներն ու ձարսարարեանները, ուր բոլորք առած է վա-

4465-2011

ճառականութիւնը, փառքի ասպարեզին վրայ են գիտուններն ու գրագէտները, կը զնահասիկն գեղարուեստագէտները, բաղդաւոր են շատերը, բարօրութեան ծրագիրներ ունին ամենքիւն:

Եթէ ինչն ուզենք այդ յառաջդիմութիւնները, պիտի գրենք՝ անոնց իրել շարժիչ ուժ՝ հաւերասար ջանքերու, անձկուն կորովներու, յամառ յարաստութեան, իմաստուն գործունեութեան եւ կանոնաւոր աշխատանքի հմլայական գումար մը: Ճարտարապետական սխալելիք մը, բժշկական գիւտ մը, գրական հրաշակիւն մը մեկ օրան մէջ յայտ չեն գար, երկար տարիներու ծնունդ են անոնք: Անոնց հեղինակները յաղթահարած են ամեն կարգի արգելքներ, բուրբութեան վայրկեաններ չեն ճանչցած, վերջապէս յաջողած են եւ փառքի ու հարստութեան տիրացած:

Նոյնպէս աշխարհի բազմաթիւ հարուստները: Անոնցմէ շատերը ունեցած են մութ սկզբնաւորութիւն մը, բայց շնորհիւ արժանիքներու, որոնք առաջինութիւններ նկատուած են, կրցած են յաջողիլ եւ հարստանալ: Եւ իրաւունք ունին հպարտանալու իրենց հարստութիւններով, որ խնայողութիւնն է՝ ապագայ բարօրութեան հետանկարով՝ տարիներու ընթացքի կազմած, որ «կուտակած աշխատանքն է»:

Պատկերը տարբեր է մեր իրականութեան մէջ, տարբեր է եւ տխուր: Նախ մեզի երկար տարիներ անհասական եւ սեփականութեան ազատութիւնը պակասած է, յետոյ բնական, արեւասական արգելքներ պատկերներ եղած են եւ դաստապարած մեզ մնայ հոն ուր որ էինք: Բայց Մահմաւաղութիւնը, նոր սկսող հաղորդակցական դիւրութիւնները, օտար դրամազուխներու մուտքը եւ մեր իրաւունքներուն գիտակցութիւնը մեզի յառաջդիմութեան նոր շրջան մը կը բանան:

Եթէ մարդ չուզեր սոսկ հանդիսատեսի դերին մէջ մնալ, այլ ինքն ալ կը ձգտի մասնակցիլ կեանքի կռիւին, պիտի կրնայ ստեղծել միջոցներ, բաւական է որ իրեն չպակսի կամքը:

Կարեւորը նպատակի մը հետապնդումն է իմաստութեամբ եւ յամաբօրեան: Ըսած է՝ Որ Ամերիգացի մը միշտ իր գլխուն մէջ գաղափար մը ունի, որուն իրականացման կը նւիրարեւ:

Իր ջանքերը, իր բոլոր ուշադրութիւնը: Անով կարելի է բացատրել ամերիկեան ձեռնարկները, միշտ խիզախ, միշտ արօրիկնակ եւ գրեթէ միշտ յաղթական: Ի՞նչ բան կրնայ չյաջողիլ հաստատականութեամբ:

Ասոր է որ իր ընթերցողները կուզեն համոզել այս գիրքը իր ամեն մեկ տղերու մէջէն: Օգտակար եւ իմաստուն քեղադրութիւններու այս հատորը շատագոյն խորհրդատուն կրնայ ըլլալ անոնց, որ ձգտում եւ եռանդ ունին յառաջանալու եւ հարստանալու: Ամեն անոնց առջեւ՝ որ արժանիքներ յայտ կը բերեն, անհրաժեշտ կեանքի կռիւին, միշտ բաց է ամեն հորիզոն. պիտի հարստանան, եթէ կ'ուզեն հարստանալ:

ՕՏԱ ԱԿՆԻ

Ծանօթ.— Իբրեւ յաւելած, այս հատորին կցւած են Սիւլէն Ռուսէսի մէկ գրէն բանի մը հասածներ, մասնաւորապէս շահեկան առեւտրականներուն համար:

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

ԲԱՂԴԸ ԴԵՐ ԶԻ ԽԱՂԱՐ

«Ի՞նչ բաղդաւոր է սա մարդը . . .»

Այս խօսքով է որ ուսմիկը կ'ողջունէ յաջողութեամբ վերջացած ամէն ծեռնարկ:

Բայց սխալ է այդպէս մտածելը. «բաղդ»ը հարստութիւն չի նշանակում մէջ՝ զրեթէ միշտ՝ հազիւ ամենապզտիկ դեր մը կ'ունենայ:

Կարելի է մոյմիսկ ըսել որ բաղդը հարստամալու արգելք է. որովհետեւ ամոռք որ բաղդէն յատուապէս նպաստաւորւած են՝ աւելի կ'սպաւնին ճակատագրին քան իրենց անձնական ջանքերուն:

ԴԻՊԻԱԾԸ ԶՄԱՏԱԾ Է

Բայց դիպածը դիպած ըլլալէ պիտի դադրէր, եթէ քմահաճ չըլլար և չուզէր երէկւան շինածը այսօր քանդել: Լաւագոյնն է ուրեմն իրեն չվստահիլ, և երբ ամ ժպտի մեզի, ըսել որ այդ ժպիտը թերեւս փոխարինումն է այն ծամածռութեան որ պահ մը ետքը պիտի ընէ մեզի:

ՀԱՐՍՏԱՆԱԼՈՒ ՄԻՋՈՑԸ

Մարդ հարստութեան կրնայ տիրանալ՝ իր սեփական ուժերու շնորհիւ միայն:

Մենք այլևս չենք ապրիր բարեմիտ Լաֆօնթէի ժամանակը, երբ հարստութիւնը քնացող մարդու մը սեմին վրայ նստած կը ներկացացնէին:

Այդ դիցուհին աւելի պահանջկոտ դարձած է մեր օրերուն և ամ կ'երեւնայ միայն ամոռն որ զինքը կը հետապնդեն յամառօրէն:

Ամենքը միևնոյն միջոցները չեն գործածեր ամոր տիրանալու համար: Ուսմիք զայն դիմաւորելու կ'երթան քաջաբար, ուրիշներ հեռուէն կը սպասեն. կամ ալ որ՝ նշմարելով զայն՝ ամոր ետեւէն կը վազեն անխոնջ, միմէն որ հասնին: Բայց ամենքն ալ, առանց բացառութեան, միևնոյն մպատակին հասնելու համար երեսան կը բերեն յատկութիւններ որոնց մասին պիտի խօսի այս գրքի մէջ. մոյմիսկ այն առանձնաշնորհները որոնք հարստացած են յամկարծօրէն՝ իրենց հարստութիւնը ծնօքէ չհամելու համար՝ պէտք է կիրարկեն այդ յատկութիւնները:

ՊԱՆՊԱՆՆԻ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆԸ

Ուրիշ բան է հարստութիւն ունենալ, ուրիշ բան է հարստութիւն պահպանել: Ամոռն որ դիւրութեամբ հարստացած են՝ չեն զիտք այն նեղութիւնները որ մարդիկ կը կրեն հարստութիւն ծնօք բերելու մպատակով և յաճախ ամհոգ կը գտնուին պէտք եղածը ընել՝ զայն պահելու համար:

Ի՞նչ կարծիք պիտի կազմէք այն մարդու մասին որ՝ տեսնելով առտու մը չքնաղ թռչունի մը իր պատուհանէն մերս մտնելը՝ չի խորհիր բռնել և չփախցնելու համար վանդակի մէջ դնել զայն:

ԱՅՍ ԳՐԻՆ ՆՊԱՏԱԿԸ

Այս գրքին նպատակը ուրիշ բան չէ ուրեմն բայց եթէ գտնել և ցուցնել միջոցներ որ ամհրածնշտ են մախ բռնելու և յետոյ ընտելացնելու այն սքանչելի թռչունը, որ կը կոչուի «Բաղդ»:

Ծ. Պ. Վ.

Ա. ԳԼՈՒԽ ՀԱՌԱՏԱՆԻ ԻՐ ԱՍՏՂԻՆ

ԲԱՑԱՐՁԱԿ ՊԱՅՄԱՆ ՄԸ

Յաջողութեամբ էական պայմաններէն մէկն է քացարձակ հաւատք ունենալ՝ որ ապագամ մեզի գոհացում պիտի տայ:

Ինչքան ալ դէպքերը աննպաստ ըլլան, կորովի մարդիկ ապագայի մասին աւելի զօրեղ վստահութիւն կ'ունենան:

Բացարձակապէս զգուշանալու է այն թուութեան մէջ որուն կ'ենթարկին շատեր, որոնց դեռ ժպտած է բաղդը:

Անոնք ճակատագրապէս ամբողջ կը համարին ինքզինքնին, ու այդ համոզումը իրենց ջանքերուն ուժը կը տկարեցնէ:

ԱՆԲԱՂԴՈՒԹԻՒՆ ԶԿԱՅ

Մարդ պէտք է համոզուի որ ամբողջութիւն չը կայ. թուլամորթներ և անճարակներ կան միայն:

Ու երբ դէպքերը մեզի միշտ նպաստաւոր չըլլան, փոխանակ յուսահատելու՝ խորհելու է որ քամի միմիայն միւս կողմն ուղղութեամբ չի փչեր, և երբ ճարդ գիտնայ վարպետօրէն դեկամարել, կուգայ վայրկեան մը, ուր հովիւն ուղղութիւնը մեզի նպաստաւոր պիտի ըլլայ:

Ինչպէս որ մէկը չի կրնար պարծիլ թէ անյաջողութիւն չէ ունեցած, մոյմպէս ոչ ոք չի կրնար ըսել թէ միշտ դժբաղդ է եղած:

Կեանքը յաջողակամութիւն մըն է սե ու վարպետաց շարքերու. ու երբ մարդ մեղութեան մը ազատի՝ կրնայ յուսալ որ քիչ հաւանականութիւն կայ մորէն մեղութեան մէջ իյնալու, երբ մամաւանդ զգուշամայ իր սխալներով մոր տագնապներ ստեղծել:

ՀԱՌԱՏԱՐԸ ԵՒ ՅԱՆՁՆԱՊԱՏԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Կարճամիտներն են որ կը կործանեն այս գեղեցիկ հաւատքը՝ զայն « յանձնապատասանութիւն » փոխելով:

Կեանքի դժարութիւններու մէջէն յաղթական ելլելու համոզումը զօրաւորներու յատուկ առաքինութիւն մըն է: Եթէ անոնք յաղթահարած են յանձնապատասանութեան շնորհիւ, կըցած են սակայն պէտք եղած ատեն փոխիլ՝ խուսափելու համար այն հետեւանքներէն որ յանձնապատասանութիւնը կրնայ ունենալ:

Շատ փիլիսոփաներու համար՝ յանձնապատասանութիւնը այն մոլութիւնն է որ քննադատները կը պարսաւեն, այլ հաւատք՝ իր անձնական արժանիքներուն:

ԷԼԼԻՔ ՄՕՐՆԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ

«Երկտասարդներու մէջ յանձնապատասանութիւնը խղիւղ սխալ մըն է, կ'ըսէ Էլլիք Մօրն: Յանձնապատաս-

տանութիւնը ուժ մըն է, եթէ անհատին արժանիքններուն չյարմարող ցուցամուկութիւն մը չէ:

«Արդիական կեանքի յարաճում դժարութիւնները խաթարած են իմաստը այս բառին, որ կեղծ դաստիարակութեան մը հետեւանքով գէշ կը հնչէ: Շատ ծանօթ երեսոյթով մը, յանձնապատասխանութիւնը իր ուժերու վստահութեան կը փոխւի. ու այդ վստահութիւնը ամէն յաջողութեան առաջին պայմանն է:

«Կ'ընդունինք որ գործի մը մէջ յաջողելու համոզմունքը յաճախ յանձնապատասխանութիւն է: Բայց անտարակոյս այդ համոզումն է որ անհատին սկզբնական մղումը կուտայ, ինչոր, առաջին յաջողութեամբ, կը փոխւի իր սեփական ուժերու մասին անյողոգդօք հաւատքի մը:

«Մեր մէջ մեր սեփական ուժերու մասին մեր ունեցած հաւատքը զարգացնելով միայն կրնանք զարգացնել մեր կորովը:»

ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ՏԱՐԱԿՈՅՄԷ

Ամէն բանէ առաջ զգուշացէք որ ձեզ տարակոյսը չվարակէ, ու վանեցէք զայն, եթէ ձեզ մօտենայ:

Զգուշացէք մասն ձեր տարակոյսը բանաձեւելէ, որովհետեւ տարակոյսը երբ արտայայտւի՝ կարծէք կը հաստատուի: Տարակուսեցէք միայն այն ատեն երբ կը վիճիք ծրագրի մը մասին, որ դեռ հասուն չէ: Բայց անգամ մը որ յաջողութեան հաւանականութիւնները մանրակրկիտ քննելէ ետքը՝ ծրագրի մը ու-

րոշում կուտայք, այլևս մի թողուք որ ձեր հաւատքը խախտի:

Երբ տարակոյսի շրջան մը կ'անցնէք, ձեր վախերը չըլլայ որ արտայայտէք՝ ներկայութեանը մանաւանդ անոնց, որոնք կրնան ձեզի օգտակար դառնալ:

Մարդկային ընկերութեան մէջ շատեր կըստանան միայն այն դերերը, որ ուրիշներ կուտան իրենց: Եթէ դուք ներշնչիչ կուգէք ըլլալ, ձեր աստղը ոչ միայն ձեզի համար միշտ տեսանելի պիտի մնայ, այլև ան պէտք է շլացնէ ուրիշներն ալ:

Ուրիշները հաւանեցնելու համար՝ անհրաժեշտ է որ նախ դուք համոզւած ըլլաք, ու անոնք միայն կրնան համոզել որոնք համոզւած են:

ԻՐ ՀԱՒԱՏՔԸ ՀԱՐԿԱԴՐՆԵԼ

Վարանող կամքերը հաւաքելու համար անհրաժեշտ է հարկադրել այս հաւատքը. և իր որոշումներուն հեղինակութիւն տալու համար՝ ոչինչ այնքան կարեւոր է որքան իր աստղին — իր յաջողելուն — հաւատալը:

ՀԱՒԱՏԱԼ ԻՐ ԱՍՏՂԻՆ

Միլիառատէր Գարնէկի, որուն ձեռնահասութիւնը այս նիւթի մասին տարակոյսէ զերծ է, մարդու իր աստղի մասին ունեցած այս հաւատքը կը նկատէ յաջողութեան ամենէն սքանչելի տարրերէն մէկը:

ԳԱՐՆԷԿԻԻ ԽՕՍՔԸ

«Թուզ մը իսկ չպիտի տայի այն պաշտօնեային որ ինքզինքը վաճառականական կարեւոր տամ մը ընկերը կամ պետը չերեականեր արդէն, կ'ըսէ պողպատի թագաւորը իր « Գործերու Կայսրութիւն » անուն գրքին մէջ:»

Եւ կ'աւելցնէ.

«Հարստամալու համար անհրաժեշտ է հեռու մնալ գէշ վարձատրւած գործերէն, որոնք թէն զերծ են վտանգումներէ, քայց ապագայ չեն խոստանար:»

«Պէտք չէ վախճալ պատասխանատուութիւնէ, ընդհակառակը ստամոքներու է պատասխանատուութիւն և հպարտ ըլլալու է անով:»

ՄԻՒԽԱՌԱՏԵՐԻ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Իր աստղին հաւատալուն ամենացայտուն օրինակներէն մէկը կուտայ մեզի այնպիսի անձ մը, որով զբաղեցան քանի մը տարի առաջ փարիզեան թերթեր:

Բոլոր փարիզցիներուն ծանօթ Պր. Մազքէ Եղաւ մէկը այն յանդուգներէն, որ 1848ին ոսկիի հրապուրտով Քալիֆոռնիա մեկնեցան: Հոն՝ պատմաճմերուն մայելով՝ ոսկին այնքան առատ էր, որ «ծոելը կը բաւէր հաւաքելու համար:»

Աւա՛ղ, այս պատրանքը մահաւանդ պատճառը եղաւ բազմաթիւ գաղթականներու, որոնք ծախեցին իրենց պզտիկ դաշտը կամ իրենց պարզ տունը և՛ վստահութեամբ լեցած՝ մեկնեցան ոսկի փնտռելու:

Բայց ամոնց մեծ մասը որ իրենց ամենապատե-

սութեամբ չէին կրցած գուշակել խոչընդոտները և զուրկ էին ամոնց յաղթահարելու անհրաժեշտ առաքինութենէն՝ կը մեռնէին խեղճով՝ իրենց ճամբորդութեան մպատակը դեռ չմշմարած:

Ուրիշներ, աւելի տոկոս, աւելի յարատեւող և վերջապէս աւելի լաւ զինւած, առանց կոխը լքելու՝ կը մտածէին միայն ժամանակ շահիլ և ապրուստի միջոց փնտռել, մինչև որ գտնէին այն հարստութիւնը, որուն համար այնքան հեռուէն եկած էին:

Ասոնցմէն էր Պր. Մազքէ:

Ծագումով Սկովտացի, ձիերու առեստուրով կը ընդէր. ուրիշներու հաշիւն կառապանութիւն իսկ ընկէ ետքը՝ խեղճուկրակ կ'ապրէր, կէս մը իւր ձիա-դարման, կէս մը իւր սայլապան:

Իր ճամբուն վրայ՝ կըմար այն-քաղաքներէն մէկը մնալ, որ կարծես կախարդանքով կը շինուէին, իր զիտցած արհեստներէն մէկը հոն ի գործ դնելու և համզօրտ ապրելու համար:

Բայց ան համոզւած էր որ ուրիշ կեանք մը պիտի գտնէր, ու հաստատ հաւատքն ունէր իր աստղին:

Ու եթէ մեծ էին իր տեմչանքները, ոչ մեզ մեծ էր գոհացում գտնելու իր հաւատքը: Անուշ միջակութիւն չէր փնտռածը, այլ հարստութիւն — մեծ հոգ — որուն տիրանալու, այսինքն մինչև այնքան բաղձալի «ոսկեվայրը» հասնելու համար՝ կը շարունակէր արիւնքար իր յոգնատանջ և յարատեւ պայքարներով լեցուն կեանքը:

Օր մը, երբ իր սովորական աշխատութեամբ կը զբաղէր և ծանր կառք մը կը քշէր, լծակապերէն մէկը քակեցաւ: Փորձեց առժամեայ նորոգութիւն մը ընել, բայց այնքան անհաստատ, որ որոշեց առաջին համդիպած անցորդէն տեղեկանալ՝ թէ ուր կրնար հորոգել լծակապը:

Քալիֆօռնիայի գամբաները այդ տարիներուն ամայի էին. բայց և այնպէս հազիւ քանի մը քիւօմէթր գամբայ կտրած էր երբ մացառուտ ուղիէ մը ծիաւոր մը երեցաւ: Տեղեկութիւններ ուզեց անկէ, ու երկուքը միասին գամբայ ինկան սրարշաւ:

Պր. Մագքէ իմացաւ որ գամբորդը քալիֆօռնիացի էր, և համզիստ՝ եթէ ոչ գոնէ՝ կապրէր հասոյթններով փոքրիկ հողի մը, ուր արծաթի հանքի մը նուրը «երակ» մը գտած էին:

Պր. Մագքէի արթուն մտքին համար փայլակ մըն էր այդ յայտնութիւնը:

Ընկերացաւ մարդուն, ուսումնասիրեց հողը և շուտ համոզում գոյացուց որ այդ փոքրիկ «երակը» մեծ հանք մըն էր:

ԳՈՄՍԹՈՔԻ ՀԱՆՔԵՐԸ

Այդ վայրկենէն ամէն շամք ըրաւ այդ հանքը գնել կարենալու համար: Դրամագլուխ ձեռք բերելու նպատակով՝ իգործ դրաւ զրկանքներ, յաւելածակամ աշխատութիւններ, դիմումներ և վերջապէս ոչինչ խնայեց ու համգստացաւ միայն այն օրը, երբ յաջողեցաւ այդ փոքրիկ հողին տէր դառնալ:

Գոմսթօքի հոչակաւոր հանքն էր ան:

Այս փոքրիկ հողը կ'արժէր երկու հարիւր միլիոն գործ ձեռք բերելը կը պարտի իր աստուի մասին ունեցած յամառ հաւատքին:

Այս ամուր հաւատքի առիթով մանաւանդ լաւ պիտի ըլլայ յիշել հիմօրեայ առակը, արդէնք մարգարէական հարուստ երեսակայութեան:

ՄԱՐԳԱՐԷԻՆ ՄՏԱԾՈՒՄԸ

«Հատի»ներու մէջ ըսած է.

«Նեղը չի շարժիր՝ ձեզի զալու համար: Եթէ Կիւզէր դուք ամոր կատարը բարձրանալ՝ նախապէս ասոր համար ամէն միշտ ձեռք առէք:

«Անոնք որ կը փափաքին բարձրանալ մինչեւ գագաթը՝ պէտք է իրենց հետ ունենան առաջնորդ մը — որ առաքինութիւնն է — և լոյս մը — որ հաւատքն է —:»

ԴԵՊԻ ԱՍՏՂԸ

Ուրեմն շնորհիւ արժանիքներու, որոնց մասին պիտի խօսինք այս գրքին մէջ, և մեր աստղին լոյսով առաջնորդելով է որ պիտի ձեռնարկենք այն գամբորդութեանը, որուն նպատակը հարստութիւնն է, որ մարգարէն լեռով կը խորհրդանշանէ:

Ու երբեմնի մոգ թողաւորներուն պէս, մեր աստղին շողովը առաջնորդած պիտի քալենք՝ հետեւէն ընդնշմարած կատարներուն տիրանալու համար:

Արգահատելի են անոնք որ իրենց գամբան լուսաւորելու համար չունին այս երջանկաբեր աստղը:

Բայց աւելի արգահատելի են ամոնք որ ամպե-
րու վարագոյրին ետև իրենց աստղին վայրկեան մը
ծածկելը տեսնելով՝ կ'երևակայեն որ մշտապէս մա-
րած է ամ ու իրենց ճամբէն ետ կը դառնան , ա-
ռանց ամոր երեւնալուն սպասելու :

ԱՆՈՒՔ ՈՐ ԿԸ ՀԱՄԱՆՆ

Ամոնք միայն պիտի կրնամ լեռան կատարը ,
այսինքն հարստութեան զենիթը հասնիլ , որ աչքէ-
չեն հեռացներ երկմքի այն կէտը՝ ուր իրենց աստ-
ղը կը ծածկէ , և , առանց յուսահատելու , կըսպա-
սեն ամոր վերերեւումին :

Իր աստղին հաւատալը՝ առաջին սլայմանն է
յաջողութեան :

Բ. ԳԼՈՒԽ

ՓԱՌԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

ՕՐԻՆԱՒՈՐ ԲԱՂՁԱՆՔ ՄԸ

Փառասիրութիւնը գոհիկէն վեր բարձրանալու
եռանդուն ձգտում մըն է , ինչպէս և մեր սեփական
միջոցներու շնորհիւ՝ ինքնուրոյնութիւն և հարստու-
թիւն ձեռք բերելու օրինաւոր բաղձանք :

Երբեք փառասիրութիւնը այնքան անհրաժեշտ չէ
եղած որքան մեր օրերուն :

Հետզհետէ աւելի դժուարին կեանքի մը բազմա-
զան սպահանջները , ինչպէս և հարստութեան տիրա-
նալ ուզողներու շարքին մէջ դիրք զրաւելու անհրա-
ժեշտ ջանքերը կը հարկադրեն որ փառասիրութիւնը
սլաշտամունք մը ըլլայ ամոնց՝ որ կ'ուզեն յաջողիլ :

ԿԵԱՆՔԻՆ ՍԱՆՂՈՒԹԸ

«Կեանքը , կ'ըսէ Պր. Տանժէն , հսկայ սանդուխ
մըն է . ամ որ չի փափաքիր վեր ելլել՝ վար իջնելու
մեծ վտանգին կ'ենթարկի , որովհետև դժուար պիտի
ըլլայ իր տեղը պահել վեր փութացողներու հրմըշ-
տութիւններու մէջ :

«Ատոնց մէջ կամ մարդիկ որ ամենշմարեկի մնա-
լու համար կը կծկին և ամշարժ կը մնան՝ ընդհա-

ըրումէ վախճալով : Խստաբարոյ քննադատներու համար անոնք իմաստուններն ու համեստներն են :»

ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԻՒՆ ՆԻ ՓԱՌՔ

«Ասա՛ղ, հիմա հիմ ժամանակները չենք ապրիր. խստաբարոյ և անախորժ առաքելութիւնը չի բաւեր այլեւս փառքի հասնելու համար, ու եթէ մեր օրերուն՝ փիլիսոփային մէկը Դիոգենեսի 1) պէս ընել փորձէր, շուտով պիտի ստիպէին զինքը թողուլ իր տակառը և ունենալ կոկիկ բնակարան մը, եթէ չուզեր որ զինքը մոլորացիկներու ապաստանարանը դրկեն :»

ՓԱՌԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆԸ ԳՈՎՆԼԻ Է

Փառասիրութիւնը գովելի է, որովհետեւ անոր շնորհիւ մեր արժանիքներուն գիտակցութիւնը կ'ունենանա՞նք, և որովհետեւ ամ մեզ հեռու կը պահէ համեստութենէ և երկչոտութենէ, որոնց վրայ իբրեւ քարածայոներու՝ կը խորտակին ապագայի բոլոր յոյսերը:

1) Դիոգենէս, Յոյն փիլիսոփայ, աքսորական իր հայրենիքէն, կ'ապրէր Աթէնք և Նշխորհի բարիքներուն և հարստութիւններուն նկատմամբ արհամարանք կը քարոզէր. ափսոս չհազուստը վերաբերէ մը կը բաղկանար, բոպիկ կը քալէր և տակառի մը մէջ կը բնակէր: Աւիքսանար իրեն հարցուց թէ բանի մը կը փափաքի՞. «Այո՛, պատառխանեց, արեւ մի՛ խափաներ» Օր մը երբ նշմարեց որ տղայ մը աղբիւրէն ջուր կը խմէր իր փիլի մէջէն, «Այդ տղան, պոռաց, կը սորվեցնէ ինձի, թէ դեռ ես աւելորդ բաներ կը պահեմ» և կտրեց իր ջրամանը:

Ե. Թ.

«Փառասիրութիւն ունեցէք, կ'ըսէ պր. Գուրաի. ձեր բաղձանքները իրականացնելու հաւանականութիւնը այնքան մեծ կ'ընայ ըլլալ, որքան մեծ են ձեր փառասիրութեան սահմանները :»

ՄՈԳԱԿԱՆ ԲԱՌՆՐ

«Նափօլէօնի մորակոչ զինուորները իրենց փափաքիտոցին մէջ մարաշախտի գաւազան մը կը կրէին : Նոյնպէս գործի ամէն սկսնակ բարձրութեան պէտք է ձգտի :

«Սա ցնցոտուն աշակերտը ի՞նչ խորհրդաւոր բառեր պիտի լսէ ժխորին մէջ հսկայական աշխատանոցի մեքենաներուն, որուն կազմաւորին մէկ խեղճ մասնիկն է ինք :

«Սա պզտիկ տգէտ զրազիրը, որ օրինքուն թիւեր կ'ընդօրինակէ՝ առանց զանոնք հասկնալու, ի՞նչ պիտի կարդայ իր ձեռքի խոշոր զրքերու տողերուն մէջէն .

« — Երեք մոգական բառեր . այն բառերը որ կը հնչէին Պէրնատօթի և Միւրաի 1) ակամջներուն . այն բառերը, որ վնդակները ըսին Մագսիթի . «Թագաւոր պիտի ըլլաս :»

ԱՆԻ ՍԵՐՄԸ

Անշուշտ, գործունէութիւնը, կորովը, կարգ կա-

1) Պէրնատօթ, Ֆրանսայի մարտախա, Շուէտայի ծառայութեան մտաւ և յետոյ, Կարոլոս ԺԳ. տնունով թագաւոր եղաւ :

Միւրա, Նաբոլէօն Ա.ի կնոջ եղբայրը, արի զօրապետ, թագաւոր եղաւ Նաբոլիի :

մոմը , խնայասիրութիւնը ու այս գրքին մէջ յիշատակած բոլոր յատկութիւնները ամհրաժեշտ են հարստութեան տիրամալու համար , բայց երբ փառասիրութիւնը չի միանար ամոնց , կը մտամիմ այն ատեն ամոնք սերմերու զոր արեւը չի ծլեցնէր , և՛ այլեւս ազագում՝ չեն արտադրեր հրաշալի պտուղներ :

Մշտարթում փառասիրութիւնը թանկագին է մանաւանդ ամոնց համար , որ վճռած են չփախցնել կեանքի մէջ այն թեթեւթոխ վայրկեանը որ առիթ՝ կը կոչի և ուրկից կախում ունի երբեմն մեր գոյութիւնը :

Փառասիրութիւնը քիչ անգամ չարերում սեփականութիւնն է . ան յաճախ մարդիկ բարութեան կը մղէ :

Որովհետեւ ան կը ջնջէ նախանձը : Դսկապէս ինչո՞ւ նախանձիւ մարդոց , քանի որ զանոնք պիտի գերազանցենք :

Յետոյ ան մերողամտութեան կը մղէ մարդիկ , որովհետեւ փառասէրին դրդումները այնքան բարձրաթոյն են որ անիկա գութ կըզգայ միայն ամոնց մկատմամբ որ իրենց կեանքին մէջ փառքի չեն ծըգտիր :

Բայց , պիտի ըսի որ , իր նպատակին հասնելու համար՝ փառասէրը կը կոխտէ բոլոր այն խոչընդոտները որոնց կը հանդիպի իր ճամբում վրայ :

ՆՊԱՏԱԿԻՆ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆԸ

Ի՞նչ հոգ այդ կոխոտումները , կը բաւէ որ հե-

տապնդած նպատակը հրաշալի է և կարող է մը պատուել շատ մը մարդոց երջանկութեան :

Ջոհտղները կորովիները չեն երբեք : Աժոնք փառասէրին դէմ չեն ելլեր , այլ կը քալեն անոր հետ մոյմ ճամբով , որ կը տանի դէպի Յառաջդիմութիւն և դէպի Լաւագոյնը :

Առանց փառասիրութեան ի՞նչպէս կարելի է երեսակայել ծաղկումը կարգ մը հարստութիւններու որոնք մեզ կ'ապշեցնեն :

Կորովով ամրապնդած փառասիրութիւնը չէ՞ որ թիւադրած է գործերը մեր ժամանակակիցներու մեծ մասին ծանօթ փոքրիկ շրջում փերեզակին , որուն հրաշալի պատմութիւնը կ'ընէ մեզի Պր. Գոֆինեան :

ԻՐԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

«1865ին , նախկին Թարան և Սէն-Բէռ փողոցներուն անկիւնը (հոն ուր Սէն-Ժէրմէնի պուլվարն է հիմա) ոստիկան մը աւերակ տեղէ մը անցած ատենը՝ շրջիկ փերեզակ տղայ մը տեսաւ , որ ամցորդներուն քաներ մը կը ծախէր :

«Ոստիկանը տղայէն պահանջեց իրեն ցոյց տալ փողոցներուն մէջ ապրանք ծախելու իրաւունք տուող արտօնաթուղթը , և որովհետեւ տղան չունէր այդ թուղթը՝ զայն տարաւ ոստիկանատուն :

«Հարցաքննութեան համար հոն զինքը ներկայացուցին ոստիկանական քարտուղարին :

«Քարտուղարն էր Պր. Տ . . . որ իբր ոստիկանապետ 1885ին համգստեան կոչւեցաւ :

ՃԱՐՏԱՐԱՄԻՏ ԳՈՐԾ ՄԸ

Իր ճարտարամտութեան շնորհիւ է ուրեմն որ շրջուն փերեզակը իր փոքրիկ առեւտուրի կիրարկման մէջ բնաւ ամհանգիստ չըլլալու ապահովութիւնը յաւանդեցաւ ստանալ:

Առիթէն օգտուելու ճարպիկութեան ուրիշ ապացոյց մը տաւ՝ «վարձու խանութի» մը մէջ տեղաւորելով: Թէեւ այս ամենքը պարզ կը թւի՝ բայց կը նմանի Քրիստափոր Գոլոմպուսի հաւկիթին 1): Խնդիրը մտածելն է:

Այսպէսով, առանց ծանր հոգերու տակ մտնելու, հնարաւորութիւն կ'ունենար ժամանակաւոր կերպով խանութ մը տեղաւորել:

Այս վարձու խանութները, ուր մէկը առժամապէս կը տեղաւորուի մինչեւ խանութին պայմանագրութեամբ ուրիշի մը կողմէ վերջնական վարձումը, մեծ ծախք մը չեն պահանջեր. գործերու ամփոփումը կը պարագային՝ հոն տեղաւորուողը ազատ է խանութը

1) Քրիստափոր Գոլոմպուս, որ նոր աշխարհ մը ուզեց գտնել և գտաւ, ունեցաւ նախասնորդներ և թշնամիներ, որոնք կը ճգնէին պղտիկցիներ իր գիւտին արժէքը: Հրուի-բական սեղանի մը վրայ, իր ներկայութեան խի, քննադատել սկսան իր գիւտը, սուարիկով թէ գժւար բան մը էքը Ալեքսիան գտնելը, միայն մտածել պիտի եր: Գոլոմպուս հաւկիթ մը առաւ և առաջարկեց սեղանակաշնորհուն՝ գոյն մէկ ծայրին վրայ հաստատ կեցնել փորձերը չափողեցան քնակաւորութիւն Գոլոմպուս թեթեւ մը սնակին դարկաւ հաւկիթը և կեցուց. ամենքը նորէն պոռացին. «Օ՛, գժւար բան էքը ատ. — Անշուշտ, պատասխանեց ան հեղինակով. քայց խնդիրը մտածելն էր:»

ձգել՝ առանց իր վարկը վտանգելու և իր վճարելու կարողութեամբ մասին չարախօսութիւններու տեղի տալու:

ՀԱՄԵՍՏ ՄԸ ԶԵՐ

Հոս չպիտի խօսինք ոչ իր գործունէութեան և ոչ իր կորովի մասին, որոնք՝ հասկնալի է թէ՛ անհրաժեշտ են այս կարգի հարստութեան մը տիրանալու համար. սակայն կը հիանանք այն սքանչելի ինքնավստահութեամբ և գեղեցիկ փառասիրութեամբ վրայ, որոնք իր ամբողջ ասպարէզին մէջ տիրապետած են:

Եթէ այս մարդը համեստ մը եղած ըլլար, ամբողջ իր կեանքի տեւողութեանը քարշ պիտի զարկիրարկելով խեղճուկրակ արհեստներ, որոնք հազիւ պիտի կրնային կեանքի անհրաժեշտ ծախքերուն բաւականութիւն տալ:

Ու անկարելի է չգնահատել Էլիք Մօրմի հետեւալ գաղափարները.

ՆՈՐ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

«Ցանկալի է մաղթել որ տղան՝ բանակաւորութեան տարիքին հասնելուն պէս՝ սորվի ինքզինքը զնահատել և հաւատք ունենայ իր սեփական ուժերուն:

«Այս նպատակին հասնելու համար՝ պէտք է տղոց դաստիարակութեան եղանակը բարելոխել, յեղաշրջելով վարդապետական այն սկզբունքները որոնք, կրթական ծթած ծրագիրներու համաձայն, առաքինութեան մըցանակներ կը շոյլեն համես-

տութեամ, որ մայրն է ամվստահութեամ և իմրմա-
տարակոյսի:

«Ընդհակառակը, պէտք է առանց կեղծիքի բա-
ջալերել սեփական ուժերու մասին առողջ և խո-
րունկ հաւատքը և իրար գերազանցելու ազնիւ և առ-
մական ջանքը:»

Աւա՛ղ, դեռ ո՛րքամ ատեն պիտի շարունակենք
գովասանել համեստութիւնը՝ ի վնաս փառասիրու-
թեամ:

Դեռ ո՛րքամ ատեն պիտի տեսնենք շողոքորթ
չատագովումը «առաքինութիւն» ըսած բանին, որ
յաճախ անկեղծութենէ զուրկ յամծնապաստանութեամ
մը արդիւնքն է:

ՄԵՇ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՄԱՅՐԸ

Ինչքան ալ աշխատինք քիչ է բարոյական այս
թուութեամ նշանը ջնջել և ամոր տեղը դնել փա-
ռասիրութիւնը, որ մայրն է մեծ ձեռնարկներու և
հոյակապ յաջողութիւններու:

Գ. ԳԼՈՒԽ

ԿԱՐԳ ԵՒ ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԿԻՈՐԵԱԿ ՅԱՏԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Չկայ հարստութիւն մը որ շինած ըլլայ առանց
օժանդակութեամ սա երկտրեակ յատկութիւններուն՝
— Կարգ և Տնտեսութիւն:

Անոնք անբաժան են իրարմէ և իրար կ'ամբող-
ջացնեն, թէև մէկը կը կանխէ միւսը:

Կարգի շնորհիւն է որ կարելի կըլլայ կազմա-
կերպել տնտեսութեամբ ձեռք բերած խնայողու-
թիւնը:

ԱՌԱՋԻՆ ԴՐԱՄԸ

Մի՛ մոռնաք որ եթէ շահւած առաջին դրամը
չպահի՝ շատցնելու նպատակով, մարդ մեծ հաւա-
նականութեամբ կը դատապարտի խեղճուկրակ բարձ-
գալու միշտ, որովհետև հազադէպ է որ սկսնակ մը
առաջին ամգամէն քիչ շատ կարենոր գումար մը շա-
հի: Եթէ մարդ սպասէ այս մեծ գումարին և կարենո-
րութիւն չտայ պզտիկ շահերու, զանոնք անարժէք
նկատելով ապագայ հարստութեամ մէջ դեր մը
խաղալու համար, հաւանօրէն երկար տարիներ դա-

տապարտւած պիտի ըլլայ ապրիլ սպասողական վիճակի մէջ, որ շուտով կրնայ դառնալ ունակութիւն և պահել զինքը միջակութեան մէջ:

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԻ ՄԸ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐԸ

«Վաճառականի մը Խորհուրդները իր Որդիին» անուն զրքին մէջ՝ կը կարդամք սա պարբերութիւնը. «Որդով մը կարելի է քարթակ (ցօսյօռ) մը բռնել: Քարթակ մը իբր խայծ գործածելով կարելի է կարմրախայտ մը որսալ, իսկ կարմրախայտով ալ՝ ծածամ մը. և ահա առջևդ կ'ունենաս ծով մը, որուն համար յոգնիլը կ'արժէ:»

Տարակոյս չկայ որ եթէ ամիգ գտնւիք որդը պահելու և կամ եթէ այնպէս անխնամ կերպով կարթին անցնէք որ փախի, չպիտի յաջողիք որսալ քարթակը՝ որ աւելի մեծ ծովեր բռնելու պիտի ծառայէ:

Ինչքան մարդիկ կան որ կ'արհամարհեն այս առաջին խայծը, երբ ան կը մերկայանայ փոքրարժէք դրամի մը ձեին տակ:

Անշուշտ, այս դրամը ինքնին փոքրիկ բան մըն է, բայց երբ կը պահէք զայն և կարելի եղածին չափ յաճախ անոր քով կը դնէք մոյմպէս ուրիշ փոքրարժէք դրամներ, վերջ ի վերջոյ պիտի տեսնէք որ ամոնք՝ քով քովի գալով՝ բաւական գնահատելի գումար մը կազմած են:

ԼԱՅՕՆ ԱՐԲԱՅԻՆ ՄՏԱԾՈՒՄԸ

«Բուստի հատիկը, կ'ըսէ Լաֆօն արքան, հիւլէ մըն է ծովերու ամսահամաութեան մէջ, և, սակայն, իրարու միանալով, Խաղաղական Ովկիանոսի բոստերը կազմած են երկրամասեր, որոնք ոչ մէկ ուժ կարող է քանդել:»

Կան պարագաներ, երբ պէտք է օրինաւոր ծախք մը ընել՝ խնայողութիւններու շարք մը ստեղծելու համար:

Այդ պահուն խորհրդածութեան միջամտութիւնը և յետոյ կարգը ամհրաժեշտ են՝ այս ծախքը ընելու համար:

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ԾԱԽՔԵՐ

Օրինակի համար, յայտնի է որ մարդ տունը կը մնայ երբ հաճելի ընակարան մը ունի. այլապէս անիկա, իր օրական աշխատանքէն ետքը, երբ գործատեղին կը փակուի, ստիպւած պիտի ըլլար ճաշարաններ և սրճատոներ թափառիլ:

Այս թափառումներու արդիւնքը կ'ըլլայ թանկագին ժամանակի կորուստ, հարկադրիչ ծախքեր, որոնք ամէն օր կրկնելով մեծ մշանակութիւն մը կը ստանան:

Անվիճելի խնայողութիւն մը կը կատարենք եթէ, հնարաւոր ըլլալուն պէս, յամծմ առնենք զոհողութիւն մը ընել՝ ընակարան մը ունենալու — ինչքան ալ ան համեստ ըլլայ —: Երբ հաշւենք այն բոլոր

ծախքերը որ տունէն դուրս ընելու հարկադրւած պիտի ըլլայինք, պիտի տեսնենք որ բնակարանը կազմակերպելու համար ծախսւած դրամը արդէն խնայած կ'ըլլայ:

Նամնապէս, անելի շահաւոր է գնել սուղ առարկայ մը, որովհետեւ իր տոկոսումովեամբ ամ մեծապէս շահեցնել կուտայ մեզի գնի տարբերութիւնը:

Միջոց չունեցողներու համար վնասակար բան է հարկադրւած ըլլալ ամէն գնում փոքրաքանակ կատարել: Այսպէսով ամէն բան ամփոփապէս սուղ կը գնուի, ու գնած առարկաներն ալ անելի վարձոց տեսակէ կ'ըլլան:

Նաւագոյն է ուրեմն ինքզինքը զրկել քիչ մը, և, եթէ հնարաւոր է, մեծաքանակ գնումով իրական շահ մը ընել:

ԳՐԱԴԱՆԻ ԴՐԱՄ

Խնայողութեան թշնամիներէն մէկն ալ անկարելի էր ծախքերու յատկացւած «զրպանի դրամ» է:

Ինչքան մարդիկ կան որոնք կարելի էր առարկայ մը գնելու համար իրենց զրպանէն չպիտի ուզէին մէծիտ մը հանել, բայց ամէն օր անելի կը ծախսեն առանց օգուտ մը ունենալու, ինչպէս, սպասաւորներու մէկը տալով, սրճարանի և կառքի ծախքեր ընելով, անօգուտ գեղորներու մամր գնումներ կատարելով:

Գիմը 100 փարա է միայն... 40 փարա կ'արժէ... ի՞նչ նշանակութիւն ունի:

ԱՄԵՆԷՆ ԿԱՐԵԼՈՐ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Ամենէն կարելի է խնայողութիւնը՝ որուն պէտք է ուշադրութիւն դարձնել՝ մեծ գումարներու խնայողութիւնը չէ:

Դրամատոմսեր ծախսելու առիթները համեմատապէս հազաւէտ են, մինչդեռ օրը հարիւր անգամ պատրականներ ունինք մամր դրամներ ծախսելու, որոնք, առանձին, աննշան են անուշտ, բայց երբ իրիկունը անոնց հաշիւը ընենք և գումարը բազմապատկենք 365ով՝ պիտի տեսնենք որ տարւած վերջը պատկառելի գումար մը կը ներկայացնեն:

Եւ եթէ ինքզինքնիս խաբել չուզենք և բաղդատութեան դնենք մէկ կողմէն այն հաճոյքները որ ցտացած ենք այս պատիկ ծախքերու միջոցով և միւս կողմէն անոնց ներկայացուցած գումարին կալուրդութիւնը, ստիպւած պիտի ըլլանք խոստովանիլ որ, ինչպէս ժողովուրդը կ'ըսէ, դրամնիս պարապը գնացած է:

ԴՐԱՄԻՆ ԱՐԺԷՔԸ

«Դրամը պարապ տեղը չծախսել»: անա լաւ հասկցւած խնայողութեան գաղտնիքը:

Երբ դրամ մը կը ծախսենք, անելի ուշադրութիւն դարձնելու ենք զայն վատնելու դիւրութեան քան թէ ամոր ներկայացուցած արժէքին: Տասը փարանոց մը ինքնին աննշան գումար մըն է, բայց վարկերութիւն կըստանայ երբ խորհինք այն բազ-

մաթիւ առիթներուն երբ ամ մեր զրպանէն կ'ելլէ և այն դիւրութեամբ որով կը վատնենք զայն:

Օրական տասը փարամոցները՝ տարին 91 դըրուշի գումար մը կը կազմեն:

ՔԻՉ ՄԸ ՀԱՇԻԻ

Ենթադրեցէք որ մէկը՝ երկար տարիներու ընթացքին, ամէն օր, մէկ կողմ դնէ այս պզտիկ գումարը: Այսպէսով ամ տէր պիտի դառնայ գումարի մը, որ, իր տոկոսներով, 5 ոսկինոց բազմաթիւ դրամատոմսերու կրնայ փոխուիլ:

Խորհեցէք ուրեմն այն բոլոր առիթներուն որ օրւան ընթացքին կը ներկայանան խնայելու ոչ թէ տասը փարամոցներ, այլ հինգ դրուշմոցներ և աւելի մեծ դրամներ:

Այս հաշիւը բացարձակ ամհրաժեշտութիւն մը կը դառնայ՝ երբ խնդիրը երիտասարդի մը մասին է, որ դեռ մօր կը սկսի իր ասպարէզը:

ՄԻԼԻԱՌԱՏԵՐՆԵՐՈՒ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

Ժողովուրդի ծոցէն ելած ոչ մէկ միլիառատէր՝ չպիտի կրնար զրկանքով լեցուն կեանքէ մը տարբեր կեանք մը վայելել, եթէ կարգ կանոն և խնայողութիւն ունեցած չլլար, որոնց շնորհիւ է որ յաջողած է հաւաքել առաջին վաճառատան դրամագլուխը:

ՍԱՆԴՈՒԽԻՆ ԱՌԱՋԻՆ ԱՍՏԻՃԱՆԸ

Դժւար պիտի ըլլար կառք մստիլ, եթէ գոյութիւն

չունենար կառքի սամուկիւր: Կարգ կանոն և խնայողութիւնը սամուկիւի աստիճաններն են, եթէ ուզենք օգտուիլ:

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԱԳԱՀՈՒԹԻՒՆԸ

Անշուշտ, խնայողութիւնը՝ հիմը սկզբնական հարստութեամբ այնքան ազահութեան հետեւէ որքան շոայլութեան: Տնտեսագէտը խնայողութիւնը մըն է, շոայլը յանցաւոր մը, իսկ ազահը կրնայ ոճրագործ մը համարուիլ, որովհետեւ ամօգուտ կերպով իր քով կը պահէ հարստութիւն մը որ կրնար գործածուիլ շատ մը մարդոց հացը ապահովող գործերու կամ ձեռնարկներու:

ՆԱԽԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ

Ով որ խնայող է և կարգասէր, չի կրնար մատենա չըլլալ. ամ որ հարստութեան կը հետամտի՝ չանալու է պահեստի դրամ ունենալ մեղ օրերու համար:

Գործերու մէջ ծախողութիւնները և յաղթութիւնները շատ մօտ են իրարու: Զախողութեամբ աւտեն, ամ որ պէտք եղած դրամը ունի սպասելու համար, մտքի կատարեալ ազատութեամբ, կրնայ հետամտիլ մօրէն հարստանալու:

Իսկ այն մարդը, որ, ընդհակառակը, ստիպւած է օրը օրին շահիլ ու ծախսել, չի կրնար միեւնոյն ապահով դատողութեամբ գործել:

Լաւ է որ մարդ ամէն բանէ առաջ՝ ամենէն

կենսական բաներուն համար իր շուրջը համդար-
տութեամբ մթնոլորտ մը ջանայ ստեղծել :

Այս նպատակին կարելի է հասնիլ՝ գործերու
կանոնաւոր ընթացքին անհրաժեշտ չեղող դրամա-
կան խնայողութիւններու միջոցով՝ ապահովագրա-
կան եկամուտներ և կամ ապահով տեղ շահու դրամ
դրամագլուխներ ստեղծելով :

ՆԻԻԹԱՊԷՍ ԱՊԱՀՈՎԻՒՆ

Սակայն եթէ ձեզի յաջողած է օրւամ փոքր
պէտքերուն համար միւլթական այս ապահովու-
թիւնը ձեռք բերել, ջանացէք որ — ինչ ալ ըլլայ —
չզրկէիք անկէ, մոյնիսկ երբ առիթ մերկայանայ
սքանչելի գործի մը մէջ շահագործել ձեր դրամը :

Գործերը ինչքան ալ գեղեցիկ ըլլան՝ միշտ ա-
մըստոյգ բան մը ունին, և եթէ դուք կեանքի ամե-
նօրեայ հրամայական պարտաւորութիւններով ճըմ-
շած չէք, մտքի համդարտութեամբ, միշտ պիտի
կրնաք յաջողիլ արժեցնել ու անցնել դրամագլուխ
մը, որուն հասոյթները անհուն են : Այդ դրամա-
գլուխը գործերու հասկացողութիւնն է :

Խնայողութիւնը ուրեմն յաջողութեան կարելոր
ընկերն է, պայմանով սակայն որ զուգընթաց երթայ
կարգ-կանոնին հետ, որ պիտի պահպանէ ամորլաւ
արդիւնքները :

ԱՆԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԲԱՆԱԼԻՆ

Խնայողութիւնը նաև անկախութեան բանալին է

կ'անգիտամանք թէ՛ ո՛րքան թանկագին է գործերու
մէջ իր շուրջը ստեղծել «մարդու պէտք չունեցողի»
համբարը :

Այդպիսի մէկը ոչ միայն վստահութիւն կը մեր-
ջընչէ, այլև յարգամբ՝ իր յաջողութեան համար . միև-
նոյն ատեն եսասիրական ապահովութիւնն ունի այն
զաղափարով թէ՛ երբեք մուրացիկ չպիտի դառնայ :

Այդ բանն կը հաստատէ Գարնէկի՝ իր «Գործերու
Կայսրութիւն» գրքին մէջ :

ՄԻԼԻԱՌԱՏԷՐԻ ՄԸ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

«Ան որ անկախ չէ՛ իր կատարեալ առնակա-
նութեամբ չէ հասած, և դժար է գինքը դասել լաւ
քաղաքացիներու շարքին մէջ :» Եւ կ'անելցնէ .

«Ամոնք որ յաջողած են կեանքի մոր պայման-
ներ ստեղծել և ամոնք որ մեծ ձեռնարկներու և հա-
րային մեծ շինութիւններու համար անհրաժեշտ դրա-
մը կը դիզեն ժողովրդին անգնահատելի մովիւներն են :»

Ուշադրութեան արժանի է՝ «Գործերու ան-
հրաժեշտ դրամը կը դիզեն» պարբերու-
թիւնը : Այսինքն ամոր միտքը փառաբանել չէ ամոնք
որ դրամը կը պահեն՝ դիզելու հասոյթին համար,
այլ ամոնք որ՝ օրինաւոր փառասիրական տենչով մը՝
յաջողութեան ապահովութեամբ գործի ձեռնարկել
կ'ուզեն :

Գործերու, ինչպէս նաև ազգերու ճակատա-
մարտներու մէջ՝ միշտ դրամն է որ պատերազմին
շիղը կը կազմէ :

ՋՈՐՐՈՐԴ ԳԼՈՒԽ

ԿԱՄՔԸ ԵՒ ԿՈՐՈՎԸ

ԵՐԿՈՒ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ՅԱՏԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հարստութեան տիրանալու համար ամհրաժեշտ յատկութիւններու գլխաւորներն են կամքը և կորովը:

Անշուշտ բազմաթիւ ծիրքեր կան հարստանալու համար, բայց ամոռք ամենքն ալ միևնոյն սկզբունքէն կը ծագին:

Արդարեւ, առանց այս մախնական յատկութիւններուն՝ մեր լաւագոյն որոշումները պիտի քանդէին և մեր ձեռնարկները պիտի դատապարտէին ամյալ ջողութեամբ:

ԿԱՄՔԸ ԵՒ ԿՈՐՈՎԸ

Պէտք է իրարու հետ շփոթել կամքը և կորովը, ինչպէս յաճախ կը պատահի:

Կամքը կորովէն առաջ է, ամ է որ կը կազմակերպէ որոշումները. սակայն, այդ որոշումները քիչ արժէք պիտի ունենային, եթէ չլուար կորովը որ ամոռն գորավիզ կը համդիսանայ:

ԿՈՐՈՎԻՆ ԴԵՐԸ

Դժարը՝ որոշում մը տալը է, այլ բազմազան

արգելքներու մէջ զայն գործադրելն է, առանց միտքը փոխելու և առանց վհատելու:

Դժարը արհամարհելն է զիմքը հակառակ ուղղութեամբ առաջնորդելու համար տրւած խորհուրդները՝ հրապուրելով միմիայն իր ընտրած միջոցով:

Դժարը դիմագրաւելն է զրկանքներու և տաժանելի դիմումներու, մէկ խօսքով՝ դժարը աւելի կամ նազ երկար ժամանակ մը հաստատապէս «ուզելն» է ինչ որ ամգամ մը «ուզած» է:

ՇԱԹՕՊՐԻԱՆԻ ՄՏԱԾՈՒՄԸ

«Ամբողջութիւն կամքը կը յաղթահարէ ամէն բանի, ուրիշ իսկ ժամանակին», ըսած է Շաթօպրիան:

Ի՞նչ բաներու կարող է կամքը, երբ իրեն ընկերացած է կորովը:

ՋԱՆԱԶԱՆ ԿՈՐՈՎՆԵՐ

Կորովները զանազան են. կայ մարտական կորով, որով կը կռիւք այն ըրողը դժարութիւններուն դէմ որոնք մեր ծրագիրներուն արգելք կ'ըլլան: Կայ մախազգուշական կորով, որու շնորհիւ՝ մախաթե սական արժամիքներ ի յայտ բերելով՝ արկածներէ խոյս կուտանք:

ՍՊԱՍՈՂԱԿԱՆ ԿՈՐՈՎ

Սպասողական կորովի գործադրումը ամենէն դժարն է, որովհետեւ ամ կը պահանջէ տրամախորհ կամք մը, որուն պահպանումը յաճախ շատ դժար է:

Ի՞նչքան զօրաւոր են ամոռնք որ սպասել գիտեն:

Մեր խօսքը այն սպասման մասին է, որ ապա-
հով արդիւնք մը յառաջ պիտի բերէ. օրինակի հա-
մար, երբ մարդ կըսպասէ որ գործ մը իր կա-
տարեալ բարգաւաճման հասնի, որպէսզի կարենայ
ամէկ ստանալ ցանկացած շահը:

Ինչքան հարստութիւններ փնայած են իրենց
բողբոջիմ մէջ, որովհետեւ, փոքր շահ մը ունենալու
ամհամբերութեամբ՝ շատեր չեն սպասած որ այդ
հարստութիւնները հասնին կատարեալ զարգացման:

Ժիշտ է որ սկսնակները իրենց սնտովներուն մէջ
մեծ դրամազուխներ չունին. և թէ ամբիջական շահ
մը հմարաւորութիւն կընայ տալ իրենց ազատիլ
սպասողական վիճակի հարկադրած զրկամքներէն:

ՍՊԱՍՆԷԼ ԳԻՏՆԱԼ

Սակայն ինչ պիտի խորհէինք պարտիզպանի
մասին, որ իր ծառերուն ծաղկած ճիւղերը կը ծախէ՝
և չսպասեր որ այդ ծաղիկները հիւթեղ պտուղներու
փոխարինւին, որպէս զի կարենայ ծաղկած ճիւղերու
գինի հարիւր ամգամ աւելին ստանալ:

Կորովի ուրիշ մեծ սկզբունք մըն է՝ ամհրաժեշտ
բանի մը իրագործումը չուշացնել:

ԱՅՍՈՐԻԱՆ ԸՆԵԼԻՔԻ ՎԱՂԴԱՆ ՄԻ ԶԳԵՐ

Առածը կըսէ. « Այսօրւան ընելիքը վաղւան մի
ծգեր: »

Վաղմ ալ իր օրական հոգերն ունի, այնպէս որ
յետածգած գործը ամսահամաօրէն կընայ ձգձգիլ,
բացի այն պարագայէն՝ երբ իր ստիպողականութեան

պատճառով հարկադրուած ըլլանք կատարել, օրւամ-
գործը երեսի վրայ թողելով:

Պէտք է մաւն մկատի առնել որ դիմումները ամ-
հետեւանք կը մեամ, երբ ժամանակին չեն կատարիր:

ՈՒՂԱՄՏՏՈՒԹԵԱՆ ԿՈՐՈՎԸ

Ուրիշ տեսակ մը կորով կայ, որ հազագիւտ է
և յատուկ նըբամիտ մարդոց և զոր « Ուղւամտու-
թեան Կորովը » կարելի է կոչել:

Շատ ամգամ մեծ արիութիւն պէտք է՝ ճանչնա-
լու համար մեզի մաճելի ձեռնարկի մը ամպատեհու-
թիւնները և ներքին զօրաւոր պայքարէ մը ետքն է
որ « արդարօրէն » կը սկսինք ուսումնասիրել գործ-
մը՝ չխաբելով իր հրապոյրներէն և խոստովանելով
ամոր թերութիւնները:

ՂՈՒԹԵԱՆ ԿՈՐՈՎԸ

Հարստութեան տիրամալու համար ամհրաժեշտ
է մաւն ուրիշ տեսակ մը կորով, որով մարդ օտար-
ներէն կարելի եղածին չափ կը ծածկէ իր նեղութիւնները:

Զգուշացէք դժգոհելէ: Եթէ ձեզ խողմները ամ-
տարբերութիւն ցոյց չտան, ամենաշատը պիտի մեղ-
քնան ձեզ. և դուք պիտի կորսնցէք զօրաւոր մար-
դու ձեռն ազդեցութիւնը, ու ապագային ամհամեմատ-
աւելի դժար պիտի ըլլայ աշակցութիւններ ձեռք բերել:

Եթէ ամախորժութիւններ պատահին՝ լուծեամբ
համդուրժեցէք ու շանացէք զամոնք բաղդաւոր կամ-
գէթ ամկարեւոր դէպքերու փոխակերպել:

Նեղութիւն մը երբ թագուն կը պահւի՝ շատ բան կը կորսնցնէ իր արժէքէն. բայց երբ հրապարակւի,— նախանձին և չարախօսութեամբ օգնութեամբ — աղէտի մը համաճանաչը կը ստանայ :

Նեղութիւնները կրնան անցնիլ. իսկ դուք պիտի ցաւիք որ ուրիշներուն գաղտնիքներ հաղորդելով ամոնց աչքին ձեր կարևորութիւնը պզտիկցուցած էք :

ԱՍՊԱՐԷՋԻ ՄԸ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Կեանքի մէջ կայ վայրկեան մը, ուր, որոշում մը տալու անհրաժեշտութեան առջև, շատեր մեծ մտահոգութեամբ մէջ կ'իյնան. ասպարէզի մը ըմտրութեամբ կամ գործի մը ձեռնարկման վայրկեանն է ատ :

Այն երիտասարդները, որ իրենց հայրերուն կը յաջորդեն, անծանօթ են այդ չարչրկալ վարամուսնութեան, որովհետև անոնք պիտի քալեն արդէն գծւած աւօսի մը մէջէն. բայց անոնք որ իրենք պիտի ըմտրեն իրենց ճամբան, պէտք ունին դիմելու ամէն տեսակ կամքի ու կորովի :

Զգուշանալու է թեթևօրէն որոշում մը տալ : Անոնք որ, առանց խորհելու, կը մետւին որևէ ասպարէզի մէջ, յաճախ դժբաղդ կ'ըլլան : Պիտի տեսնեն որ իրենց օրական զբաղումները չեն համաձայնիր իրենց ընդունակութեան, ու մէմ կողմէ պիտի ծանօթանան որ ամօգուտ աշխատանք մը ի գործ կը դնեն, և միւս կողմէ պիտի դժգոհին որ իրենց ջանքերը դատապարտւած են ապարդիւն մնալու :

ՊԵՐՈՐՈՆԱՑՄԱՆ ԲԱՐԻՔՆԵՐԸ

Մեծապէս յանձնարարելի է ուրեմն որևէ գործի ձեռնարկելէ առաջ կեդրոնացնել մտածումները :

Կորովի տէր մարդիկ շատոնց ի վեր վարժւած ինքզինքնուն տէր ըլլալու, վանելով իրենց գործին օտար մտահոգութիւնները, աւելի դիւրութեամբ և օգտակարապէս կրնան կեդրոնացնել իրենց մտածումները զիրենք զբաղեցնող առարկային վրայ :

Երբ ամյաշողութեան հաւանականութիւնները լրջօրէն նկատի առնելէ ետքը՝ գործի մը որոշում կը տրուի, առանց ընկրկումի, պէտք է ամյոդղող քալել գծւած ճամբէն :

Անկէ ետքը այլևս ուրիշ բան չի մնար ընել. բայց միայն յայտ բերել արիական արժանիքներ՝ ձեռնարկւած գործի յաջողման համար :

ՀԻՄՆԱՔԱՐԸ

Այս արժանիքները բազմազան են, ու այս զոքի մէջ առիթ պիտի ունենանք երկարօրէն խօսիլ անոնց մասին : Պէտք է սակայն ընդունիլ որ անոնց ամենուն մայրը կորովն է, հիմնաքարը ամէն հարստութեան :

Ասոր համոզելու համար բաւական է ուսումնասիրել սոկրի թագաւորներու մէկ քանիին միլեառնէրուն ծագումը :

ՄԻՒՆԱՌԱՏԵՐՆԵՐԸ

Մարդ չի կրնար թուոն հիացում մը չզգալ

այս մարդոց մասին, որ, զրեթէ ամենքն ալ, խեղ-
ճութեան ծոցէն դուրս եկած, շնորմիւ անյուղողող կո-
րովի մը կիրառմամբ, դարձած են իշխանաւորներ,
որոնց առջև ամենքը կը խոնարհին:

Կարծէք պարիկի պատմութիւն մը կը կարդա-
մարդ՝ երբ կ'իմանայ պատմութիւնը Ռօքֆէլլերի, որ
թերթ ծախելով գործի սկսաւ:

Կամքի հրաշքով մը՝ իմրմիրենը կարդալ սորվե-
ցաւ, ծախած թերթերէն օգտւելով:

Երբ կը յաջողէր իր օրական աշխատանքէն քանի-
մը ժամ խել՝ դպրոց կը յաճախէր: 14 տարեկան էր
այդ ատեն:

16 տարեկանին՝ մտաւ յամծնականտարի մը քով՝
ու դեռ 20 տարու չեղած ընկերոջ մը հետ ինքնա-
գլուխ գործի սկսաւ:

1860ին ձեռնարկեց քարիւղի գտման գործին, որ
զինքը տէր պիտի դարձնէր մէկ միլիառէն աւելի ար-
ժող հարստութեան մը:

45 ՏՈՒԱՐԷՆ ՊԱԿԱՍՈՎ

Հապա ինչ պիտի ըսէք Քրիստիանոսի մասին, որ
ընդամէնը 45 տուարով Բոլոնիայէն ճամբայ ելաւ
ու տէր եղաւ Նիւ-Եօրքի մէջ ամբողջ փողոցի մը,
որուն տունները երկու հարիւր միլիոն տուարէ աւելի
արժէք ունին:

Կրնա՞ք երևակայել թէ ինչ կատաղի կորով գործ-
ղրած է՝ իր առաջին ոսկիները հաւաքելու համար:

Երբ Նիւ-Եօրք հասաւ, աւելորդ է ըսել, ունե-

ցած 45 տուարի գումարը արդէն մեծ մասով ծախ-
սւած էր: Ոչ մէկ արհեստ զիտնալուն՝ փերեզակ
եղաւ, և կամքի ուժով յաջողեցաւ հազար տուար
հաւաքել, որով հողեր գնեց, որովհետեւ հողային
կալածներու վրայ շահադիտումի ոգին ունէր:

Սակայն չյափշտակեցաւ ատով և շարունակեց
փերեզակի դժեղակ արհեստը՝ մինչև այն վայրկեանը
երբ իր հարստութիւնը հնարաւորութիւն տաւ իրեն՝
ուզածին պէս մեծիւրէ հասութեան կալածներու:

Կարելի է թեւ այսպէս բազմաթիւ օրինակներ,
և դեռ առիթ պիտի ունենանք ուրիշ շատեր ալ յի-
շատակել:

Մարդ չի կրնար տեսակ մը յուզում չգալ՝ խոր-
հելով այն ահագին ու յարատե կամեցողութեան և
կորովին, որ գործ դրած են այդ մարդիկ հարստա-
նալու համար:

Եթէ դժարութիւններէն վհատէին ամոնք, եթէ
վայրկեան մը թուկային իրենց որոշումներուն մէջ
թերեւ ոչնչանային այդ հարստութիւնները, որով
իրաւունք ունին հպարտանալու, որովհետեւ ամոնց
համար հարստութիւնը հոմանիշն է աշխատանքի,
ուղղամտութեան, կորովի:

ՆՈՐ ՆԱԽԱՅԱՅՐԵՐԸ

Ու իրենց զաւակները կրնան հպարտ ըլլալ այդ
միլիոններով, որոնք որեւէ տոհմանշանէ աւելի
կարժեն, որովհետեւ ընդօրինակելով սա մշանաւոր
խօսքը, այդ մարդիկը իրաւունք ունին հպարտօրէն
ըսելու:

«Ազնականի տիտղոսներ ծնոք բերելու մամար՝
ամհրաժեշտ չէ մեզի ծնած ըլլալ մեծամուկ տոհմէ
մը: Մենք ինքներս եմք մեր մախահայրերը:»

ԿՈՒՋԵՄ

Մոգական բառ մը կայ, զոր բոլոր փառատեմչ-
մերը պէտք է յաճախ կրկնեն. կ'ուզեմք է այդ
բառը: «Կ'ուզեմք, կըսէ Լագորտէր, ամենէն
հազարէս բառն է, թէն շատ յաճախ չարաչար
գործածած:

«Սակայն երբ մէկը ամոր ահաւոր գաղտնիքն
ունի, թող ամ աղքատ ըլլայ այսօր և յետինը ամե-
նէն, ապահով եղիք որ օրին մէկը զինքը ծեղմէ վեր
պիտի գտնէք:»

Ե. ԳԼՈՒԽ

ԳՈՐԾՈՒՆԵՆԹԻԻՆԸ

ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ ՇԽԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ով որ համզիստը աշխատութեմն աւելի կը սի-
րէ՝ թող հրաժարի հարստամալու ծրագրէն:

Արդարև հարստութիւն շինելու համար շարուն-
ակական գործունէութիւն մը ամհրաժեշտ է, մախ՝
որովհետև մեր ծրագիրներուն և աշխատութիւններուն
յարակից հազարաւոր գործեր մեզ կը մղեն ժրջան
ըլլալու, և երկրորդ՝ ամոր համար որ ամբողջու-
թիւնը կը կասեցնէ ամուսն մեր բոլոր կարողութիւն-
ներուն:

Ամենուն յայտնի է որ ամենատաղանդաւոր դաշ-
նակահարն իսկ, եթէ կ'ուզէ իր մատներուն դիւրա-
շարժութիւնը պահպանել, պէտք է ինքզինքը պար-
տադրէ ամենօրնայ աշխատանքի մը: Միևնոյն բանը
կարելի է ըսել մտքի մարզանքի համար:

ԳՈՐԾՈՒՆԵՆԹԻՒՆ ԱՆՀՐԱՅԵՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

Նրբ հանդուրժեմք որ ամբողջութիւնը մեզի սո-
վորութիւնը դառնայ, տակաւ մեր գաղափարները
պիտի կորսնցնեն իրենց աշխուժը, ինչպէս և մեր դա-
տողութիւնը՝ իր արագութիւնը:

Անգամ մը որ ամբողջութեմն սկսինք ախորժ

զգալ, մեր մարմինը պիտի կորսնցնէ իր ղիւրաշար-
ծութիւնը որու շնորհիւ առանց յոգնութեան կ'երթանք
հոն ուր մեր շահերը կ'ը կանչեն մեզ: Ու երբ խոր-
հրդածութիւնն ու շարժումը սկսին մեզի տաղտկալի
ըլլալ՝ դժւար է գամագամ պատրաստներ գտնել
խուսափելու համար անոնցմէ:

ԿԱՆՈՒԽ ԵՂԵՂ

«Աշխարհը անոնցն է՝ որ կանուխ կ'ելլեն», ըսած
է պր. տը Ժիրարտէն:

Առանց սակայն այսքան առաջ երթալու՝ կըր-
նանք ըսել որ ծոյլ մարդը հարստութեան երբեք չի
կրնար տիրանալ:

Գործի մարդոց համար օրը շուտ իրիկուն կ'ըլ-
լայ, և երիտասարդութեան շրջանն ալ վաղանցուկ
է, այնպէս որ առաւօտեան գեղեցիկ ժամերը
անկողնին մէջ անցնելը՝ կեանքին մէկ մասը յիմա-
րաբար գոհել ըսել է:

ԱՌԱՅ ՄԸ

«Կորսւած ժամանակը մորէն ձեռք չի բերւիր»
կ'ըսէ ուրիշ առած մը, որ խորապէս պիտի տպա-
ւորէր մեզ, եթէ մտածէինք՝ որ անցնող ամէն մէկ
վայրկեան մեր կեանքին մէկ մասնիկն է որ, անշատ-
ւելով մեզմէ, մահացած բաներու անդունդին մէջ
կ'իյնայ:

Էականը ուրեմն այս թանկագին վայրկեանները
գործածելն է՝ կարելի եղածին չափ շատ և մանա-
ւանդ օգտակարապէս:

ԾՐԱԳԻՐ ՄԸ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ Է

Ամէն ամոնք որ կը փափաքին իրենց կեանքը
կանոնաւորել, անհրաժեշտ է որ ծրագիր մը կազմեն:

Կարևոր է ունենալ յուշատետր մը, ուր նշա-
մակւած ըլլան ժամադրութիւնները և տրեւիք այցե-
լութիւնները՝ իրենց մանրամասնութիւններով:

Խրաքանչիւր օրւան զբաղումներուն ծրագիրը
առտւան մեր առաջին գործը պէտք է ըլլայ:

ԺԱՄԵՐՈՒ ԳՈՐԾԱԾՈՒՄԸ

Լաւ է մամրամասնօրէն նշանակել ժամերուն
գործածումը. այսպէսով, մեր միտքն ու յիշողութիւնը
գուր տեղը չենք յոգնեցնել:

Յուշատետրի արծաճագրութիւնները յաջորդ օրե-
րու համար ևս կրնան օգտակար ըլլալ: Եթէ, օրի-
նակի համար, նախապէս արծաճագրած ըլլանք երկու-
օր ետքը ունենալիք ժամադրութիւն մը, պիտի զգու-
շանանք այսօր ձեռնարկելէ կարգ մը զբաղումներու,
որպէս զի չստիպւինք յետոյ զանոնք ընդհատել:

Ծրագրի ճշտումը մեզի հնարաւորութիւն կուտայ
նաև օրւան մեր գործերը այնպէս մը կարգաւորել՝ որ
երկու ժամադրութեան միջև գտնող միջոցը պարա-
պը չանցնի, և կարելի ըլլայ տրամադրելի ժամերուն
տևողութեանը համաձայն որքէ գործով մը զբաղիլ
ժամադրութեան ճշտապահ գտնելու պայմանով:

ՃՇՏԱՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

Զէք կրնար երևակայել թէ հարստութիւն շինելու

համար ճշտապահութիւնը ի՞նչ մեծ դեր կը խաղայ: ժամադրութեամ ամօշտապահութիւնը սպասողին համար վրդովեցուցիչ է և ուշացողը իր մասին միշտ ամնպաստ տրամադրութիւններ կազմել կուտայ:

Պէտք է մասն մկատել որ լաւ կարգաւորւած ժամանակի բաժանման մը մէջ կէս ժաման յապաղումը կրնայ ամբողջ օրւան զբաղումներուն վրայ ազդել և զանոնք տակն ու վրայ ընել:

ՋԵՌԷԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Որպէս զի գործունէութիւն մը արդիւնաւոր ըլլայ, պէտք է ձեռքի աշխատանքը միամայ մտքի աշխատանքին:

Անձկամիտներն են միայն որ ձեռքի աշխատանքը ստորնացուցիչ կը համարին:

Այս միւթի մասին լսեմք հարստութիւն շինելու արեւտին մեծ վարպետներէն մէկուն — Գարմէկի — կարծիքը:

ԳԱՐՄԷԿԻԻ ԳՆԱՋԱՏՈՒՄԸ

«Լաւ է, կ'ըսէ ան, որ երիտասարդները գործ մը ծայրէն սկսին և ամենէն խոնարհ դիրքերէն անցնին:

«Շատեր որ փիթսպուրկի մէջ ընդարձակ գործերու զլուխը կը գտնւին՝ իրենց ասպարէզի առաջին քայլէն սկսած՝ լուրջ պատասխանատուութեամ մը տակ են եղած:

«Իրենց ձեռքը աւել մը տրւած է, ու ամոռք իրենց առեւտրական կեանքի առաջին ժամերը զրանքենակները աւելնով անցուցած են:

«Հիմա մեր զրասեմեակներու մէջ դոմապաններ ունիմք, և այդպէսով մեր երիտասարդները զրկւած են վաճառականական դաստիարակութեան համար այս օգտաւէտ պատեհութենէն:

«Բայց երբ օրին մէկը աւլողը բացակայի, երիտասարդ պաշտօնեան որ թերեւս գործին ապագայ ընկեր մըն է, չի վարանիր աւել ձեռք առնելու:»

ԳԱՐՄԷԿԻԻ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆԸ

Գարմէկի այս մկատողութիւնը աւելի կշիռ կըստանայ երբ մարդ ծանօթանայ ամոր ամխոնէ գործունէութեանը և գործի սկզբնական շրջանին:

1855ին փիթսպուրկի (Բեմսիլվամիա) գործարանի մը մէջ սկսաւ աշխատիլ՝ իբրև ինքնաշարժ փոքրիկ մեքենայի մը վարիչ: Հոն ճանչցաւ Վուտրուֆը՝ երկաթուղային մեքենայի հմարիչը. շատ ոգեւորւեցաւ այս մորութիւնով. ընկերակցեցաւ Վուտրուֆին՝ ու շահեցաւ քանի մը հազար տոլար՝ որ կազմեց իր հարստութեան սկզբնական գումարը: Ու ամենուն յայտնի է որ իր մէկ միլիոնի հասնող հարստութիւնը ի՞նչքան ազնիւ կերպով կը գործածէ՝ իր երկիրը զրադարաններով և մարդասիրական հաստատութիւններով օժտելով:

ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԵԱՆ ԿԱՆՈՆԱԻՐՈՒԹԻՒՆԸ

Գործունէութիւն մը արդիւնաւոր է այն պատեմ երբ կամոնաւորւած է, այսինքն երբ անիկա փոքր և կամ բազմազան բաներու միւրւած է:

Գործունէութիւնը պէտք է մշակուող մը ունենայ
և արտայայտուի միմիայն այն գործերով որ այս
մշակուող իրագործման կը մշակուեն:

ՄԻ ՆՄԱՆԻՔ ՄԿԻՒՌԻՆ

Ուրիշ կերպ ընել՝ սկիւտին մամնիլ պիտի ըլլար,
որ իր վանդակի մէջի ամիւր դարձնելով ինքնախա-
բէութիւնն ունի անվերջանալի արշաւանք մը կատա-
րելու: Ի՞նչքան մարդիկ այս սկիւտին մամն տննողոտ
գործունէութիւն մը կը ցուցնեն՝ առանց որևէ ար-
դիւնքի:

Հազար գործի ձեռք կը զարնեն, առանց զանոնք
խորապէս ուսումնասիրելու: Ասոնք այն ծամծաղա-
միտներն են, որոնց մասին ժողովուրդը սապէս կ'ար-
տայայտուի. «Օ՛հ, այս մարդը աշխարհի բոլոր
արհեստները գիտէ, բացի պէտք եղածէն»:

Սակայն աս չի նշանակեր որ պէտք է փակել
մնալ մասնագիտութեան մը մէջ և ուրիշ որևէ գոր-
ծով չզրադիլ: Թէև իսկապէս գործնական է այս միտքը
բայց միշտ կարելի չէ իրականացնել որովհետև կան
կարգ մը ճարտարարեւտներ և զբաղումներ, որոնց
ճիւղերը շատ ալազան են:

Բայց այն բաները որոնց կը մտնենք մեր գոր-
ծունէութիւնը՝ պէտք է միշտ իրարու մէջ ունենան
կապ մը, որ զանոնք միացնէ մեր գլխաւոր մտազբա-
ղումին, ալապէս մեր աշխատութիւնը ապարդիւն
պիտի անցնի:

ԶԳՈՒՇԱՅԷՐ ՄԱԿԵՐԵՒՈՒԹԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՒՈՒԹԵՆԷ

Մակերեսութային գործունէութիւնը շփոթելու չէ
իսկական գործունէութեան հետ: Այդ բանը կը հաս-
տատէ Բայօ մեծ դաստիարակը՝ իր «Դաստիարակու-
թիւն և Կամք» գրքի մէջ:

Կը խօսի ուսանողի մը մասին, որ ինքզինքը
գործունէայ կը կարծէ՝ մէկ գործէն միւսը ուստոստե-
լում համար, մամն ճանճի մը որ վայրկեանի մը մէջ
հազար ու մէկ առարկաներու կը քուի:

ԲԱՅՅՈ ՆԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՒՈՒԹԻՒՆԸ

«Մէկ օրուան մէջ, կը պատմէ Բայօ, այդ ու-
սանողը երկրաբանական քանի մը հատորներ կը թըղ-
թատէ, կը կարդայ Պոլսեցիներէն յօդուած մը Ռու-
սոյի մասին, աչքէ կ'անցնէ քանի մը լրագիր, նորէն
կը կարդայ քանի մը մօթեր, իր քննութեան թէզը
կ'ուրագծէ, անգլիերէնէ քանի մը էջ կը թարգմանէ,
մէկ խօսքով՝ վայրկեան մը անգործ չի մնար: Ըն-
կերները կը հիւսման ամօր աշխատութեան և ամօր
զբաղումներու զանազանութեան վրայ:

«Մենք սակայն պէտք է այս երիտասարդը ծոյլ
անունով որակենք: Հոգեբանը աշխատութեան այս
բազմազանութեան մէջ նշան մը կը գտնէ ուշադրու-
թեան մը, որ դեռ գիտակից ուշադրութիւն մը չէ:»

Ն և կ'աւելցնէ.

ՄՏԱՅՐԻԻ ՄԻ՝ ԸԼԼԱՔ

«Այս կարծեցեալ գործունէութիւնը ուրիշ բան չէ
բայց եթէ կամքի մեծ թուութիւն մը:

«Այս ուսամոդը կը ներկայացնէ յաճախադէպ տիպար մը այն ծոյլերուն, զոր «մտացրիւններ» կը կոչենք:

«Մտքի այս պտոյտը հաճելի է անշուշտ, բայց զբօսապտոյտ մըն է միայն:»

ԱՐԱՐԱՆԿԱՆ ՀԷՔԵԱԹ ՄԸ

«Ատենով երկու դրացիներ կային, կըսէ արարական հէքեաթ մը: Ամոնք տէր էին մէկ մէկ այգիի զոր իրենք կը մշակէին: Երկուքին ալ հողերը միեւնոյն դիրքով ունէին և համամասն պայմաններու մէջ կը գտնէին:

«Սակայն միմէ մէկը հարուստ և ըմտիր զինիի քաղաքի տակառներ կը լեցնէր, միւսը հագլի քանի մը տիկ քաց և տոգոյն զինի կըստամար:

«Երկուքն ալ գործունեայ էին սակայն, և առաւօտէն սկսած մինչև ցերեկ և յաճախ մինչև վերջալոյս յամառօրէն կ'աշխատէին: Բայց միմէ առաջինը իր բոլոր աշխատութիւնները որթատումներուն կը մօտէր, երկրորդը կը զբաղէր որթատումներէն զատ ուրիշ զանազան տումներու մշակութեամբ:

«Այնպէս որ որդուն պտուղներ, վտիտ բամջարեղէմներ, խեղճուկ զինի մը միայն կը ստամար և ասոնցմէ շահած դրամով թշուառ կեանք մը կ'ապրէր:

«Իր դրացիին պէս պիտի ընէր և ճոխութեամ մէջ պիտի ապրէր, եթէ հետեւէր մարգարէի այն խորհուրդին, որ կ'ըսէ. «Մի՛ տարտղմներ ջամքերդ:»

Այս երկու պատմածքները որոնք տարբեր ոգի կը կրեն՝ կը հաստատեն մեր այն ըսածը՝ թէ գոր-

ծուռութեամ այնպիսի ուղղութիւն մը՝ տալու է որ առաջադրած նպատակին ձգտի:

Մեր ջամքերը չտարտղմելով, ինչպէս Բայո կ'ըսէ, մեր աշխատանքի առարկայի մասին դիտողութիւններու սահմանը աւելի ընդարձակած կըլլամք:

ՆԱԽԱԶՆՈՒԹԵԱՆ ՈԳԻ ՈՒՆԵՑԻՔ

Ամոնք որ հարստութիւն շինելու սահմանած են մախաձեռնութեամբ ոգի կ'ունենան: Եւ արդէն տեսանք որ լուրջ որոշումներ կը տրին միայն կեդրոնացման մը պահում, որ միջոց չի ձգեր իրմէ զատ ուրիշ բանով զբաղելու:

Մեր մտածումները, ինչպէս և մեր միացած ջամքերը կեդրոնացնելով է ուրեմն որ կը յաջողինք ունենալ ամբողջական խելացի գործունեութիւն մը, այլապէս՝ մեր ջամքերը անպտուղ պիտի մնային:

2. ԳԼՈՒԽ

ՅԱՐԱՏԵԻՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՒԱՏՔԻ ՁԵՒ ՄԸ

Յարատեւութիւնը, ամենէն դրական արտայայտութիւններէն մէկն է իր աստղին հաւատալու, որ, ինչպէս մախորդ գլուխներէն մէկուն մէջ ըսինք, յաջողութեան էական պայմանն է:

Շատ հազադէպ են մէկէն հարստանալու կատարեալ առիթները:

Եւ եթէ մոյնիսկ այդ առիթները ներկայանան, պէտք է չափազանց ուրախանալ, որովհետեւ այնքան արագ ձեռք ձգած հարստութիւն մը իր տիրոջը աչքին չի կրնար ունենալ մոյն արժէքը ինչ որ ունի յաջորդական փիզերու շնորհիւ ձեռք բերած հարստութիւն մը:

Որքան շատ ցանկացած առարկայի մը համար տառապած ըլլանք, մոյնքան աւելի մեր բոլոր ջանքերովը պիտի աշխատինք պահպանել անիկա:

ՍՐԻՆԳԸ ԵՒ ԹՄԲՈՒԿԸ

Հին ժողովրդական և իմաստալից առածը կըսէ. «Ինչ որ սրեցի՝ ձայնով կուգայ, թմբուկի ձայնով կ'երթայ»:

Քիչ օրինակ կը ճանչնամք հաստատուն հարստութիւններու, որոնք իրապէս մեծ աշխատութեամբ ձեռք բերած չլլան:

Այդ հարստութիւնները կամաց կամաց շինելով է որ ամոնց տէրերը վարպետ եղած են իրենց դրամները շատցնելու արհեստին մէջ:

ՊՕՍԻՆԻ ԽՕՍՔԸ

«Քիչ բան կը բաւէ ամէն օրուան համար, սչայմանով որ ամէն օր այդ քիչը ձեռք բերւի,» կ'ըսէ Պօսիւն:

Ան որ յաջողիլ կ'ուզէ՝ ինքզինքը պէտք է ամէն իրիկուն խղճի խիստ քննութեան մը ենթարկէ: Եթէ օրը առիթ մը եղած է իրեն քար մը կամ գէթ աւազահատիկ մը աւելցնելու իր ապագայի շէնքին, այդ օրը կորսած օր մըն է, և իր կեանքին այս գեղեցիկ ժամերը անդառնալիօրէն ինկած են ժամանակին անդունդը:

Ժ. ԲԱՅՅՈՒ ՄԿԱՐՈՒՆՔՆԵՐԸ

«Կարելորդ կանոնաւորութիւնը է, այլ շարունակութիւնը: Համեարը երկար համբերութիւն մըն է, ըսած է: Բոլոր մեծ աշխատանքները կատարած են յարատեւ համբերութեամբ: Շարունակ միեւնոյն բանի մասին մտածելով է որ Նեւթոն գտաւ աշխարհի ձգողական զօրութիւնը:

«Ամհաւատալի է թէ ժամանակին հետ ի՞նչեր «կարելի է իրագործել, երբ սպասելու համբերութիւն» «ունի մարդ և չնճապարհը», կը գրէ Լագորտէր»:

«Տեսէք բնութիւնը: Աւերիչ յորձամք մը իրենմ հետ ամեկարեւոր խիճեր միայն կը բերէ: Ընդհակառակը ամծրեւներուն դամդաղ աշխատանքը, սառնամանիքներուն հազիւ մկատելի գմացքը ամէն տարի կը քայքայեն ժայռերուն կողերը փտոր փտոր, ու դէպի հովիտները կը բերեն սկահողի (alluvion) հրաշալի կոյտեր:

«Մամրախճային հոսանք մը ամէն օր կը մաշէ կրանիտը, որուն վրայէն կ'ամցնի, և դարեր ետքը կը յաջողի ժայռին մէջ շատ խորունկ կիրճեր փորել:

«Նոյն բանը կարելի է ըսել մարդկային գործերուն մասին: Անոնք կ'իրականանան շարք մը պըզտիկ ջանքերու շնորհիւ, որ, առանձինն, շատ չնչին են՝ կատարւած գործին ահագնութեանը հետ բաղդատելով:»

Եւ քիչ մը ամղիւմ կ'ըսէ:

ՋԱՆՔՆՐՈՒ ՇԱՐՔԸ

«Կեանքի մէջ փայլուն գործեր կատարելու առիթները քիչ են: Դնչպէս որ Մօմ-Պլանի վրայ պտոյտ մը կազմւած է բիւրաւոր քայլերով, ջանքերով, ոստումներով, սառույցի մէջ գաւազանի փորւածքներով, նմանապէս մեծ գիտումներու կեանքը կազմւած է համբերատար ջանքերու երկար շարքերով:

«Գործել՝ կը նշանակէ ուրեմն կատարել հազար ու մէկ փոքրիկ գործողութիւններ:»

Նոյն բանը կարելի է ըսել նաև մեր բոլոր ձեռնարկներու մասին: Զկայ բան մը որ յարատեւ աշ-

խատուլեամբ չյաջողի, պայմանով ամշուշտ որ հետապնդւած նպատակը նախապէս մամրակրկիտ ուսումնասիրւած և լաւ խորհւած յատակագծի մը արդիւնքը ըլլայ:

Այն պարագային, երբ գործի մը խոր ուսումնասիրութենէն զաղափար կազմած ենք ամոր յաջող իրականացման մասին, երբ ամոր յաջողութեան խափամարար բոլոր պայմանները նախատեսած և կշռած ենք, պէտք է այլևս համոզուիլ որ յաջողութեան գլխաւոր ազդակը յամր և ամփնհեր յարատեւութիւնն է:

Պէտք է զգուշանալ տեմդոտ ձիգերէ և չափազանցւած ջղածգութիւններէ, որոնց յաճախ թուլակամութեան և վիատութեան յանգող հակազդեցութիւն մը կը յաջորդէ:

ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒՄԸ

Յաջողելու համար, գործունէութեան յարատեւ կամքը պէտք է զօրեղանայ որոշ ուղղութեան մը շարունակումովը. այս ամփոփոխ ուղղութիւնն է որ միակը թոյլ կուտայ հասնիլ առաջադրւած նպատակին:

Անոնք որ բաւական կորով չ'ունին իրենց առաջադրած նպատակին ուղղութեամբ վարելու իրենց կամքը՝ կը միանին այն մարդուն, որ նկարագրւած պիտի տեսնենք հետեւեալ առակին մէջ:

ՊԻՂՂԱԿԻ ԴԷՊԻ ՆՊԱՏԱԿԸ

Գիտուն մը, երկար փնտռութեան ետքը, յա-

չողած էր գտնել դիւթական քարանձաւը, ուր ամզին՝
գանձներ ամտէր կը մնային: Այդ թագստոցը առաջին
անգամ գտնողին պիտի ըլլային այդ գանձերը:

Ճամբայ ինկաւ առասպելային գանձերը փնտ-
ռելու, ամոնց համար հետը տանելով ահագին պար-
կեր: Բայց ճամբան քարոտ էր և խորտուբորտ,
մինչեւ ուրիշ շաւիղներէ կուգար ամուշ բուրմունքը
ծաղիկներու, որոնք կը մշմարէին հետումները:

Դիմադրեց քիչ մը. բայց ճամբան հետզհետէ
աւելի կը դժարմար, իսկ շաւիղները տակաւ կը
շատնային: Նախ ամոնցմէ մէկուն մէջ մտաւ, ուր
աղւոր մը իր ծարաւն անցուց գետնարուղիս ակմէ մը:
Յուսախար եղաւ երկրորդին մէջ, և շատ ժամանակ
կորսնցուց՝ գտնելու համար այն ծաղիկները, որոնց
բուրմունքը գինքը հոն քաշած էր: Նըր երկրորդ շա-
ւիղէն դուրս ելաւ, երկա՛ր փնտռեց մինչև որ գտաւ
բուն ճամբան, որ չափազանց քարոտ երեցաւ իրեն:

Այդ ճամբէն ալ ելաւ շուտով՝ ապաստանելու
համար հովանիին տակ ծառափունջի մը, որ շատ
մօտ կը թւէր իրեն, բայց որուն հասնելու համար
բաւական ժամանակ կորսնցուց:

Վերջապէս երկար օրեր ովասիսի մը զուր փրմ-
տըտութեան հետքը՝ մտաւ իսկական ճամբան, բայց
ապշեցաւ տեսնելով խոշոր պարկերու տակ կքած
մարդոց անցքը:

Ո՛րքան մեծ եղաւ իր յուսախաբուծիւնը, երբ
տեսաւ որ, թէև ինք գտած էր գանձին գաղտնիքը,

և ուրիշներ իրմէ հտքն է որ կուհած էին ու իր-
մէն շատ ուշ ճամբայ ելած, բայց աւելի խելացի
ըլլալով՝ արհամարհած էին բոլոր այն հրապոյրները
որ իրական նպատակը չէին կազմեր և հասած էին
իրենց արդիւնաւոր ճամբորդութեան վախճանին,
մինչեւ ինքը ճամբուն կէսը հագիւ կտրած էր:

Հիմա քարանձաւ ոչ միայն դատարկած էր իր
բոլոր հարստութիւններէն, այլև ան աւերակներու
կոյտ մը կը ներկայացնէր, որովհետև վերջին խու-
զարկուն ժայռի կտորներ փրցուցած էր՝ տեսնելու թէ
բան մը թագմած կա՞յ հոն:

ՊԵՏԱԳ ԶԷ ՅԱՄԱՌ ԸԼԼԱԼ

Ընդհանրացած սխալ մըն է յամառութիւն կոչել
այն յարատեւութիւնը, որ մեր շահերուն կը հակա-
ռակի և կամ այն յարատեւութիւնը, որ անմիջական
արդիւնքներ չի տար:

Յամառութիւնը՝ գէշ ճանցւած կամ գէթ տարա-
կուսելի դատի մը սուսս դրած յարատեւութիւնն է:

Նոյն իսկ նպատակը գովելի ալ ըլլայ, յամա-
ռութիւնը միշտ ցաւալի է, քանի որ ան կը հիմնւի
տհաս դատողութեան մը վրայ:

Յամառութիւնը յաճախ արդիւնք է ուրիշներու
բով անիրաւ չմտալու մտահոգութեան, ու այդ պատ-
ճառով է որ, փոխանակ սխալը անկեղծօրէն խոս-
տովանելով կէս ճամբէն հտ դառնալու, կը շարու-
նակեմք մնալ այդ սխալին մէջ, զոր կը ջանանք

սքողել զանազան պատրականներով, որոնք՝ յայտնի է թէ ճշմարիտ չեն:

Զխարւինք: Յամառութիւնը յոռի պտուղներ կ'արտադրէ միայն և յանախ կը յանգի ամուլ ջանքերու և վիատութեան:

ԶԱՆՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Յարատևութիւնը, ընդհակառակը, ուժ կուտայ մեզի կենքի անյաշողութիւններուն դիմադրելու: Այս յատկութեամբ օժտած մէկը՝ փոխանակ յուսահատելու՝ ոտքի կը կանգնի աւելի վճռական և աւելի ամրազէն որևէ ձախողանքէ ետքը, որուն պիտո՞ւնար կրցած է հասկնալ:

Ասիկա զօրանորոնելուն փոխվրէժն է, զոր կը լուծեն հակատագրէն. և այն ատեն ի՞նչքան զեղեցիկ կը թւի ձեռք բերած յաջողութիւնը:

Յարատև ջանքը կարելի եղածին չսփ պէտք է ուղղել միակ նպատակի մը կամ գոնէ միևնոյն նպատակին հետ կապ ունեցող իրերու ամբողջութեան մը:

ՃԱԿԻԹԻ ԿՈՂՈՎԸ

Այդ բանը կը սորվեցնէ պր. Գարնէկի, երբ մեզի կ'ըսէ.

«Յիմար է այն մարդը որ ըսած է՝ թէ մի՛ դնէք ձեր բոլոր հակիթները միևնոյն կողովին մէջ:

«Ընդհակառակը, ձեր բոլոր հակիթները դէք միևնոյն կողովին մէջ և հսկեցէք վրան:

«Կողով մը հսկել և կրել աւելի դիւրին է, իսկ

շատ մը կողովներ կրելը յոգնեցուցիչ բան է և ատոր համար է որ հակիթներէն շատը կը կոտորին:»

Յաջողելու արուեստին մեծ վարպետը—Գարնէկի—ամշուշտ այս խօսքով կ'ուզէ մեղադրել զանոնք որոնց խելքն ու միտքը հազարամէկ գործերու կապւած է, ինչ որ զանոնք կըստիպէ ամոհ գլխաւ մէկին համար զբաղելու համար միւսներով, բայց սակայն չի կրնար ամենքը մէկանց վարել. «շատ մը կողովներ կրելը յոգնեցուցիչ բան է, և ատոր համար է որ հակիթներէն շատը կը կոտորին:»

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹՈՒՆՈՒՋԻՆ ԾԱԳՈՒՄԸ

Ամէն աժոնք որ բնական են Թունուզ քաղաքը գիտեն պատմութիւնը այն կնոջ, որ դեռ ողջ էր քանի մը տարի առաջ և որ ծանօթ է՝ իբրև հազարադէպ յարատևութեան հերոսուհի մը:

Յիսուն տարի առաջ Թունուզ լիճին շուրերը միմէն արաբական թաղը կը հասնէին: Այդ քաղաքամասին արաբները դեռ «Ծովին Դուռը» անունը կուտան:

Եւ ահա կին մը զաղափարն ունեցաւ կամաց կամաց լեցնելու այդ ճահիճները:

Քսան տարի շարունակ փոքր գումար մը կը վճարէր աւելածուններուն, որ աղտեղութիւնները կառքերով թափեն իր ցոյց տւած տեղերը: Յետոյ երբ աղտեղութիւնները ժամանակի ընթացքին հաստատուն հող կազմեցին, քաղաքէն շատ աժամ գնով գնեց

քանի մը հարիւր մէթը ու ամոնց վրայ շինեց քանի մը տնակներ , որոնք վարձու տաւ սիկիլիացիներուն: Թունուզի եւրոպական թաղին բոլոր գեղեցիկ պողոտաները հողիէ կը սկսին:

Նորածն տուններ , վեցյարկեայ շէնքեր կը բարձրանան հիմա հոն , ուր երեսուն տարի առաջ ճահճային ջուրեր լճացած էին:

Հարկ կա՞յ ըսել որ այս հնարամիտ կինը , կամ աւելի ճիշտը՝ հիմա իր ժառանգորդները այդ տուններու մէկ մասին սեփականատէրերը դարձած են , և իրենց հարստութիւնը բազմաթիւ միլիոններու կը հասնի:

Ինչ դաս ամոնց համար որ կը թերհաւատին յարատեւութեան մասին:

ՐՕՊԷՐԹ ՎԱՇԽԵԿԹՕՆ

Ամերիկեան տարեգրութիւնները լեցուն են դամդադորէն կազմած հարստութիւններու պատմութիւններով , հարստութիւններ՝ որոնք իրականացած են շնորհիւ մախորդ գլուխներու մէջ յիշատակած յատկութիւններուն: Այդ յատկութիւնները սակայն ամբողջացուցիչ արդիւնք մը միայն պիտի տային , առանց յարատեւութեան , որուն ամենացայտուն ապացոյցն է շատ մը միլեառատէրերու կեանքը:

Յարատեւ կամքի ի՞նչ մեծ օրինակ տւած է Րօպէրթ Վաշինկթօն , որ խափշիկ գերի էր , երբ գործի սկսաւ: Զուրկ ըմտամիքէ , առանց պաշտպանի , 12 դրուշի չափ գումար մը գրպանը՝ ճամբայ ելաւ , երբ 14 տարեկան էր:

Ռիշմօնտ հասնելուն՝ գրպանը բնաւ դրամ չուներ , այնպէս որ առաջին զիշերը հարկադրեցաւ մայթերուն վրայ անցնել: Յետոյ դպրոցի մը մէջ , գրօսանքի սրահը աւելու գործ մը գտաւ:

Երեսուն տարի ետքը , իր յիշողութեամբ մէջ դեռ կենդանի իր թշառ օրերը , խափշիկներու մտաւոր ազատագրման ամենաշեղմ պաշտպանը հանդիսացաւ:

Հիացման արժանի է իր ջանքերու յարատեւութիւնը , որուն հետամտեցաւ ոչ միայն իր ամբողջ կեանքի ընթացքին , այլև մահընէն ալ ետք ուզեց շարունակել՝ ստեղծած ըլլալով հիմնարկութիւններ , որոնց նպատակն էր իր կենդանութեամբ ունեցած գաղափարները բարձր պահել:

ՄԱՐԳԱՐԷԻՆ ՄԷԿ ՊԱՏԻՔՐԸ

Իր խորունկ իմաստութեամբ մարգարէն կ'ըսէ. «Սամուելը աստիճան աստիճան պէտք է բարձրանալ:»

Յաջորդական փորձերով և մեզ ապշեցնող կորովի տոկունութեամբ է որ արդի sportsmenները հասած են ներկայ զարգացման: Քանի մը վայրկեանի թոփչքով է որ ամենէն ճարտար օդաչուները սկսած են իրենց մարզամքները: Բազմաթիւ փորձերէ ետքը , որոնց միջոցին իրենց ոսկորները երբեմն կոտրած են , յաջողեր են կատարել այնպիսի թռուիչքներ , որոնք կամքի և յարատեւութեան փառաւորումը կը համդիսանան:

Ասոնցմէ ոմանք արկածի զոհ գնացած են, իսկ ուրիշներ փառքի և հարստութեան տիրացած են:

ԳԼԽԱՌՐ ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Չենք դադրիր մորէն ըսելէ, ինչ որ յաճախ կրկնեցինք թէ կամրը և կորովը մայրերն են բոլոր այն՝ յատկութիւններուն, առանց որոնց ցմորական պիտի ըլլար քալել դէպի ապագայի յաղթանակը: Բայց առաջնութեան կարգով մախ կուգայ յարատևութիւնը, որու կիրարկման պահում կուգան կը միանան երկու գլխաւոր յատկութիւնները:

Է. ԳԼՈՒԽ

ՊԱՏՐԱՍՏԱՄՏՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԿՐՈՐԴԱԿԱՆ ՅԱՏԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հարստութիւն շինելու համար պէտք է անտեսել կարգ մը այնպիսի յատկութիւններ, որոնք ոչ մըրամիտ մարդոց աչքին անկարևոր կը թւին, և որոնք սակայն շատ մը մախամծելի դիրքերու հասցուցած են մարդիկ:

Ամէն յաջողութեան մէջ պատրաստամտութիւնը կարևոր դեր մը կը խաղայ:

ԱՆՎԻՃՆԼԻ ԳԵՐԱԶԱՆՑՈՒԹԻՒՆ

Պատրաստամտութիւնը թերևս մեզ առաջնակարգ անհրաժեշտութիւն մը կը մերկայացնէ, քան ուրիշ հիմնական յատկութիւններ, ինչպէս կորովը, գործունէութիւնը և փառասիրութիւնը, բայց ամոնք որ օժտւած են պատրաստամտութեամբ՝ ուրիշներուն վրայ անվիճելի առաւելութիւն մը ունին:

Պատրաստամտութիւնը մեզի թոյլ կուտայ տեսնել գործի մը թերի կողմերը և զամոնք քողարկել կամ չափազանցել՝ պարագային համեմատ:

ՈՒՐԻՇ ԱՌԱՅԻՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Պատրաստամտութիւնն է մահ որ կտրուկ փաս-

տերու դէմ մեզ կը պաշտպանէ՝ ճարպիկ պատաս-
խանելու կարողութիւնը տալով մեզի:

Պատրաստամտութիւնն է որ մեզի թոյլ կուտայ
դժուար դրութեան մը դուրս ելլել և հակառակորդներու
յարուցած արգելքներուն դիմագրաւել:

Անոր շնորհիւն է մաւ որ կրնանք երևան հանել
գործի մը գեղեցիկ կողմը և այն օգուտը որ կարելի է
քաղել միջակ կամ գէթ փափուկ համարւած բանէ մը:

Պատրաստամտութեան շնորհիւն է որ կարող
կ'ըլլանք ըմբռնել շահաւոր կողմը գործառնութեան
մը, որ ամենուն աչքին աղետալի պիտի թւէ:

Ան հնարաւորութիւն կուտայ մեզի՝ խօսքը ճար-
պիկօրէն փոխելով՝ վէճը տարբեր կէտի մը վրայ փո-
խադրել և հարկադրել մեր հակառակորդը իր ուղ-
ղութեան շեղիլ. այդպէսով զայն մատնած պիտի
ըլլանք անսպասելի կացութեան մը, ուր թերևս շարի
մնայ:

Պատրաստամտութիւնը դատողութեան և գոր-
ծադրութեան արագութեամբ յաճախ առաջին դերը
կը խաղայ՝ կարգ կանոն մոցնելով և իրերու երե-
ւոյթը փոխելով՝ անել համարւած դրութեան մը մէջ:

Այս առիթով պր. Ժօհանէ՝ մեր ժամանակակից-
ներու շատերուն ծանօթ երկու միլեառատէրերու
մասին համով և վաւերական մամրավէպ մը կը
պատմէ:

ԻՐԱԿԱՆ ՄԱՆՐԱՎԷՊ ՄԸ

Անոնք որ հետաքրքրւած են ոսկիի թագաւորնե-

ըրու պատմութիւններով՝ պէտք է տեղեակ ըլլան այն
հակամարտութեան, որ ոգևորեց Ճէյ Կուլտի և մեծ
Վանտերպիլտի կեանքը:

«Այս միջոցին, կ'ըսէ պր. Ժօհանէ, Պիֆալոյէն
Նիւ-Եօրք ոչխարներուն փոխադրութեան ծախքն էր՝
վակոն գլուխ 125 տոլար:

«Վանտերպիլտ որ «Նիւ-Եօրքի Կեդրոն»ին մէջ
մեծ ազդեցութիւն ունէր՝ իջեցուց այս գինը 100 տո-
լարի: Ատոր դէմ Ճէյ Կուլտ որ էօրի մէջ ամենա-
կարող էր՝ 75 տոլարի իջեցուց:

«Կատաղի մրցում մըն էր որ սկսաւ:

«Քիչ ատենէն «Նիւ-Եօրքի Կեդրոնը» 50 տոլա-
րով կը կատարէր փոխադրութիւնը: Հակառակորդը
25 տոլար նշանակեց: Վանտերպիլտ միմէն մէկ տո-
լար իջեցուց:

«Ճէյ պայքարը դադրեցուց: Բայց ամգործ չմը-
նաց, Պիֆալոյէն եկած բոլոր ոչխարները գնեց, ա-
մերեսադար օգտելով Վանտերպիլտի կողմէ նը-
շանակւած փոխադրութեան չնչին գիններէն:

Ակներն է որ առանց այս պատրաստամտու-
թեան որուն ապացոյցը տաւ այս պարագային,
Ճէյ Կուլտ փոխանակ իր անձնասիրութեան և իր
շահերուն մէջ յաղթելու՝ մրցումին զոհ ըլլար Վան-
տերպիլտի պէս, որ քիչ մնաց հիւանդանար:

ՀՈՏԱՌՈՒԹԻՒՆ

Պատրաստամտութիւնը պէտք է շփոթել հոտա-
ռութեան հետ. անոնք մօտաւոր ազգականներ են իրա-

ուր, բայց իրարմէ կը տարբերին: Հոտառութիւնը տե-
սակ մը բնագոյն է, որ մեզի կ'ազդարարէ մեր ձեռնար-
կելիք գործին վտանգը և կամ կըզգացնէ զայն հետա-
պնդելու առաւելութիւնը:

Հոտառութիւնը սակայն հիմնած է դատողու-
թիւններու վրայ, որոնք թէև մեր մտքին կը մերկա-
յաման տարտամ ձևի մը տակ, բայց իրենց ազդե-
ցութիւնը ունին մեր որոշումներում վրայ: Ինչ որ
«հոտառութիւն» կ'ամլանանք, յաճախ ուրիշ բան է,
բայց եթէ զիտակից կամ անզիտակից դիտողութեամ
վրայ հիմնած համակրանք, որ մեզի ընդունել կամ
մերժել կուտայ առաջարկ մը:

Հոտառութիւնը շինելու կը ծառայէ, իսկ պատ-
րաստամտութիւնը կ'արգիլէ շէնքերը քանդուել և կըր-
նայ մէկ հարւածով սպառնալից աւերակոյտները գե-
ղեցիկ և հաստատուն շինութիւններու փոխակերպել:

ՀՈՏԱՌՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՊԱՏՐԱՍՏԱՄՏՈՒԹԵԱՆ ԶԻՐՔԸ

Բայց ամէն մարդու տրած է, պիտի ըսէք,
այդ ձերքերը ունենալ. ի՞նչ պէտք է ընել զանոնք
ձեռք բերելու համար:

Քիչ սակայն շատ բան, քանի որ այս քիչը կը
հիմնէ յարատև կամքի վրայ, որ կը թոյլատրէ մե-
զի տալ կորովին իր լայն բաժինը, զոր ան պէտք է
գրաւէ յաջողիլ «ուզող» մարդու մը կեանքին մէջ:

Որոշումը տրեւում պէս, գործունէութիւնը—որու
արժանիքները դրատեցինք Գ. Գլուխին մէջ—խթելով

մտքի սովորական ծուլութիւնը, պիտի գորացնէ մեր
ջանքերը, և մեր միտքը մշտապէս արթուն վիճակի
մէջ դրելով՝ պիտի գործէ մտածման արագութեան
հետ: Յաջողելու բունը բաղձանքը պիտի ընէ մնա-
ցածը, պայմանով սակայն որ լթերանանք ուշադ-
րութեամբ վարժուինք մէջ:

Առանց ուշադրութեամբ, ո՛չ հոտառութիւն կընայ
ըլլալ և ո՛չ պատրաստամտութիւն, որովհետև, ինչ-
պէս վերը ըսինք, այս երկու յատկութիւնները ծնունդ
կ'առնեն ճշգրիտ դիտողութեամբ մը զգացումէն մա-
նաւանդ, որ կ'առաջնորդէ մեզ իրերու ապահով դա-
տաստանին:

ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋՈՑԻՆ

Պատրաստամտութիւնը թանկագին է խօսակցու-
թեամբ միջոցին:

Ինչքան յաճախ կը պատահի որ կատարելապէս
իրաւունք ունեցող մէկը կը շարի, կը կորացնէ
լինքզինքը, որովհետև իր հակառակորդը յաջողած է
ամսպասելի և երբեմն տխմար փաստ մը մէջտեղ
նետել, որուն չի կրնար պատասխանել:

Ժամանակ անցնելէ ետքը միայն կը խորհի տըր-
ւելիք պատասխանին: Ու կը գտնէ յաղթական պա-
տասխաններ, որոնց միակ թերութիւնը ոչ ոքէ լսած
չըլլալն է:

ՊԱՏԱՄԽԱՆԻ ՍՐԱՄՏՈՒԹԻՒՆ

Պատասխանի սրամտութիւնը բնական ձերք մըն

է, միտքը բռնադատելով ձեռք չի բերելը ան: Բայց երբ մարդ չի կրնար փայլուն պատասխաններ տալ, կրնայ գէթ վարժել ճիշտ և կոկիկ խօսքեր արտա-յայտելու: Ասիկա կարծածէն աւելի չամբի և կամքի խնդիր է:

Բայց գործի մէջ միշտ խօսքով չէ որ պէտք է պատասխանել գիտնամք: Օրինակ, սա մամրավէպը որ պատմած է ֆրանսերէն Թամ օրաթերթին 26 Յունվար 1907 թիւի մէջ:

Այս մամրավէպին մէջ խօսքը պը. Ուիթլիի մասին է, որ Լօնտօնի ամենէն մեծ վաճառականներէն մէկն եղաւ: Ինքզինքը կը կոչէր «Տիեզերական Հայթայթի» ու իր վաճառատուները իր ատենաման վաճառատուներուն ամենէն կարեւորներն էին:

ՄԻԼԻՆՍԿԻՆԻ ՄԸ ՄԿՋԲՆԱՌՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Պը. Ուիթլի գործի սկսաւ իբրեւ գիւղական խեղճ ասւեգործի մը աշակերտ, Լօնտօնի շրջականները: Իսկոյն որ կըցաւ քիչ մը դրամ խնայել, ընկերակցեցաւ ուրիշ պաշտօնեայի մը և կամաց կամաց մեծ-ցուց գործը, մինչև որ սեփականատէրը եղաւ ծանօթ վաճառատան, որուն առևտուրը այնքան այլազան էր, որ իրաւ կարելի էր տիեզերական կոչել:

«ԹԱՆ»Ի ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

«Ուիթլի, Լօնտօնի տիեզերական հայթայթիչը, կը պատմէ «Թամ» օրաթերթը, ոչ միայն արտակարգ կորով մը և գործերու յստակ հասկացողութիւն մը

ուներ, այլև օժտւած էր արգասանող երևակայութեամբ և անսովոր պատրաստամտութեամբ: Ինքը գտած էր իրեն համար «Տիեզերական Հայթայթիչ» նշանաւոր մակդիրը:

«Իսկապէս կը կարծէր որ կրնար իր յաճախորդներուն հայթայթել ամէն ինչ որ մարդկօրէն կարելի էր ձեռք բերել դրամի փոխարէն:

«Տիեզերական Հայթայթիչի» մեծախօսութիւնը փորձի ենթարկեցին: Յաճախորդին մէկը փիղ մը ուզեց, և ստացաւ 24 ժամէն: Ուրիշ մը յանձնարարեց և ստացաւ գործածած դագաղ մը:

«Բայց ամենէն տարօրինակը՝ դոյլ մը ողջ լուս-բոլ յանձնարարութիւնն եղաւ:

— «Պաշտօնեաներս հարցուցին ինծի թէ ինչ ը-նելու են այդ յանձնարարութիւնը:

Պատասխանեցի որ գործադրեն:

«Ամիջապէս մարդ ղրկեցի Կենդանաբանական Պարտէզի տնօրէն պը. Պէրթլէթի և վայրի կենդանի-ներու վաճառական պը. Շէմրօքի մօտ: Կապիկները քթեցին և այսպէս կըցան կէս դոյլ լու հաւաքել:

«Զանոնք յաճախորդին ղրկեցի հաշւեցոյցի մը հետ, յայտնելով որ դոյլի մը մէջ այդքան լու միայն ողջ վիճակի մէջ կարելի էր ղրկել. եթէ աւելի լեց-ւէին շնչահեղձ պիտի ըլլային:

«Յաճախորդը ստիպեցաւ վճարել:

ՅԱՆԿԱՐԾԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ինչպէս կը տեսնուի, պատրաստամտութեամբ կը

միանար ճարտար պատասխան տալու ծիրքը, որովհետև եթե պր. Ուիթլի լուերու շնչառութեան մասին այդ գլարճախօսութիւնը չընէր՝ զուր տեղը գործ դրած պիտի ըլլար իր հնարամտութիւնը, և կատակասէր յաճախորդը պիտի կրնար վիճել՝ որ յանձնարարութիւնը իր ուզածին պէս չէ կատարած:

Պատրաստամտութիւնը մաս կարեւոր օժանդակ մըն է անակնկալ արկածներու և ձախողութեան ատեն: Անիկա միշտ կը միանայ պաղարկումութեան, որմէ կը ծնի և որու շնորհիւ կ'արտայտի:

Երկչոտները զուրկ են պատրաստամտութենէ, որովհետև երկչոտութիւնը տեսակ մը կամքի տկարութիւնն է, որ ուրիշներու մերկայութեան մանաւանդ երևան կուգայ:

Երկչոտ բնաւորութեան տէր մարդիկ չեն կրնար ուրեմն արագ որոշումներ տալ և ծրագրի մը շուտափոյթ գործադրութենէն առաջ եկած որևէ պատասխանատուութիւն առանց վարամուծի ստանձնել. որովհետև ինչ որ կը պակսի գլխաւորապէս այս մարդոց՝ մտքի աշխուժութիւնն է:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՓԻԼԻՍՈՓԱՅԻ ՄԸ ՄՏԱԾՈՒՄԸ

«Պէտք է պաղարկիւմ ըլլամ, որ կարենամ մտածել», ըսած է Ռուսօ՝ իր «Խոստովանութիւններ»-ում մէջ: Զարմանալի է սակայն որ բաւական ապահով սրախատութիւն, թափանցողութիւն, մոյմիսկ մըքսմտութիւն ունիւմ, պայմանով որ աճապարանքի չգամ:

Մքանչելի յանկարծարանութիւններ կ'ընեմ պարապ ժամերուս, բայց մէկէն ի մէկ լաւ բան մը չեմ կրնար ըսել կամ ընել:» Ու քիչ վարը կ'անցնէ:

«Ներկայութեանս եղած բոլոր խօսածներէն, բոլոր անցած դարձածներէն ոչինչ կըզգամ, ոչինչ կը հասկնամ... Բայց ետքը միտքս կ'իյնան այդ բոլորը, կը յիշեմ տեղը, ժամանակը, շեշտը, նայածքը, շարժումը, պարագան. բան մը չեմ մոռնար: Եւ կատարածներէն ու խօսածներէն կը հետևեցնեմ թէ ինչ եղած է իրենց մտածումը, և հազադէպ է որ սխալիմ:»

Առարկիւ թերեւ թէ այս բոլորը արգելք չեղան որ Ռուսօ մշամաւոր մարդ մը դառնայ: Համաձայն ենք. բայց ան խեղճուկրակ գործի մարդ մը եղաւ, ու հարստութեան ճամբով չէ որ կըցաւ իր աշխուժութեամբ:

ԹԵԹԵԻԱՄՏՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ ԶԷ

Բոլոր յատկութիւններուն պէս՝ պատրաստամտութիւնն ալ լուրջ թշնամի մը ունի, որ իր ծայրայեղութիւնն է: Հազադէպ չէ որ ինքչիմքը սրամիտ ծախել ուզող մէկը թեթեամտութեան մէջ իյնայ:

ԶՕՐԱՒՈՐՆԵՐՈՒՆ ԲԱԺԻՆԸ

Այս երկու նկարագիրները — պատրաստամտութիւնը և թեթեամտութիւնը — պէտք չէ իրարու հետ շփոթել: Պատրաստամտութիւնը բաժինն է զօրաւոր մարդոց, որ զիտեմ իրենց գործերը ենթարկել արագ բայց միւնոյն ատեն հասուն դատողութեան մը:

Երբ ծէյ Կուլտ վաճառականական այն համայնքն
զաղափարն ունեցաւ որուն յիշատակութիւնն ըրինք,
զայն գործադրելէ առաջ՝ անկէ ստանալիք բոլոր օ-
գուտները մկատի առաւ և սկսաւ տոլարներու խաղաղ
պատերազմը, որուն այլևս ինքզինքը պատրաստ կը
զգար: Ենթադր. Ուիթլի հրաման կուտար կատարել
ստացած տարօրինակ յամծնարարութիւնները, լաւ
զիտէր թէ իր վաճառատան կազմակերպումը բա-
ւական զօրաւոր էր՝ գոհացում կարենալ տալու
համար իր յաճախորդներու արտառոց պահանջներուն:

Իսկ թեթևամտութիւնը, ընդհակառակը, կը մղէ
մետիւ ձեռնարկներու մէջ, առանց ամոնց յաջող
ելլիմ ապահով կարենալ ըլլալու:

Թեթևամտը՝ յաճախ չի կրնար անհրաժեշտ
պաղարկութիւնն ունենալ՝ պատասխանելու համար
հակառակորդի մը, զոր կը վշտացնէ և, այդպէսով,
ծեռքէ կը փախցըմէ կարևոր գործեր:

Մտացի խօսք մը ըսել ուզելը յաճախ շատ
սուղի մտած է հեղինակին, ոչմէացնելով բարի
տրամադրութիւնները այն ամօքնուն, որոնց ուղղած
է խօսքը:

ՄԵՆՏ ՅԱՂԹԱՔԱՐՏ ՄԸ

Բայց ամոնք որ զիտակից կամքի մը հետ բա-
ւականաչափ պաղարկութիւն կ'ունենան՝ հանդար-
տութեամբ երևամ բերելու իրենց պատրաստամտու-
թիւնը՝ հարստութիւն շինելու խաղին մէջ առանձնա-
շնորհեալներ են և իրենց ձեռքը ունին յաղթարար
(atout) մը՝ զոր բնաւ չպիտի ունենան ուրիշ շատեր:

Ը. ԳԼՈՒԽ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ԶԻՐԲ ՄԸ

Ուշադրութիւնը կարելի է երկու բոլորովին տար-
բեր դասակարգի բաժնել.

1. Ուշադրութիւնը իբրև ամօնական յատկու-
թիւն, այսինքն ձիրք մը որ անհրաժեշտօրէն պէտք է
ունենալ իբրև թանկագին տարր մը յատկութիւն-
ներու այն շարքին մէջ՝ որ կարևոր են հարստութիւն
շինելու համար:

ԱՆ ՈՐ ՊԷՏՔ Է ԱՐԹՆՑՆԵԼ

2. Այն ուշադրութիւնը որ ճարտարօրէն պէտք է
արթնցնենք ուրիշին մէջ, ապա թէ ոչ մեր փորձերը
կրնան յաճախ ձախողիլ:

Ուրիշներու մէջ ուշադրութիւն արթնցնելու,
ինչպէս մահ մեր ուշադրութիւնը կարգապահութեան
ենթարկելու համար՝ տեսական կամք մը միացած
կարգապահ կորովի մը մեզի կարևոր օժանդակներ
պիտի ըլլան:

Առանց այս պայմանին, զարմանքով պիտի
տեսնենք մեր բոլոր ջանքերուն ձախողումը:

Նախ խօսինք այն ուշադրութեան մասին, որ

անձնական է և որ պէտք է մշակել, եթէ արդէն ունիմք, և որ անպատճառ պէտք ձեռք բերել՝ եթէ չունինք:

ՇՆՈՐՀԻ ԵՒ ՇՆՈՐՀԱԶՐԿՄԱՆ ՊԱՏՃԱՌ

Ուշադրութիւնը խառնուրդ մըն է հազարաւոր մանրամասնութիւններու, որոնց իւրաքանչիւրը՝ նայելով թէ աղէկ կամ գէշ կատարւած է՝ կրնայ շնորհի կամ շնորմագրկման պատճառ դառնալ:

Ուշադրութեան վարժութիւնը կ'օգնէ յիշողութեան. յաճախ կը պատահի որ միտք պահւած մանրամասնութիւն մը յիշել տայ մեզի՝ մոռցւած շարք մը իրողութիւններ, որոնց յիշումը շատ պարագաներու մէջ կրնայ մեզի մեծապէս օգտաւէտ ըլլալ:

Որովհետեւ ուրիշներու վերաբերող մանրամասնութիւններու ճշգրիտ յիշումը՝ օտարներու կողմէ՝ շահագրգռութեան նշան մը համարւելով, զանոնք ճշտորոշելը լաւ տպաւորութիւն կ'ընէ այն անձերուն վրայ, որոնց կը խօսի և զանոնք լաւ կը տրամադրէ՝ զգեւելով անոնց անձնասիրութիւնը:

ՅԱՒԱՆԻ ԹԵԹԵՒԱՄՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ուշադրութիւնը շատ պարագաներու մէջ կազատէ մեզ հազարաւոր ցաւալի թեթեամտութիւններէ:

Օրինակի համար՝ անձէ մը տեղեկութիւն ուզել՝ անոր մօտաւոր մէկ ազգականի մասին, որուն մահը կ'ողբայ:

Ուշադրութիւնը նոյնպէս կ'արգիլէ մեզ անձի մը

ներկայութեան խօսիլ ուրիշի մը մասին, որ անոր յայտնի թշնամիին է, ու կամ արտայայտել այնպիսի կարծիքներ՝ որ անոր համոզումները վիրաւորելու բնոյթ ունին:

ԱՌԱՅ ՄԸ

Առած մը կայ որ կ'ըսէ. «Կախւած մարդու տանը մէջ չլանի մասին պէտք չէ խօսիլ:»

Ուշադիր մէկը երբեք այդ յիմարութիւնը չպիտի ընէ, որովհետեւ խօսելէ առաջ պիտի յիշէ ինչ որ գիտէ իր խօսակիցներու ինքնութեան կամ անոնց բարեկամ—ազգականներու մասին: Եւ այն պարագային՝ երբ իրեն անձանօթ են շատ մը մանրամասնութիւններ, իր սրադատումի շնորհիւ պիտի խուսափի միշտ արտայայտել այնպիսի խօսքեր, որ իրը ակնարկութիւններ կարենան նկատուիլ:

Բայց մտացիք, հոգ չըներ այդ տեսակ ներքին նկատումները և շուրջը թշնամիներ կըստեղծէ՝ յիշելով զանազան դէպքեր, ներկայութեանը այնպիսի անձերու, որոնք շատ կը փափաքէին այդ դէպքերը մոռացութեան տալ:

Մտացիք, եթէ քաղաքավարի մէկն է, բնականաբար պիտի զգուշանայ անձնական խնդիրներու մասին խօսելէ. սակայն իր թերութեան պատճառով չպիտի կրնայ խուսափիլ ակամայ ակնարկութիւններ ընելէ և այդպէսով ծանրապէս վիրաւորել այն անձերը, որոնց համակրանքը կը փափաքէր շահիլ:

ԶԱՆԱԽՆՈՒԹԻՒՆ

Ասոր է որ փարիզցիները «la Gaffe» (Զախաւերութիւն) անունը կուտան: Մտացիրը երբ կը մկատէ — բայց միշտ ուշ — իր թեթեամտութիւնը, շատ կը ցաւի և իբրեւ չքմեղամք՝ կը կրկնէ ու կը կրկնէ սա խօսքը. «Ճիշտ է. մտքէս չանցաւ»: Եւ չի տարակուսիր որ փոխանակ իր յանցանքը թեթեւցնելու՝ կը ծանրացնէ, որովհետեւ յայտնելով թեթեւօրէն իր չիշշելու թերութիւնը՝ կարծիք կազմել կուտայ իր մասին որ իր սխալը կրկնելու ընդունակ է:

ՂԱԻ ՈՐՈՇՈՒՄ ՄԸ

Ան որ արդարացի փառասիրութեան դրդւած է, փոխանակ այս խեղճ պատճառաբանութեան ապաւինելու, պիտի ջանայ խուսափիլ ուրիշ անգամ այսպիսի մտացրութեան մէջ իյնալէ և կորովի որոշումը տայ մշակել այնուհետեւ ուշադրութիւնը, որ աղբիւրն է մերդաշնակութեան և ստեղծիչ բարեացաւորութեան:

Ուշադրութիւնը չի բաղկանար միայն առարկայի մը սենտուն դիտողութեամբը: Գլխաւոր միւլթիմ յարակից ուրիշ շատ մը միւլթիմ կ'օգնեն մեզ որ ամբողջապէս աւարտենք մեր գործը:

Մտիկ ընենք՝ թէ ի՞նչ կ'ըսէ այս մասին գիտուն մը, պր. Ռէօրիհի:

ՕՐԻՆԱԿ ՄԸ

«Կապուած շուն մը ազատ թողելով՝ կը վազէ

կինճի մը ետեւէն: Քարշ տալով իր կապը՝ հը վազէ կը կենայ կենդանիին առջև, կը յարձակի վրան. այս բոլորը դրական ճիգ է:

«Բայց շունը վազած ատենը պիտի զգուշանայ ծառերու և խոչընդոտներու բաղխելէ և փոսերու մէջ իյնալէ: Կինճին վազքին համաձայն՝ պիտի փոխէ իր ուղղութիւնը: Ասոնք երկրորդական ճիգեր են, որոնք անուշադիր կ'անցնին, բայց որոնք քացարծակաւէս անհրաժեշտ են՝ յարձակման վերջնական յաջողմանը համար:»

Կինճը կը ներկայացնէ գործը գոր կը հետապնդէ՝ դենք, բայց այս որսին ետեւէն վազելով՝ պէտք է ամտեսենք երկրորդական ճիգերը և պէտք է զգուշանանք քարերու և խոչընդոտներու բաղխելէ: Մտացիրը պիտի զարմնի անպատճառ անոնց, միմեղեւ ուշադիրը ժամանակին պիտի յիշէ դիտած այն բոլոր չնչին բաները, որ կրնան յաջողութեան ճամբան իր առջև մշտապէս փակել:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱՐԳԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

Ուշադրութիւն կիրարկելու կամք ունենալը միայն չի բաւեր. ուշադրութիւնը պէտք է կարգապահութեան հմթարկել:

Դիտել և միտքը պահել լաւ բան է, բայց մարդ պէտք է սորվի օգուտ քաղել իր դիտածներէն:

Եթէ կատարած դիտողութիւնները խռնին մեր միտքին մէջ և մենք չկրնանք զանոնք պատշաճապէս դասաւորել, զանազան պատկերներ մեր ուշա-

բուժիւմը պիտի խոտորեցնեն և ատ պատճառ պիտի ըլլայ՝ որ մեր ունկնդիրները միջոց չունենան ամփոփւելու:

Ի՞նչ կայ աւելի յոգնեցուցիչ քան հետևիլ խօսակցութեամբ մտացի մարդու մը, որ միւթէ միւթ կը ցատկէ առանց մէկուն խորը թափամցելու և մեզի կ'ընէ ուրազիծը պատմութիւններու որ բնաւ չեն վերջանար:

Մտացիքը քիչ ամգամ հաստատ կը մնայ միւթի մը վրայ, որքան ալ ան կարևոր ըլլայ և զուր տեղը խօսակիցը կը հետևի անոր տաճ մեկնութիւններուն, որոնք երբեք կատարելապէս չընդլայնեն:

Կրնաք գաղափար կազմել թէ գործի մէջ ինչ ստորադաս վիճակ կրնայ ունենալ այն մարդը, որ չի կրնար գործի մասին խօսիլ կտրուկ ձևով մը և չի կրնար մօտենալ գլխաւոր միւթին՝ առանց հազարու մէկ երկրորդական նկատողութիւններու մէջ իյնալու՝ որով կը յոգնեցնէ խօսակիցը:

Ուշադրութիւնը անհրաժեշտ է՝ ձեռք բերելու մանրակրկիտ դիտողութիւններ, որ այնքան մեծ դեր կը խաղան գործերու և, ինչ որ աւելի փափուկ է, մարդոց ուսումնասիրութեան մէջ:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՄԵԹՈՏԸ

Այս մեթոտը ցոյց կուտայ պր. Է. Ռէօրիի, հետևեալ օրինակով.

«Բուսարան մը այնպիսի տունկ մը կըստանայ, որ երբեք տեսած չէ և անոր տեսակի ու ծագումը

մասին որևէ տեղեկութիւն չունի:

«Նախ ի՞նչ պիտի ընէ:

«Խոսափելով ամէն կանխակալ դատաստանէ մախ կը զբաղի քննել առարկան: Անոր փորձ մայլաճքին կ'ենթարկին տունկին ձևը, գոյնը և շրջագիծը: Այս մախնական քննութենէն ետքն է՝ որ կը ձեռնարկէ առարկային զիտական ուսումնասիրութեան և բաղդատութիւններ կատարելով՝ կը յաջողի բոյսին վերջնական դասակարգումը ընել:»

ՄՏԻԿ ԸՆԵՆ ԳԻՏՆԱԼ

Մտիկ ընել զիտնալը մէկն է այն յատկութիւններէն, որով ուշադիրը իր խօսակիցներուն համակրանքը կը վաստակի:

Ի՞նչքան մարդիկ ազդեցիկ ամօքնու շնորհներուն արժանացած են՝ անոնց ճառերուն բարեկրթօրէն հետաքրքրելուն համար միայն:

«Արդարև, կըսէ պր. Տանթէն, կա՞յ ճառախօսի մը համար աւելի անհաճոյ բան մը՝ քան զգալը որ իր ունկնդիրին միտքը անտարբեր է իր ընդլայնած գաղափարներուն:

«Նոյնիսկ ամենէն տաղտկալի ճառերը մտիկ ընել զիտնալը արժանիք մըն է որ քիչերը ունին: Յատկութիւն մըն է ատ որ կատարելութեան վիճակի մը համար պահանջած յատկութիւններու ցանկին մէջ տեղ չունի բնաւ, սակայն այս յատկութիւնը շատ մը իսկապէս մախանձելի համարուած դիրքերու հասնելու մեկնակէտն է եղած:»

ԽՐԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍ ՄԸ

«Քաղաքավարութեան դասագիրքի մը մէջ կը գտնենք այս մասին պատմածք մը, որ իբրև մեկ-նաբանութիւն մեր այս ըսածին՝ իրազիտութեամբ՝ ճշմարիտ դաս մըն է:

«Զօրավար մը որ ամէն շաբաթ օր երկտասարդ նկարչի մը բնակարանը կ'ըմթրէր, սովորութիւն ըրած էր ամէն անգամ՝ պտուղի ժամանակ՝ Պէրէզինայի պատերազմը նկարագրել:

Հրաւիրականները կը դժգոհէին, բայց արեւստագէտը տամտիրոջ պարտականութիւնը կը համարէր սիրով մտիկ ընելու այնքան յաճախ կրկնած այս պատմութիւնը:

«Զօրավարը կաթածէ յամկարծ մեռաւ:

«Այս անակնկալ մահընէն քանի մը օր ետքը նկարչիչը կանչեցաւ նօտարի մը մօտ՝ կտակին բացումը կատարելու համար:

«Ինչքան զարմացաւ, երբ կտակին սա տրամադրութիւնը լսեց. «Կը կտակեմ պը. . . . նկարչին — իբր շնորհակալութեան արտայայտութիւն այն անմամ հաճոյակատարութեան համար որով 103 անգամ մտիկ ըրաւ Պէրէզինայի պատերազմին պատմութիւնը, — 10300 ֆրանք, այսինքն 100 ֆրանք հաշւելով ամէն մէկ ունկնդրութիւն:»

ԳՈՐԾԻ ՄԷՁ

Տասը հազար ֆրանք հարիւր ծածրամալի ժամերու համար՝ բան մըն է, բայց ինչքան աւելի մեծ

կրնայ ըլլալ օգուտը այն մարդուն որ իր ուշադրութիւնը կը նւիրէ գործի խելամտութեան:

Իր ազդեցիկ խօսակիցները ոչ միայն փաղաքշած պիտի զգամ ինքզինքնին այն ուշադրութեան համար որ կը նւիրէ իրենց խօսքերուն, այլև՝ քանի որ այս խօսակցութիւնները ընդհանրապէս կարևոր նիւթերու շուրջը կը դառնան՝ առիթ պիտի ունենան գնահատելու ղիտողութեան և ակնածանքի այն յատկութիւնները, որ յատկանշանական են ուշադիր մարդու մը:

ԱՆԱՊՈՐԺ ՍՈՎՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Մտացիւրը մաս անախորժ սովորութիւնն ունի թեթև ուշադրութեամբ մը հետեւիլ խօսակցութեանը և ամէն վայրկեան կրկնել տալ ըսածները:

Հազադէպ է որ երկրորդ անգամ առաջինէն աւելի լաւ լսէ, և իր դէմքին վրայ բացայայտ կերևայ անտարբերութիւնը, զոր մտքէն չանցնիր ծածկել:

Զարմանալի չէ ուրեմն որ լուրջ մարդիկ չեն ուզեր անուշադիր մարդոց հետ գործ ունենալ և կը նախընտրեն դիմել այնպիսիներու, որոնց ուշադիր վերաբերմունքը ոչ միայն իրենց անձնասիրութիւնը կը զգէ, այլև ապահովութեան և փութաշանութեան երաշխիք մըն է յանձնելիք գործերը գլուխ հանելու:

ԺՇՏԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

Ուշադրութիւնը մեզ մաս հետու կը պահէ շատ մը անճշտապահութիւններէ և վիրավորիչ սխալներէ,

որովհետև ատոմք կրնան ենթադրել տալ որ խնդրոյ առարկայ անձնաւորութեան քիչ կարեւորութիւն կուտանք:

Ինչքան հարստութիւններ ձախողած են՝ չպահւած ժամադրութեան մը հետեանքով:

Այն մարդը որոն ուշադրութիւնը թող է կամ աննշան, շատ քիչ կը մտահոգի յապաղումներուն հետեանքներով. օրինաւոր կը համարի միշտ այդ յապաղումները. մոռցած է, կամ իրեն արգելք են եղած, կամ մտքէն չանցաւ որ... վերջապէս կ'ընէ ամէն տեսակ արդարացում, որոնցմէ հաճոյք կը զգայ, փոխանակ կ'որովի կամքով մը վճռելու ապրիլ՝ իր պարտաւորութիւններուն և ժամանակի ընթացքի համաձայն:

ՀԵՏԵՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հարստութեան տիրանալու համար լաւ կիրարկւած ուշադրութիւնը անհրաժեշտ է նաև՝ երբ կ'ուզի հետեւութիւններ համել այն պարագաներէն կամ դէպքերէն, որոնց դերակատարներն ու վկաներն ենք:

Մէկը դէպք մը տարօրինակ ձեւով մը կը ներկայացնէ. նկատի ունենալով ամէն տեսակ մանրամասնութիւններ՝ որոնք չեն վրիպիր ուշադիր մարդուն մը նկատողութենէն՝ մեզի կը մնայ որոշել թէ պէտք է ընդարձակենք կամ սահմանափակենք մեր յարաբերութիւնները, որ մեր փաստացի դատումին համաձայն, կրնան նպաստաւոր կամ աննպաստ ըլլալ:

ՄԱՐԴԸ ԽԱՒԱՐԻՆ ՄԷՋ

«Մարդ մը, կ'ըսէ Ռէօհրլին, գիշեր ատեն մոլորած է դաշտի մը մէջ: Հեռէն տկար լոյս մը կը նշմարէ: Արդեօք կա՞յ մըն է, շրջմուխկ կրա՞կ մը, տան մը լուսաւորած պատուհանը, կառքի մը լապտերը:

«Մարդը չի գիտեր թէ ինչ է այդ լոյսը, բայց կ'ուզէ գիտնալ:

... «Կը դիտէ՝ լոյսը անշարժ է թէ ոչ. կը մեծնա՞յ թէ կը պզտիկնայ. հաստա՞տ է թէ երերում. աղմուկ մը, մարդկային ձայն մը, շան հաշոց մը, կառքի թաւալում մը ընկերակցա՞ծ է թէ ոչ... »

Դիւրին է հետեւցնել որ եթէ մարդը դիտող մէկն է, այս երեւոյթներէն շուտ գաղափար պիտի կազմէ ինչ տեսակ լոյս ըլլալու մասին և իր ուշադրութեանը շնորհիւ համելիք հետեւութեանը համաձայն՝ պիտի կրնայ ինքնապաշտպանութեան կամ օգնութիւն կանչելու ծրագիր կազմել:

ՈՒՐԻՇՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Բայց բաւական չէ իր ուշադրութիւնը կեդրոնացնել գիտնալը: Պէտք է նաև ջանալ ուրիշներու մէջ ուշադրութիւն յարուցանել և արթննալ պահել:

Ատոր ամենալաւ միջոցը հետաքրքրութիւն արթնցնելն է: Այդ հետաքրքրութիւնը, պարագային համեմատ, կրնայ յառաջ բերիլ յանկուցիչ ծանուցումներով կամ շահեկան հրատարակութիւններով, որ յիշեցնեն խնդրի միւթ առարկային մաս կազմող

բաներ ու կամ մոռածել տան մերկայացածին հետ համամանութիւն ունեցող նիւթերու մասին:

Ընթերցողները որ այս շփոթութենէն կը խաբւին՝ քիչ անգամ կը բարկանան, և եթէ հասնելի չըլլայ իսկ այս խաբկանքը, նորէն գոհ պէտք է ըլլալ, որովհետեւ ծանուցումն մը զխաւոր նպատակը կարդացելն է:

ՄԻՕՐԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ ԶԷ

Բռնագրօսիկ տպատրութիւններու չափազանցումը, ինչպէս անգոյն դէպքերու ոչ-կենդանի շարքը՝ կրնան միօրինակութեան պատճառ ըլլալ:

Անակնկալ դէպք մը համդարտութեան մէջ ուշադրութիւն առաջ կը բերէ, բայց երբ սրտայոյգ եղելութիւններու միջեւ տեղի ունենայ, տպատրութիւնը եթէ ոչ չնչին, գոնէ շատ թեթեւ կ'ըլլայ:

ՔԱՆԻ ՄԸ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պէտք է զգուշանալ ուշադրութիւնը ծայրայեղ ձգտումի մը եմթարկելէ, որովհետեւ չափադանց հըրահրած հետաքրքրութենէ մը շուտ կը պաղի մարդ:

Յետոյ մտքերու վրայ լաւ ազդելու համար այս ուշադրութիւն գրաւելու միջոցները պէտք է գուրկը ըլլան արեւստէ և մերդաշնակութենէ:

Ամէն պարագայի մէջ զգուշանալու է գաղափարներու ըմկերակցութենէն, որ ընթերցողը յաճախ հեռու կը տանի մեկնակէտէն և կ'ոչնչացնէ ուշադրութիւնը՝ ցրելով գայմ:

ԿԱՐԵՒՈՐ Է ԱՄԷՆ ԲԱՆ

Հարստութիւն շինելու հետ կապ ունեցող ոչ մէկ գործ անկարեոր պէտք է մկատուի և վրիպի մեր ուշադրութենէն:

«Ինչ հոգ թէ տեսած գործդ անմշան է կամ կարեւոր, ըսած է «Վաճառականի մը Խորհուրդները իր Որդիին» գրքին մէջ: Կատարած գործդ քեզի համար ուշադրութեամբ արժանի միակ բանն է աշխարհի մէջ: Գործերը ձեթի մման են. չեն խառնիր ուրիշ բանի:»

ՀԷԼՎԵԹՈՒՍԻ ՄԷԿ ՄՏԱԾՈՒՄԸ

Հելվեթիոս այնքան մեծ յարգանք ունէր ուշադրութեան մասին, որ կը կարծէր թէ համահարը ուրիշ բան չէ՝ բայց եթէ երկարողի ուշադրութիւն մը:

Առանց այնքան հեռու երթալու՝ կրնանք ըսել ուրիշ փիլիսոփաներու հետ, թէ ուշադրութիւնը այնպիսի յատկութիւն մըն է որուն ձեռք բերելը թամկակազին է շատ մը տեսակէտներով:

ՔԱՆՔ ԿՈՐՈՎԴ ԽԱՍԻՆ

Ահա թէ ինչու ամոնք որ ուշադրութեամբ պակասն ունին պիտի ձգնին ձեռք բերել գայմ՝ անհրաժեշտ կորովի ջանքերով, որովհետեւ այս առաքինութիւնը միայն կրնայ տալ այն ուժը որ թոյլատրէ կարգաւորել մտածումները՝ այնպէս որ մերկայաման մերկոչին և անհետաման երբ պէտք չունենանք իրենց:

Ան որ այս արդիւնքը ձեռք կը բերէ, յաջողութեամբ ապահով թեկնածու մըն է:

Թ. ԳԼՈՒԽ

ՀԱՃԵԼԻ ԱՐՏԱՔԻՆ

ՈՂՈՐՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Կոկիկ զգեստաւորումը ողորմութիւն մըն է ուրիշներուն համար և միեւնոյն ատեն անծնական գոհացում մը:

Իր մերձաւորի նկատմամբ յարգանքի պակասութեան մէջ կը գտնուի այն մարդը, որուն արտաքինը խնամքի և մաքրութեան տեսակէտով թերի է:

Հասնելի արտաքին մը՝ գործերու մէջ յաջողութեան առաջին պայմանն է:

Անշուշտ ամէն մարդու տրւած է հմայիչ ֆիզիքականի մը տէր ըլլալ, բայց ամէն մարդ կրնայ քիչ մը ուշադրութեամբ և հաստատ կամքով վայելուց և հասնելի կերպարանք մը ունենալ, ինչ որ— ինչպէս ժողովուրդը կ'ըսէ— «Կը նախապատրաստեն ի նպաստ» ամոր որ կը ներկայանայ:

ԱՐՏԱՔԻՆԸ

Ի հարկէ շատեր չեն կրնար — մանաւանդ անոնք որ հարստութեան զեռ մոր կը հետամտին — միշտ մոր մոր հագուստներ ունենալ, բայց ամենքը կրնան իրենց զգեստին խնամք տանելով եթէ անոնք

մոր ալ չըլլան, կոկիկ հագւած մարդու տպաւորութիւն թողուլ և հասնելի արտաքինով մը ներկայանալ:

ՊԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Ինչ որ ամէն բանէ առաջ կը փնտռուի՝ պարզութիւնն է միացած կատարեալ վայելչութեամբ:

Նոյն իսկ արդիւտներու համար՝ երկար մազերու և լայն տափաւորներու շրջանը անցած է. ով որ կ'ուզէ ամուսն շահիլ և մշակել յարաբերութիւններ որ զինքը առաջ պիտի մղեն՝ պէտք է յարմարի իր շրջապատին և զգուշանայ ռամկանալ:

Դիրքի տիրացած մարդիկ կրնան ինքզինքնուն թոյլ տալ տալօրինակութիւններ, որ ընդհանրապէս իրենց երիտասարդութենէն մնացած են: Կը ժպտիմք և, իրենց համբաւի պատճառով, ներողամտօրէն կը վերաբերուին այդ տալօրինակութեանը:

Բայց անոնք որ իրենց ապագան մոր պիտի շինեն, հոգածու ըլլալու են իրենց հագուստի կատարեալ վայելչութեամբ:

Ուրեմն անոնք որ լուրջ կ'ուզեն նկատուիլ՝ ըզգուշանալու են արտառոց զգեստաւորումէ: Այսպէս, շատ երիտասարդներ՝ առանց ուզելու՝ փակած են իրենց առջեւ հարստութեան ճամբան:

ՃԱՇԱԿ

Մարդ կը վարանի կարեւոր անձի մը ներկայացնել մէկը, որ անճաշակ հագւած է: Բնականապէս իր թողած առաջին տպաւորութիւնը գէշ կ'ըլ-

լայ, և յետոյ պիտի ստիպւի մարդ բռնու և դժ-
ւարիւն պայքար մը մղել՝ այդ տպաւորութիւնը փո-
խելու համար:

Նոյնպէս չափազանց ամախորժ է փողոց ելլել
մէկուն հետ, որուն հագուստը ամենուն ուշադրու-
թիւնը կը գրաւէ: Այդպիսի մէկը, եթէ հարկադրիչ
պատճառներ չունի, կարելի եղածին չափ պիտի
զգուշանայ դուրս ելլելէ, — դատապարտութիւն մը
որ իր գէշ ճաշակին կը պարտի:

ՊԱՐԱԳԱՅԻՆ ՅԱՐՄԱՐ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ

Շատ կարեւոր է պարագային յարմար հագել
գիտնալը: Մարդ ինչքան ալ գործի սկիզբին աղքատ
ըլլայ՝ կրնայ տակաւ պարսզաններուն համապա-
տասխան հագուստներ ունենալ:

Վերջերս կը խօսէին երիտասարդի մը մասին,
որուն կարծես կը ժպտէր հարստութիւնը: Կարեւոր
տան մը մէջ իբր ամենշամ պաշտօնեայ մտած ու քիչ
ատենէն պետիւն ուշադրութիւնը գրաւած էր. և
կը կարծէր թէ փայլուն ապագայ մը ունի, ո-
րովհետեւ արագ յառաջացում մը զինքը բաժնած էր
իր տարիքի պաշտօնեաներու խումբէն:

Այդ վաճառատան տնօրէնին եղբայրը մեռաւ.
գլխաւոր պաշտօնեաներէն մէկ քանին մշամակեցան
թաղման համդէսին ներկայ գտնւիլ. մեր երիտա-
սարդն ալ ատոնց մէջն էր:

Այդ օրը, եղանակը գեղեցիկ էր. երիտասարդը
կը մտածէր զիւր երթալ գլարճանալու. չէր ուզեթ

այս ամակնկալ արծակուրդի օրը կորսնցնել, և տուն
դառնալով հագուստները փոխելու ծանօթոյթէն խու-
սափելու համար՝ եկած էր թաղումին ամսաոմային
կիրակնօրեայ հագուստներով:

Վայելչութեամբ այս թերացումը իր կորուստին
պատճառ եղաւ: Վաճառատան պետը չափազանց
վիրաւորած ամտաբերութեամբ այս արարքէն՝ այդ
օրընէ դադրեցաւ ամոր վրայ լաւ աչքով մայելէ:
Խստութեամբ ենթարկելով, ամէն վայրկեան յամ-
դիմանութիւններ լսելով՝ խեղճ տղան վերջապէս
ստիպեցաւ թողուլ այդ վաճառատունը, ուր կը
յուսար ամենաբարձր պաշտօնի տիրանալ: Իր այդ
անպատշաճ վերաբերմունքին համարաւ պատճառ
եղաւ որ ուրիշ տեղեր ալ պաշտօն չկարենայ ստա-
նալ և ստիպեցաւ ծառայել իբրեւ ստորին պաշ-
տօնեայ՝ առանց յառաջանալու յոյսի, միայն իր օր-
ւան ապրուստին համար աշխատելով:

Հոգ տանելու եմք որ մեր ունեցած դիրքին պատ-
շաճ ըլլայ մեր արտաքինը:

Նկատի ունենալու եմք մահ տարիքը, որ կը թոյ-
լատրէ զանազան քմայքներ, և կամ կ'արգիլէ:

ԴԻՄԱԳԻԾԸ

Պր. Բոլ Ատան կը կարծէ՝ որ լաւ է արտաքինը
պատշաճեցնել դիմագծին: Խորհուրդ կու տայ մօրուք
թողուլ անոնց, որ պէտք ունին երկար ցոյց տալու
իրենց դէմքը, մահ անոնց՝ որոնց դէմքը շատ մի-
հար է: Մեծ զուլի ունեցողները կարճ մօրուք պէտք
է թողուլ, և այլն:

Կամ ման շեշտած անկանոնութեամբ դէմքեր,
որ կրնան իրենց ինքնատիպութեամբ պատճառով հա-
ճելի դառնալ:

Համեստ զգուշաւորութեամբ երբեմն լաւ է ինք-
նայատուկ և սովորականէն զարտուղող դէմք մը
ստեղծել, պայմանով որ զեղեցկագիտական և ճա-
ջակի օրէնքներուն հակառակ չըլլայ:

ՇԱՐՓՈՒՁԵՒՐ

Նաեւ մեծապէս կարեւոր է խնամել իր շարժու-
թեամբ, որ պէտք է համոզարտ ըլլայ՝ զերծ պոռոտու-
թենէ և երկչոտութենէ:

Պուատոն տը լա Ռիվիէր կ'ըսէ. «Ձեր մերկայա-
նայու նդամակը պէտք է կրէ ձեր ինքնայարգութեան,
ինչպէս մահ ուրիշներու գաղափարներու և ճաշակի
յարգանքին դրոշմը:

«Եթէ գուրկ էք այս վերջին յատկութենէն, չա-
նայու էք անպատճառ ձեռք բերել, որովհետեւ ան պի-
տի մականտէ բարեկամներ ունենալու և վայելելու

ձեր գործընկալ ընկերակիցներու յարգանքը, որոնք
վերջապէս մարդ են՝ հակառակ արտաքին կոպտու-
թեան: Եթէ միշտ մկատի ունենաք սա մտածումը՝ թէ

«Ես ձեզի հետ կը վարւիմ այնպէս, ինչպէս պիտի ուզէի
որ դուք վարւիք ինծի հետ», այն ատեն տիրացած
պիտի ըլլաք այս խնայող կարեւոր և յարգելի յատ-
կութեանը:»

ՀԱՆՆԱՐՏ ՇԱՐՓՈՒՁԵՒՐ

«Համոզարտ ու անկեղծ շարժումն ունենալ վար-

ժընցէք: Մարդոց մեծամասնութիւնը կը սիրէ ատ:
Լուրջ եղիք՝ երբ կը խօսիք, ոչ միայն ամոր համար
որ այդպէսով մարդոց ուշադրութիւնը կը գրաւէք,
այլև ամոր համար որ ատիկա զօրաւոր օժանդակ
մըն է որուն շնորհիւ ձեր թելադրութիւնները «ար-
մատ կը բռնեն»:

ՁԵՌՔԻ ՍԵՂՄՈՒՄ

«Ձեռք սեղմեցէք ուժով և կորովի: Ոչ ոք կը
սիրէ որ իր ձեռքը վարանոտ և թոյլ սեղմէք: Եթէ
սովոր չէք, հիմակընէ իսկ վարժեցէք:

«Ամենում ձեռքը սեղմեցէք այնպէս, ինչպէս
պիտի սեղմէիք ձեր սիրելի կնոջ հարուստ հօրը ձեռ-
քը: Եւ երբ ձեռք կը սեղմէք՝ ուղղակի ձեր դիմացի-
նին երեսին մայեցէք:

ՆԱՅԻԱԾՔԸ

«Երբ գործի մասին կը խօսիք, լուրջ և վճռա-
կան եղիք, և ջանացէք ձեր դիմացինին ուշադրու-
թիւնը գրաւել:

«Եթէ խնդրանք մը ունիք, մերկայացուցէք զայն
յստակօրէն և արժանապէս, ձեր աչքերը ուղղած
խօսակցի աչքերուն և մերքնապէս շփուով որ ձեր
խնդրանքին գոհացում տայ:

«Ըրէք ինչ որ կրնաք, թող չտալու համար որ
ձեր խօսակիցը՝ այս վճռական վայրկեաններուն՝ ու-
րիշ կողմ մայի:»

Նայածքին անկեղծութիւնը՝ ամենագ հոգիի մէկ
նշանն է, և ատոր համար է որ միշտ կը գնահատուի:

Անիկա յատուկ է արդարամիտ և գեղեցիկ յան-
գքնութիւններու ընդունակ մարդոց: Վախկոտները
երբեք չեն կրնար այդ մայաածքը ունենալ:

Երկչոտութիւնը որ յաճախ չափազանցած յանձ-
նապաստանութիւն է՝ վնասակար է միշտ ամոր որ
հարստանալ կը ձգտի:

ՀԱՄԵՍՏ ՄԻ ԸՆԼԱՔ

Համեստութիւնը նաև առաւելութիւն մը չէ. քիչ
ամգամ անկեղծ է. ամ քող մըն է որուն ետև իր
ստորադասութիւնը խոստովանիլ չուզող անկարողու-
թիւնը կը թաքնւի:

Համեստութիւնն երբ անկեղծ է՝ մորէն ցաւալի է,
որովհետև գործերու աշխարհը կը բացւի միայն ա-
մոնց, որ զայն կը դիմաւորեն խրոխտանքով:

Երկչոտութեան զրեթէ միշտ ուրիշ թերութիւն
մը կը միանայ, — ծախսերութիւնը:

Երկչոտ մէկը չի կրնար իրմով զբաղեցնել ու-
րիշները, և եթէ փորձ մը ընէ այդ մասին՝ կընէ այն-
պիսի վախով մը որ չի յաջողիր համոզել զայն, որ-
մէ կախում ունի իր խնդիրը:

ՄԵԾԽՕՍԻԿ ՄԻ ԸՆԼԱՔ

Մեծխօսիկութիւնն ալ՝ միշտ հակառակ պատ-
ճառներով՝ միևնոյն բացասական արդիւնքներուն
կ'առաջնորդէ մարդ:

Քիչ համակրանք կը վայելեն լիրբերը, որոնք
յանդուգներու դասին չեն պատկանիր, որովհետև

զուրկ են անոնք այն յատկութիւններէն որ հիմն են
ամվեհերութեամբ:

Անոնք որ բարձր և չափազանց սուր շեշտով կը
խօսին՝ միշտ աւելի դժուարութեամբ կը յաջողին ու-
շաղրութիւն գրաւել, քան թէ անոնք որ սակաւ և
շատ յստակ կը խօսին, առանց իրենց ծայրը բարձ-
րացնելու և աղմկելու:

Ջանացէք նաև, ինչքան կարելի է, շատ վայե-
լուչ ձևով մը խօսիլ: Զգուշացէք գոնհիկ դարձածք-
ներէ և աշխատեցէք ձեր մտածումները քիչ բառերով
արտայայտել:

Առաջին խօսքով իսկ՝ ուշադրութիւն արթնցնել
գիտնալը մեծ արեւստ մըն է, և բոլոր այն երիտա-
սարդները, որ հարստութեան տիրանալու փառասի-
քութիւնն ունին, պէտք է այս մասին վարժութիւններ
ընեն:

ԱՆՁԻ ԽՆԱՄՔ

Երբ մէկը մոր ածիւած է, ձեռքերը, եղունգները
իմչալէս և հագուստները շատ մաքուր են, կօշիկները
լաւ ներկած, կրնայ ամէն տեղ ներկայանալ և ոչ
մէկ տեղ խորթ չէ ինք:

Պչրամք չէ աս, այլ պարզ պարտականութիւն
մը որ կատարելու ենք մենք մեզի և ուրիշներուն
համդէպ:

Ամհաճոյ է միշտ մէկուն ձեռքը սեղմել, եթէ այդ
ձեռքը կասկածելի մաքրութիւն ունի և եղունգները
սև սուգի մէջ են, որքան ալ այդ ամօր համար

բարեացակամութիւն և նոյն իսկ սէր ունենայ մարդ։
Շատ անգամ այս պատճառով քանդած են
բարեկամութիւններ, որ կրնային հզօրապէս օգնել
յաջողութեան։

ՄԱՋՆՐԸ

Պէտք է խոսափիլ երկար մագեր պահելէ, որոնք
մանրակրկիտ խնամքի կը կարօտին և հագոստներու
օծիկները փոխել կը պարտադրեն։

ՄՕՐՈՒՔԸ

Միևնոյն պատճառներով՝ այն ամօը որ յաջո-
ղութեան կը հետամտի և այս բոլոր մանրամասնու-
թիւնները պէտք է նկատի առնէ՝ պիտի զգուշանայ
երկար մօրուք կրելէ, որուն անթերի խնամքը պատ-
ճառ պիտի ըլլայ ծախքերու և ժամանակի կորուստի։

Բնականաբար այս բոլոր խօրհուրդները յաջո-
ղածներուն համար չեն։ Այս զրքին մէջ, ուր կը
խօսի հարստութիւն ձեռք բերելու միջոցներու մա-
սին, անհրաժեշտ է յաջողութեան թեկնածուներուն ու-
շադրութեանը առարկայ ընել բազմաթիւ մախգոու-
շութիւններ, որոնց ամբողջութիւնը կարենոր ուժ մը
կը կազմէ՝ լարած պահելու համար կամքը, որ յա-
ջողութեան բանալին է։

ԱԿՌԱՆԵՐԸ

Ամէն մարդ չի կրնար հպարտ ըլլալ անթերի
ակումներ ունենալուն։ Բայց շատ պարագաներու

մէջ անհրաժեշտ է զոհողութիւններ ընել՝ զանոնք
խնամելու համար։

Գէշ ակումներուն տեսքը անհասկոյ է միշտ, իսկ
ամենց բացակայութիւնը յաճախ այնպէս մը պատ-
ճառ կըլլայ թերի արտասանութեան, որ այդպիսի
մէկուն հետ խօսակցութիւնը երբեմն կը դառնայ
ծանծախի։

Ամէն պարագայի մէջ, մեծ պակասութիւն մըն է
գործ մը ներկայացողի մը համար՝ զայն վայել
կերպով չկրնալ ներկայացնել։

ԳԻՐԸ

Մարդուս գիրը կրնայ ըլլալ աւելի կամ պակաս
դասական, բայց ջանալու է որ ան կատարելապէս
ընթեռնելի ըլլայ։

Երբ մամակ մը դժարընթեռնելի է և ուղղակի
շահեկանութիւն մը չի ներկայացներ, թիչ շատ եր-
կար ճիգէ մը ետքը՝ մարդ զայն կողովը կը մետէ։
Ան որ կ'ուզէ իր մամակները կարդացնին՝ պէտք է
աշխատի խնամել իր գիրը։

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ

Հասելի արտաքինի համար առողջութիւնը գե-
րակշիռ դեր մը կը կատարէ։

Առարկւի թերևս թէ ամենքը չեն կրնար առողջ
ըլլալ, մինչև իսկ ամենք որ շատ դրամ պիտի ծախ-
սէին ատոր համար։

Այդ միտքը բոլորովին ճիշտ չէ. որովհետև եթէ

առողջութիւնը հմելուն դրամով կարելի չէ գնել, գէթ կարելի է ձեռք ձգել զայն և պահպանել՝ բանաւոր պահեցողութեան հետեւելով և խոյս տալով չափազանցութիւններէ, որոնք միշտ խանգարում առաջ կը բերեն կազմի մէջ:

Օրինակի համար, չափազանց կարմրում դէմքով անձներու առողջութեան համար լաւագոյն է ճերմակ միսերու և բանջարեղէններու գործածումը:

Վնասակար է շատ ուշ պառկիլ գիշերները, մոյնիսկ երբ աշխատութիւնը կը հարկադրէ:

Առաւօտեան աշխատութիւնը անհամեմատ աւելի արդիւնաւոր է քան երեկոյեանը, որովհետեւ, երեկոյիմ, միտքը դժարութեամբ կ'ամփոփւի գիմքը յուզող օրւան դէպքերէն, ու մարմինը չափազանց քիչ տրամադիր է օրւան յոգնութիւններէն ետքը, քան թէ առաւօտուն՝ հանգստացուցիչ գիշերէ մը յետոյ:

ԶԱՓԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Առողջութեան պահպանման պայմաններէն մէկն ալ չափաւորութիւնն է:

Միլիառատէր Գարնէկի, որուն համար յաջողութիւնը գաղտնիք չուի, կըսէ. «Ժէմթլմէն եղիբ այնքան, որ երբեք զիմետուն չմտնէք:»

Եւ կ'աւելցնէ սա խօսքը, որուն վրայ կ'արժէր որ շատ մը երիտասարդներ խորհրդածէին.

«Մըճատամ մէջ կարգադրած գործերը երբեք լուրջ չեն կրնար ըլլալ:»

Ժ. ԲԱՅՕԻ ՍԿՋԱՐՈՒՆՔՆԵՐԸ

Ժ. Բայօ, մշամաւոր դաստիարակը, սա սկզբունքները կը յայտնէ՝ իր «Կամքի Դաստիարակութիւն» գրքին մէջ.

«Խնդրինքիմ յաղթելու յաջողութեան առաջին պայմանն է՝ յայտնի բացատրութեան մը համաձայն՝ «լաւ ամասում մը ըլլալը»:

«Հոգեկան խանդավառութիւնը գրեթէ միշտ կը հանդիպի լուսաշող այն վայրկեաններուն, երբ մարմինը մերդաշմակած գործիքի մը պէս իր պաշտօնը կը կատարէ, առանց սխալ մօթի, ամվթար պահելով մերքին գիտակցութիւնը:

«Քաջառողջութեան այս վայրկեաններուն՝ մեր կամքը զօրեղ է և մեր ուշադրութիւնն ալ կրնայ փեծապէս լարւիլ: Ընդհակառակը, երբ տկար և թոյլ ենք, կըզգանք ծանրութիւնը շղթաներուն որ միտքը մարմնին կը կապեն: Կամքին պարտութիւնը յաճախ բնախօսական հանգամանք ունեցող հիւանդութիւններու պատճառով է:

«Այս մկատողութիւններուն աւելցուցէք սա երեւոյթը որ բնական վարձատրութիւնը ամէն աշխատանքի որոնց կը մկիրենք մեր ուժերը առանց զանոնք սպառելու՝ հանգստաւտութեան, ուրախութեան զգացում մըն է որ բաւական երկար կը տեսէ:»

Ու կ'աւելցնէ.

«Առողջութիւնը այն թւանշանն է որ կեանքի

զէրօմներում առջև դրւելով՝ անոնց արժէք կուտայ:»

Հարկ կայ ըսել նաև որ առողջութիւնը իր հետ կը բերէ որոշ զւարթութիւն մը, որ գեղեցկութեամբ պակասը լրացնելով մեծապէս կը մպաւստէ առաջ բերելու հաճելի արտաքին տեսք մը, որ այնքան ամհրաժեշտ է ամոր որ յաջողիլ կ'ուզէ:

Ժ. ԳԼՈՒԽ

ԶԻԱՐԹԱՄՏՈՒԹԻՒՆ

ՄԵՐԶԱՒՈՐ ԱԶԳԱԿԱՆ ՄԸ

Զւարթամտութիւնը մերձաւոր ազգականն է այն երկու բաներում, որոնք մեզ երջանիկ կ'ըմեն,— յոյսիւն և հաւատքիւն:

Շատ յաճախ կը շփոթեն զւարթամտութիւնը զւարթութեան հետ, թէև քիչ նմանութիւն կայ այս երկու զգացումներում միջեւ:

ԶՈՒԳԱԿՇԻՌ ՄԸ

Զւարթութիւնը անցողական վիճակ մըն է որ ընդհանրապէս կըստեղծւի խուսափուկ պատճառէ մը: Պատճառին հետ երևան կուգայ և կը դադրի, երբ պատճառը կ'ամհետամայ կամ երբ իր տևումը տպաւորութեան ուժգնութիւնը կը տկարացնէ:

Զւարթամտութիւնը քմահաճօրէն չի ծնիր և չամհետամար երբեք: Այնպիսի վիճակ մըն է որ կը կրենք և կըզգանք մեր բոլոր սրտնեղութիւններու ինչպէս և բոլոր ուրախ վայրկեաններու մէջ:

Զւարթամտութիւնը գաղտնիքն է որով մարդ կը հանդուրժէ իր ցաւերը՝ առանց չափազանցելու զանոնք և կուտայ երջանկութեան իր ամբողջ լիութեամբ:

թիւը, առանց երկիւղներով կամ զամազամ ցնորա-
կամ ըմբռնումներով խանգարելու:

ԽՆԴՈՒՄԵՐԵՍ ԸՆԼԱՆ ԳԷՇ ԺԱՄԵՐՈՒ ՄԵՋ

Ժողովուրդը այս յատկութիւնը որակելու համար
կը գործածէ հետեւեալ միամիտ և ուղիղ բացատրու-
թիւնը «խնդումներես ըլլալ գէշ ժամերու մէջ»:

Արդարեւ զուարթամտութիւնը դէպքի մը մեզի
պատճառած տհաճութիւնը սանձելու արեստն է:
Նկատի առէք որ շատ յաճախ այս դէպքը յոռետես
խորհրդածութիւններով կը խռշտնայ և մեծ մասով
մեր մտքին մէջ է միայն որ ծանրակշիռ համեմա-
տութիւններ կը ստանայ, և ամոր կարևորութիւնը այն
չափով է որ իրեն կ'ընծայենք:

ՄԵՆԵԿԱՅԻ ՄԵԿ ՄՏԱԾՈՒՄԸ

«Ցաւը, կ'ըսէ Սենեկա փիլիսոփան, թեթև է, երբ
կարծիքը չի չափազանցեր զայն: Մեր մտածումովն
է որ թեթև կամ ծանր կը դառնայ ամ: Մարդ դժբաղդ
է այն չափով, ինչ չափով որ կ'ուզէ ըլլալ»:

Իսկապէս երբ սառնօրէն մտածէք, պիտի գաք
այն եզրակացութեամբ որ մեղութեան մը պատճա-
ռած վիշտը ուրիշ է, և այն վիշտը որ կ'ունենաք
այս առիթով ուրիշ է, և ահա՛ ուրեմն ձեր ցաւը
կրկնապատկած:

Եթէ ընդհակառակը, բաւական ինքնիշխանութիւն
ունիք ձեր ամօին վրայ և կրնաք ամբողջով դիմաւոր-
ել այդ մեղութիւնը՝ շատ պիտի զարմանաք հաս-

տատելով որ ձեր կարծածէն ամհամեմատ մազ
կսկծեցուցիչ էր ձեր ցաւը:

ԴԺԻԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՀԱՐԹԵԼ

Հարթամիտ մէկը ձերքն ունի կեանքի դժա-
րութիւններուն մեծ մասը հարթել:

Ընդհանրացած սխալ մըն է կարծել որ զար-
թամտութիւնը երջանկութեան մշան է: Կամ շատեր
որ արդարացի պատճառներ ունին իրենց վիճակէն
դժգոհելու, բայց սակայն մեղութեան ատեն կը պա-
հեն իրենց համոզարտութիւնը և զարթամտութիւնը,
մինչ ուրիշներ պիտի շարէին:

Բայց զարթամիտ մարդիկ մախ կը ջանան
ինքզինքնին համոզել և կը հաւատան յետոյ որ բա-
րիք ծնելու է այն մեղութեանն որմէ չեն կրնար խու-
սափիլ: Եւ գրեթէ միշտ կը պատահի որ շարունակ
այդ լաւ կողմը հետապնդելով՝ վերջ ի վերջոյ կը
գտնենք զայն և գոհ կ'ըլլանք որ աղէտէն երջանկա-
ւէտ այս միջադէպը առաջ եկաւ:

Գործերու մէջ է մամաւանդ որ զարթամտու-
թիւնը թանկագին է: Նախ սա առաւելութեան հա-
մար՝ որ զարթամտութիւնը հեռու կը պահէ մեզ
զայրոյթի արտայայտութիւններէ, որոնք երբեմն մեծ
վնասներ կրնան պատճառել, երբ գործով արտա-
յայտին. որովհետեւ ամհամբերութեամբ և բար-
կութեամբ ձեռնարկած գործերը հազադիպօրէն
արդիւնաբեր կ'ըլլան ապագային: Միմչդեռ ամ որ
գիտէ զսպել իր մեղսորտութիւնը, փոխանակ քէն ընե-

լու այդ դիպածներում — ինչ որ բանի մը չի ծառայեր — ամոնց հետ կը վերաբերի փոխարինութեան ակնկալութեան յոյսով:

ԴԺԲԱՂԴՈՒԹԵՆԷՆ ԲԱՐԻՔ ԿԸ ԾՆԻ

Հիմ առածը որ կըսէ՝ թէ «Դժբաղդութեան բարիք կը ծնի» իմաստութեան դրոշմը կը կրէ և փրկկարար դաս մը կը բովանդակէ ամոնց համար որ կ'ուզեն բարեմիտ ըլլալ:

Հագագէտ է որ դժբաղդութեան մը չծնի պարագայ մը, որ առաջ չպիտի գար առանց այդ դժբաղդութեան, և որ կու գայ մեղմացնել ցաւալի հետեւանքները՝ ստեղծելով ուրիշ բարերար պայմաններ:

ՕՐԻՆԱԿ

Պր. Տ... երկաթուղիով ճամբորդութիւն մը պիտի ընէ՝ մեծապէս շահաւէտ երեցող գործի մը համար: Արգելք մը պատճառ կ'ըլլայ որ, հակառակ իր կանոնի հասնելու ջանքերուն, ուշանայ:

Այդ գործը անուրդով կարգադրւելում՝ Պր. Տ...ի համար անդառնալի կերպով կորսած է, և ամ միմէն չեն իրիկում շատ ցաւ կը զգայ, երբ յամկարծ թերթէն կը տեղեկանայ որ բաղխում մը ունեցած է այն կառախումբը՝ որուն հասնելու ուշացած էր, և թէ ճամբորդներուն մեծ մասը վիրաւորած կամ մեռած են:

Եթէ Պր. Տ... բարեմիտ մէկն է՝ գոհ պիտի մնայ այդ յապաղումէն, որ այնքան անիծեց, և եթէ խե-

լացի է, պիտի վճռէ չվշտանալ այլևս առաջիկային ունենալիք տաղտուկներուն համար, խորհելով որ ամոնք մեծ բարիքի աղբիւր մը կրնան դառնալ:

ՊՐ. ՊՕՆԻ ՄԷԿ ԾԱՌԸ

«Զարթամտութիւնը, կ'ըսէ Պր. Համրի Պօմ՝ շատ հետաքրքիր ճառի մը մէջ, կեանքը մեզի ընդունել կու տայ այնպէս, ինչպէս որ է, ամիսօրո, և՛ կամքի և խորհրդածութեան ճիգով՝ ժպտադէմ լաւ ինչպէս և գէշ օրերու մէջ:

«Որովհետեւ եղած է օր մը, միակ օր մը, երբ պէտք ունեցած չըլլաք այդ ճիգը կատարելու դուք ձեր վրայ. միթէ ամէն բան ձեր ուզածին պէս կ'ըլլայ:

«Երբեմն, պարագաները ձախող կ'երթան. դուրս ելլել կ'ուզէք և ահա ցաւալի միջադէպ մը արգելք կ'ըլլայ, և կամ կը սկսի ամծրեւել...

«Բայց յաճախ աւելի ծանրակշիռ տաղտուկներ կը պատահին. պաշտօնի մը հետամուտ էք, և զիտէք որ միակ արժանաւորն էք զայն ստանձնելու համար, և սակայն ուրիշ մրցակից մըն է որ այդ պաշտօնը ձեռք կ'անցնէ:»

Այս պարագային՝ երկու բան կայ ընելիք.

«Կամ պոռալ, յանդիմանել, փոթորկել և, պարագաներուն համեմատ, ամբաստանել ճակատագիրը, մարդիկ ու աստուածները, ինչպէս սովոր են ընել ամենարակները և բարկացոտները:

«Եւ կամ հետեիլ իմաստուններուն, որոնք կը

համարեն այս բոլոր աղմուկը գէշ ճաշակի արդիւնք և այդ զայրոյթը՝ յիմարական, և որոնք կը համարուին կերպիւմ ու կը ջանան հանդարտօրէն հանդուրժել՝ ինչ որ չեն կրնար արգիլել:

ՅԱԶՈՂՈՒԹԵԱՆ ԲԱՆԱԼԻՆ

Որովհետեւ զւարթամտութիւնը անպատճառ համակրանք կը գրաւէ, այս յատկութեան տէր անձը ուրիշներէ հազար անգամ աւելի յաջողման հաւանականութիւն ունի: Մարդ կը մղւի գործառնութիւններ ունենալ աւելի այն անձերուն հետ՝ որոնց ժպտում սիրալիրութիւնը զինքը կը գրաւէ, քան թէ այն անձերուն՝ որոնց խոժոռ դէմքը գուշակել կու տայ ասպազայ բաղխումներ և անախորժութիւններ:

Զւարթամտութիւնը եղած է յաճախ բանալին յաջողութեան մը, զոր հասարակութիւնը չի կրնար բացատրել:

ՄՕՆԹԵՆՅՈՒ ՄՏԱԾՈՒՄԸ

Մօնթէյը ըսած է. «Իմաստութեան ամենէն բացայայտ նշանը տեւական ուրախութիւնն է:»

Ուրեմն պէտք չէ զարմանալ՝ տեսնելով որ զւարթամիտ անձերը կը հրապուրեն միշտ:

ԿԱՏԱԿԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Մեծ սխալ մը պիտի ըլլար շփոթել զւարթամտութիւնը արտագեղ այն զւարթութեան հետ, որմէ կատակարարանութիւնը կը ծնի:

Վտանգ մըն է որմէ անպատճառ խուսափիլ

պիտի ջանայ ան որ յաջողիլ կ'ուզէ, որովհետեւ այդ կատակարարանութիւնը՝ ինչքան ալ անմեղ ըլլայ՝ կրնայ գէշ մեկնել: Յաճախ լուրջ գծութիւններ ծագած են պզտիկ անմեղ նկատած կատակէ մը:

Ժամանակին Իզապէ մկարչին ըրած են այսպիսի կատակ մը, որուն պատմութիւնը կը գտնենք F. G. M. ի «Manuel» զրթին մէջ:

ԿՈՒԹՈՒՆ ԵՒ ԻԶԱԹԷ

«Երևութապէս շատ անմեղ կատակ մը պատճառ եղաւ որ Իզապէ մկարչը և Կոնթոնի նշանաւոր երաժշտագէտը մշտապէս իրարու հետ գծուին:

«Կոնթոնի ջերմ հիացող մըն էր սոխակի երգին: Օր մը երբ Իզապէն տունը կ'ընթեր, այս վերջինը իրեն ըսաւ. «Ահաւասիկ մտաբաղբաջ մը (paté, սիւրեւի Կոնթոնի, որ մասնաւորապէս ծեզլի համար պատրաստած է: Համը տեսէք և ըսէք թէ ինչպէս կը գտնէք:»

«Կոնթոնի երկու անգամ ճաշակեց մտաբաղբաջը իբրեւ հասկցող, և յայտարարեց որ երեք այդքան փափկահամ բան մը կերած չէ:

— «Պէտք էր որ այդպէս համեղ ըլլար, ըսաւ Իզապէ. սոխակը բաղբաջ է:»

«Կոնթոնի տոգունեցաւ, ելաւ տեղէն, զխարկն առաւ ու մեկնեցաւ և ալ երեք ոտք չկոխեց բակակամին տունը:»

Երաժշտագէտին ծայրայեղ ոխակալութիւնը մեղադրելով համդերձ՝ պէտք է ընդունիլ որ նշանաւոր

մանրանկարիչը կատակի սահմաններէն անդին անցած էր վիրաւորելով իր բարեկամին քնքուշ զգացումները՝ ամոր հրամցնելով, առանց տեղեկացնելու, իր սիրական թուղւմներու մախճիրին արդիւնքը:

Ճշմարիտ զւարթամտութիւնը իմաստութեան հետ ամհաշտ չէ և, ընդհակառակը, խորհրդածութիւնը իրեն հասնելի պէտք է ըլլայ:

Խորհիլ գիտնալու է՝ լաւագոյն օգուտները ձեռք բերելու համար:

Ան որ խորհրդածել չի գիտներ՝ երբեք չպիտի ճանչնայ ամենափոքրիկ դէպքերէն երջանիկ հետեւանքներ հանելու ուրախութիւնը, չպիտի ճանչնայ անբաղդութեան յաղթանակելու հասցոյքը ու իր կեանքը պիտի անցնէ որսորդին պէս, որ, ինչպէս պատմած է գերմանական առակին մէջ, կը հետապնդէ որս մը, զոր երբեք չպիտի կրնայ բռնել:

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԱՌԱՅ ՄԸ

Ատենով կ'ապրէր մարդ մը, կ'ըսէ Տետոնեան հին հէքեաթ մը, որ ամենատարօրինակ որսորդի մը համբաւը կը վայելէր: Արշալոյսին որսի կը սեկնէր և արեամուտին կը վերադառնար:

Սակայն չէ եղած որ մէկը ամոր ոլս մը տուն բերելը տեսած ըլլայ: Մինչդեռ միւս որսորդները աւարներով ծանրաբեռնած տուն կուգային, ինք հետզհետէ աւելի մոայլ դէմք մը կ'առնէր և ձեռք չէր դպցնէր երկչոտ մապատակներուն, վայրենի այծ-

եամներուն և վեհաշուք փասեաներուն, որոնք իր շուրջը կը խայտային:

Իր փնտռածը հազազիւտ որս մըն էր: Ան տեղացի ձերունիներէն իմացած էր՝ որ ատեն ատեն, իրիկունները, երբ վերջալոյսը իր մոխրները կը ցամէր դաշտերուն վրայ, սպիտակ եղմիկ մը կու գայ ինքզինքը դիտելու ամտառին ջուրերուն մէջ: Այդ բանը լսելէն ի վեր՝ արհամարհած էր իր մօտէն անցնող բոլոր որսերը, և վճռած էր իր կեանքը մփրել այդ եզակի կենդանիի հետապնդման:

Աշունները յաջորդեցին ամառներուն, ծմեռները որ այնքան անգամներ ծիւնած էին ամտառներուն վրայ՝ անբակցուցին մաւ գլուխը ձերունի որսորդին, որ, մազ արագոտն բայց միշտ յամառ, կը շարունակէր իր հետապնդումը:

Արդիւնքը միշտ նոյնն էր, և մեր որսորդը ամէն օր տուն կը դառնար աւելի մոայլ ու աւելի յուսախար:

Հիմա այլևս դժւար կը քալէր, իր ձեր սրունքներուն համար՝ ամենակարճ ճամբան շատ հրկար կը թւէր, և երբեմն քունը կուգար մշանառութեան թաքստոցին մէջ:

Ճիշտ է որ ատեն ատեն անբակտի մագերով մեծ եղմիկ մը իր մօտէն անցած էր, բայց ձերունի որսորդը գետին ձգած էր հրացանը՝ մկատելով որ ամոր կողերուն վրայ շէկ երանգներ կային. ան չէր չքմաղ սպիտակ եղմիկը, զոր կը հետապնդէր:

Իրիկուն մը երբ այդ յուսախաբուժեան ենթարկած էր և տխրօրէն կը դիտէր տժգոյն եղմիկին՝ փախուստը՝ լսեց նետի մը սուլոցը։ Կենդանին՝ գետին ինկաւ և նշան առնող որսորդը թաքստոցէն դուրս նետեցաւ՝ ուրախութեամբ ճիչեր արձակելով։

Ծերունի որսորդը անտարբեր աչքով մը կը դիտէր, երբ յանկարծ՝ ահաւոր յուզման մը ենթակայ՝ դողդոջել սկսաւ։ Արևը անհետացած էր ու մեծ եղմիկը, այլևս ազատ ամօր ճառագայթներէն՝ որ շէկ կը ներկէին իր կողերը, երեցաւ անբօրէն սպիտակ։ «Սպիտակ եղմիկն էր ան։»

Այդ իրիկունէն ի վեր զուր ամէն օր եկաւ եղմիկին երեցած տեղը, որնէ եղմիկ չերեցաւ այլևս, և ծեր որսորդը մեռաւ՝ ցաւելով որ չէր նմանած իր դրացիին, որ զոհանալով պատահական որնէ որսով՝ վերջապէս հանդիպած էր առասպելական կենդանիին գոր ինքը շատ անգամներ տեսած ու արհամարհած էր՝ իր ամողոր մոլեկանութեամբ մէջ։

ԱՅՍ ԱՌԱԿԻՆ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆԸ

Այս առակը օրինակ մըն է որու վրայ պէտք է խորհրդածեն ամոնք որ զարթամիտ չեն։

Իրենց ծայրայեղ պահանջկոտութեամբ կ'արհամարհեն անցաւոր բոլոր պզտիկ ուրախութիւնները և իրենց կեանքը կը նւիրեն հետապնդելու երջանկութիւն մը որու մասին այնպիսի պատկեր մը կը շինեն՝ որ եթէ պատահին իսկ՝ չպիտի ճանչնան։

Ան որ իր անձնական արժանիքներու շնորհիւ հարստութեան հասնիլ կ'ուզէ զարթամտութեան մէկ ցայտուն առաւելութեամբ՝ պիտի զգուշանայ ուրիշները հաղորդակից ընել իր տաղտուկներուն։

Քիչեր կան իրենց ամօին տէր, որ ընդունին թէ ամոնք որ իրենց դառնութիւններուն անմասն են՝ պէտք չէ դատապարտելն կրել ամոնց հետևանքները։

Բաւական ընդհանրացած սովորութիւն մըն է, ընդհակառակը, ուրիշներու վրայ թափել մեր բարկութենէն առաջ եկած դժգոհութիւնը։

Ցաւալի է այդ սովորութիւնը ստորադասներու վերաբերմամբ. որովհետև անարդարութիւն առաջ կը բերէ միշտ. պետին հեղինակութիւնը կը պզտիկնայ, երբ առիթ կուտայ որ իր ստորադասները իրաւունք ունենան իր արարքները քննադատելու։

Ծեծերու հանդէպ այդ սովորութիւնը աւելի ևս դատապարտելի է, որովհետև առաջացման ցանկէն կը ջնջւին քրթմնջող, խեռ այն պաշտօնականներ որ չեն գիտեր համակրանք շահիլ և կ'ապստամբին՝ երբ պէտք է սիրալիրօրէն հնազանդիլ։

ԿԵԱՆՔԻ ԴԺԻԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ ԴՈՒՐՍ ԳԱԼ

Անշուշտ զարթամտութենէն աւելի փայլուն արժանիքներ կան, բայց ամոնցմէ ոչ մէկը այնքան օգտակար է մէկու մը համար որ կեանքի դժարութիւններուն դէմ կը մաքաւի և հարստութեան կը ձգտի։ Ամէն բանէ զոհացուցիչ հետևանքներ կը հանէ

մարդ, երբ անկողմնակալօրէն կը դատէ մարդերն ու
իրերը: Զւարթամտութիւնը զաղտնիքն է համդար-
տութեան՝ որ այնքան անհրաժեշտ է մեծ ձեռնարկ-
ներու համար: Վկայականն է ան հաստատակամու-
թեան, որուն վարժութիւնը մտածման հորիզոնները
կընդլայնէ և կը տանի մարդ երջանկութեան այն
ձևին որ ներդաշնակութիւնն է:

ԳԼՈՒԽ ԺԱ.

Բ Ա Ր Ե Կ Ր Թ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

ՇՂԹԱՅ ՄԸ

Այս յատկութիւնը ևս կարելի է երկրորդական
համարել:

Հարստութեան հասնելու համար անհրաժեշտ
յատկութիւններու շղթային մէջ՝ բարեկրթութիւնը
շատ ամուր և շատ կարևոր օղակ մըն է:

Շատեր ըսեն թերևս թէ այդ յատկութիւնը ար-
ժանիքը չէ եղած ամենց որոնց փայլուն հարստութիւնը
մեզի օրինակ պիտի համդիսանայ և թէ ամենուն
յայտնի է որ ոսկիի արքաներու շատերուն ամծամօթ
է ան:

ՊԱՏԱՍԽԱՆ

Այս առարկութիւնը՝ իմ կարծիքովս՝ ուղիղ չէ
յսնոր համար որ չենք կրնար բաղդատութեան դնել
շատ տարիներ առաջ կիրարկած պայքարի բռնի
միջոցները մեր ժամանակեան կորովի բայց քաղա-
քավարի միջոցներուն հետ:

Յետոյ ակնարկեալ ամբարտաւան միլիառա-
տէրերը չեն եղած միշտ այն մարդերը, որոնց առջև
շատերը կ'երկրպագեն: Ամոնք ևս դժար սկզբնաւո-
րութիւն ունեցած են, թէև պատմութիւնը ամենց խը-

ոռւյալոյց կեանքէն միայն հերոսական ժամանակները մեզի կը մերկայացնէ, բայց բնականաբար ամոնք ունեցած են նաև իրենց խոնարհութեան շրջանները:

Այդպէս չե՞մ եղած միթէ այն միլիառատերերը, որոնք լրագիր ծախելով գործի սկսած են:

Նաև ոսկիի սա իշխանը՝ որ իր գործատիրոջ գրասենեակը աւելով սկսած է՝ պիտի կրնա՞ր միթէ մոյնիսկ պաշտօնեայ ըլլալ, եթէ չմեղմացնէր իր խիստ բնութիւնը:

Վերջապէս նկատի պիտի առնենք որ այս առասպելային հարստութիւններու սկզբնաւորութենէն ի վեր՝ մեծ յառաջդիմութիւններ կատարած են. ֆրանսական ղաստիարակութիւնը ամէն կողմ տալածւած է, և քարեկրթութիւնը մտած է ծրագրին մէջ շատերու, որ մախապէս անծանօթ էին անոր:

ԲԱՐԵԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ

Բարեկրթութիւնը խոռոչուրդ մըն է քաղցրութեան հաճոյակատարութեան, ներդամտութեան, քաղաքավարութեան և ուրիշ յատկութիւններու որ կը դիւրնցնեն անձէ անձ յարաբերութիւնները:

Աղմկալից առաքինութիւններէն չէ ամ որոնք հիացում կը հարկադրեն. բայց շատ ներդաշնակ հետեանքն է բոլոր շնորհալի յատկութիւններու, որոնք, կեանքի հրապոյրը կը կազմեն:

Բարեկրթութիւնը ուրիշները չվիրաւորելու և համակրանքներ արթնցնելու արեւստն է:

Բարեկրթութիւնը կ'արտայայտի հազարաւոր

ձևերով, որոնց գլխաւորները պիտի չամանք նկարագրել ամոնք որ կեանքը ժպտուն կը դարձնեն՝ փոխանակ, դասական բացատրութեան համաձայն, ըմբելու «արտասուքի հովիտ մը», որուն պատկերը շատ մը միջակ ուղեղներու այնքան սիրելի է:

ՀԵՐՔՈՒՄ

Մարդոց «կը ստէք» ըսելու շատ մը եղանակներ կան, և անշուշտ այս կերպը չէ ամենէն համոզիչը, թէև ամենէն աւելի զերծ է պերճազարդումէ:

Միևնոյն նպատակին կը հասնի մարդ, եթէ փոխանակ գործածելու այս կոպիտ ծայնարկութիւնը կամ քաղաքավարօրէն մոյնարժէք «միշտ չէ»ն, մեր չխաբւիլը զգացնենք՝ սա տեսակ արտայայտութիւններով.

— Ինձի կը թւի սակայն լսած ըլլալ... կամ

— Ձեր ըսածներէն այնպէս կարծեցի որ...

Եւ կամ՝

— Ինձի այնպէս հաստացուցին որ...

Կամ վերջապէս՝

— Ապահո՞վ էք, որ ձեր յիշողութիւնը ձեզ չի խաբեր...

Այս ձևերէն որեւէ մէկը գործածելով կրնաք հանդարտօրէն պարզել փաստեր՝ հաստատող ստութիւնը, որուն խաբւիլ չէք ուզեր:

Եթէ ձեր գործը լուրջ խօսակցի մը հետ է, ապահովապէս պիտի գնահատէ վիճաբանման ձեր եղանակը և փոխանակ վիրաւորելու՝ ձեզ աւելի պիտի յարգէ:

ՆՊԱՍՏԱԻՈՐ ԱՆԴՐԱԴԱՐՁՈՒՄ

Բարեկիրթ ամծի մը մտահոգութիւններէն մէկը՝ «պիտի ըլլայ» գործ մը կատարելէ առաջ՝ կարծիքը առնել իր մօտը գտնուողներուն, որպէսզի ամոնք անհամազօտ չըլլան, օրինակի համար՝ պատուհան մը բանալու, սիկարէթ մը ծխելու պահուն, եւայլն:

Նկատելի է որ բարեկիրթութիւնը մեր բոլոր սովորոյթներուն վրայ նպաստաւոր անդրադարձում մը ունի, երբ մենք վարժ են ամոր:

ՓՈԹՈՐԿԻ ԺԱՄԱՆԱԿ

Իբրև օրինակ, պիտի յիշեմ մեր ամենամեծ սեղանաւորներէն մէկուն երիտասարդութեան օրերէն առնած փոքրիկ «իրական» պատմութիւն մը:

Փողոցը կը գտնէր ամ, երբ յանկարծ յորդանաւտ և ամսալառելի ամծրն մը տեղալ սկսաւ:

Հանրակառք մտնիլ ուզեց, բայց վարանցաւ վայրկեան մը, որովհետև քսակը շատ թեթեւ էր, և ստիպւած էր ընթրիքին համար պահած դրամէն խոռել:

Որոշեց սակայն մտնիլ, և սպասեց իր կարգին, որպէսզի կարենայ տեղաւորիլ հանրակառքին առաջին պարսպ տեղը: Թրջելու պարագային փոխելիք ուրիշ հագուստ չունէր:

Խոնւած քաղմութեան մէջ կային ման շատեր որ՝ կառք չգտնելուն պատճառով՝ ստիպւած էին փոխադրութեան այս միջոցը ըմտնել. առոնցմէն էր շատ վայելչօրէն հագւած ծերունի կին մը, որ քիչ ըմտեկացած կ'երևար հանրակառք մտնելու սովորու-

թեան: Գէշ կերպով կը հրմշտկէր ամ ամէն կողմէ*): Մեր երիտասարդը սիրալիր վերաբերմունք մը ցոյց տաւ և իր թնր առաջարկեց ծերունի տիկնոջ. հրաւիրեց ամբողջ յարգանքով վերաբերելի դէպի տիկնոջ, ու կրցաւ զայն տեղաւորել համրակառքին մէջ, մինչդեռ ինք աւելի աժամ տեղ մը մատաւ:

Երկու օր յետոյ երիտասարդը պաշտօն մը գտնելու համար կը շարունակէր հոս ու հոն իր դիմումները, որոնք ապարդիւն կը մնային: Այդ թափառումներէն կը վերադառնար միշտ աւելի տխուր. որովհետև ամէն տեղ սա սարսափելի պատասխանը կուտային իրեն. «Մարդու պէտք չունիմք», և դեռ ինքզինքը բաղդաւոր կը համարէր, երբ աւելցնէին. «Զգեցէք ծեր հասցէն, եթէ պէտք ունենանք՝ ձեզ կը գրեմք:»

Օրին մէկը երբ մոյմ ծնով մշանաւոր սեղանաւորի մը դրամատունէն կը ճամբւած դուրս կելլէր գլխիկոր, ստիպեցաւ կամարին տակ ետ քաշել՝ ճամբայ տալու համար. փառայեղ կառքի մը որ դրամատուն կը մտնէր:

*) Փարիզ, հանրակառքի կայարաններէն, սպասողները կըստանան թւագրւած պարզ տոմսեր, որոնց յաջորդականութեան կարգով տոմսք կը հրաւիրին կառք մտնելու. Առաջին թիւերը ունեցողները, ընտկտնապէս, առաջիններն են կառք մտնող. վերջին թիւերու տէրերը, եթէ ազատ տեղ չ'ունայ, իրտի սպասեն յաջորդ կառքին: Նաեւ, փարիզեան հանրակառքերը (omnibus կամ tramways) ունէին երկու բաժանում, վարը (plate-forme) և աժանադին վերը (impériale):

(Ծ. Թ.)

Շատ զարմացաւ երբ ձեռնոցաւոր ձեռք մը կառքի դռնակէն բարեկամական նշան մը ըրաւ և կանչեց զինքը: Երիտասարդը մօտեցաւ և ճանչցաւ հանրակառքին ձեր տիկինը:

Սեղանաւորին մայրն էր, որ ազնուութեամբ նորէն շնորհակալութիւն յայտնեց և բարեացակամօրէն իր մասին տեղեկութիւն ուզեց:

Յաջորդ օրը ստացաւ նամակ մը, որով կը հրաւիրէին զինքը ներկայանալ դրամատուն: Հոն իսկոյն իրեն տւին պաշտօն մը, որ իր ապրուստը կ'ապահովէր:

Երեսուն տարիներ անցած են այդ օրէն ի վեր, և հիւնա ան մեծահարուստ պետը եղած է՝ այս դրամատան, ուր պաշտօն զտնելը իր բարեկրթութեան կը պարտի:

Հարստանալ ձգտող մարդու կեանքին մէջ հազարաւոր միջոցներ կան համակրանք շահելու — ինչ որ միշտ զօրաւոր օժանդակներ են յաջողման:

ԶՕՐԱՒՈՐ ՕԺԱՆԴԱԿ ՄԸ

Ըսինք արդէն որ այդ միջոցներէն մէկը ճշտապահութիւնն է: Անճշտապահ մարդիկ իրենց մասին եղած բարի տրամադրութիւնները կը փնացնեն: Սպասումը անհասկոյ է միշտ և մարդ չի ներեր մէկուն որ զինքը կը սպասցնէ:

Բացի ատկէ, երբ գէշ գաղափար կազմել մէկու մը ճշտապահական ըմբռնութի մասին՝ իրեն հետ կարգադրած գործ մը ընդհանրապէս ձախողման վտանգին կ'ենթարկելի:

Առօրեայ կեանքի մէջ անճշտապահութիւնը վիրաւորական թերութիւն մը կը նկատուի միշտ, և թեթեւ մարդու համբաւը՝ որ կը շինէ անճշտապահը՝ ամբողջ իր կեանքը ընթացքին պիտի հետեւի իրեն:

ՆԱՄԱԿԱԿԵՂՈՒԹԻՒՆ

Նամակակցութեան համար ևս այս սկզբունքը միևնոյնն է. նամակներուն պատասխանը ուշացնելը կ'ենթադրէ որ քիչ կարևորութիւն կուտանք այն անձին, որ մեզի կը գրէ: Ամէն պարագայի մէջ անհոգութեան ապացոյց մըն է՝ ան, զոր վաճառատան մը պետը կը դատապարտէ միշտ խստօրէն:

Աշխարհիկ և ըմտանեկամ յարաբերութիւններու մէջ նամակակցութեան թերացումը պատճառ կըլլայ. որ փնացելն լաւագոյն տրամադրութիւնները որոնք՝ յարմար առիթի մը՝ կրնային ասպագայ յաջողման մը նպաստել:

ՀԱՐՑԱՔՆՆՈՂՆԵՐԸ

Բարեկրթութեան արտայայտութիւններէն մէկն ալ գաղտնապահութիւնն է: Նմանելու չէ այն յաւիտեանօրէն հարցաքննողներուն, որոնք՝ հազիւ իրենց մէկ հարցումին պատասխանը ստացած՝ իսկոյն ուրիշ մը կ'ուղղեն:

Նախ՝ այս վերաբերմունքը մտքի մեծ աղբաւորութիւն մը ենթադրել կուտայ, և յետոյ՝ անհամբաւստ կընէ այն ամենը որոնց ձանձրոյթ պատճառելը հակառակ է մեր օգտին, ստիպելով զանոնք որ կամ ըսեն բաներ՝ որոնց մասին պիտի ուզէին լուռ մնալ:

և կամ պահպանել լռութիւն մը որ մեզի անախորժ է:

Ուշադիր ըլլալու է նաև չձանձրացնել մէկը շատ ստիպողական խնդրանքներով: Գէշ միջոց մըն է՝ մեր փափաքածը ստանալու համար ձանձրացնել մարդիկ՝ որոնք արդէն տրամադիր են գոհացում տալու մեր խնդրանքին:

ՊԱՏՇԱՃ ԴԻՐՔ

Զգուշացէք չափազանցած մեծարանքներէ որոնք ձեզ վար կ'իջնցնեն այն բարձրութենէն ուր պէտք է անպատճառ հաստատ մնայիք. բայց խոսափեցէք նաև ծիծաղելի ամբարտաւանութիւն մը ցոյց տալէ ստորադասներու հանդէպ:

Մեծերու նկատմամբ չափազանց վերապահ դիրք մը, իսկ ստորադասներու մասին մեծ բարեացակամութիւն մը ցոյց տալը՝ յատուկ է վեհաձայն քննադատութեան և լաւ դաստիարակութեան տէր անձերու:

ԶԱՆԱԶԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ամէն մէկ անձի հետ ուրեմն պատշաճ վերաբերմունք մը ունենալով՝ մարդ կը վաստակի համակրանքներ, որոնք եղած են շատ մը հարստութիւններու գաղտնիքը:

Նամակագրութեան ատեն այս մանրամասնութիւններու ուշադրութիւնը շատ կարեւոր է: Մեծամունդ անձնաւորութիւն մը ինքզինքը վիրաւորած կրնայ զգալ բարեւի մտերմական ձեւէ մը, ինչպէս և գէշ տղաւորութիւն կ'ունենայ շողորորթ մախաղա-

սութիւններէ, որոնք մամակագրին հպարտութենէ զուրկ ըլլալը կը յայտեն:

ՄՏԵՐՄԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՋՆԻ

Բարեկիրթ մէկը պիտի զգուշանայ նաև մտերմական շարժումներէ, օրինակ՝ խօսակցիմ ուսին զարմեցելէ, թեւէն բռնելէ, հագուստին կոճակը քաշելէ ետէն:

Պիտի սպասէ որ մախ աստիճանով իրմէ բարձր եղողը ձեռք տայ, որ ինքն ալ երկարէ իրը. բայց երբ դիմացինը իրմէ ստորադաս է, մախ ինք ձեռք պիտի տայ:

ՎԻԺԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ

Բարեկիրթ անձ մը պիտի զգուշանայ անօգուտ վիճարկութիւններէ, որոնք մեղութիւն միայն կրնան պատճառել և առաջ բերել իրարու կարծիքներու մասին փոխադարձ անվստահութիւն:

Եթէ ճարտար է, պիտի ջանայ ընդհակառակը խօսակցութիւնը բերել այնպիսի միւթի մը շուրջը, որ խօսակցիմ ծանօթ ըլլայ և որ ամոր արժանիքը ի յայտ բերէ: Ատ արգելք մը չէ որ միեւնոյմ միջոցը քիչ ետքը չգործածէ իրեն համար ևս:

Ուրիշներու արժանապատուութիւնը յարգելով մարդ ինքզինքը բարձրացուցած կըլլայ, և, առանց ստորմանալու, մեծերուն սնանկութիւնը փաղաքշելով աւելի դիրին ամոնց հասնելի կը դառնայ:

ԱՇԽԱՐՀԱՔԱՂԱՔԱՑԻՈՒԹԻՒՆ

Միշտ միեւնոյն ուղղութեամբ առաջնորդւելով՝ մէկը որ սիրալիր կ'ուզէ ըլլալ՝ պիտի խոստափի արծառծելէ ազգութեան հրատապ հարցեր, որոնք իրարմէ բաժնած են, կը բաժնեն և պիտի բաժնեն մարդիկ:

Ամէն պարագայի մէջ՝ ամոր համար որ հարցստութեան կը հետամտի աւելի քան ծախորդ բան է ատելութիւն յայտարարել այս կամ այն ցեղի մկատմամբ: Գործերու միջավայրը աշխարհաքաղաքացիական է. ամ որ յաջողիլ կ'ուզէ՝ պիտի համոզուի որ եթէ պանծալի է այն ազգը որուն ինք կը պատկանի, միւս ազգերը եւս ունին իրենց փառքերը:

Ամէն մէկ ցեղ ուրոյն յատկութիւններու տէր է, և եթէ այն ազգերը որ կ'անւամարկւին ունին իրենց թերութիւնները՝ պէտք է ընդունիլ մասն որ ամոնք ունին առաքինութիւններ, որ անծանօթ են այդ չարախօսներուն:

Յետոյ, գործերու աշխարհին մէջ՝ գոյութիւն ունին միայն մարդիկ, որոնց ազգութիւնը կը շփոթի ընդհանուր շահերու և համամասն ծգտումներու մէջ:

Վերջապէս շատ անգամ օտար երկիրներէ է որ հարստութիւնը կուգայ մեզի. յիմար պիտի ըլլայ մէկը որ այսպէս դուռ փակէ ամոր դէմ:

ՋԱՅԻՆ ՄԻ ԸՂԼԱՔ

Միշտ է որ առեւտրական գործերու մէջ երբեմն կատարելապէս անհասոյ կամ չղազրգիւ մարդոց կը

պատահինք: Հարստացած բազմաթիւ անձերու գաղտնիքն է եղած անհամբեր չըլլալ և միշտ քաղցքալիւր դէմք մը ցոյց տալ իրենց մոայլ խօսակցներուն:

Այսպէս է որ յաջողած են ամոնք խոստափիլ խօսքի ընդհարումներէ, որոնց միջոցին կ'արտասանուին միշտ բառեր, որոնք բնաւ չեն մոռցւիր:

Երբեմն չնչին միջադէպէ մը առաջ կուգան անդարմանելի գծտութիւններ, որոնք տեղի չպիտի ունենային եթէ երկու վիճողները յարգած ըլլային բարեկրթութեան օրէնքները:

ՆՅԱՍԻՏՆԵՐԸ

Ջղայիմներու ուրիշ դասակարգ մը կայ, որոնք մեր մէջ կ'արթնցնեն դասական յիշատակ մը և որոնք կարելի է «բարերար մեղսիրտներ» անւանել:

Ամոնք լեցած են լաւագոյն տրամադրութիւններով, բայց այնպիսի կոպտութեամբ մը կ'արտայայտւին՝ որ դժւար է գոհ մնալ:

«Ձեւերս կոպիտ են, կ'ըսէ այդպիսի մէկը, բայց սիրտս բարի է: Պէտք չունիմ համակրանքս արտայայտելու, քանի որ ծանօթ է ձեզի: Մեծարանքներ ըմել չեմ գիտեր. սիրածներուս հետ միշտ խիստ կը վարւիմ, բայց ամոնք փրկելու համար՝ պատրաստ եմ կրակը մետելի:»

Անհում ողջմտութեամբ մը կարելի է ամոնց պատասխանել՝ որ քիչ մը մազ անձնիրութիւն և

քիչ մը աւելի բարեկրթութիւն մեզ աւելի զոհ պիտի ծագն, որովհետեւ քիչ հաւանականութիւն կայ որ ամենք առիթ ունենան մեզի համար կրակը մետելու, միմեզեւ կը շատցնեն մեզ կշտամբելու պատրակները:

ԱՆՅՕՆՍ ՔԱՌԻ ՄԷՅ ՄԱՆՐԱՎԷՊԸ

«Փաստաբան X...ը կը մեղադրէին, կ'ըսէ Ալֆօնս Քառ, որ քիչ մը խիստ եղած էր իր բարեկամներէն մէկուն մկատմամբ, որ մեղսիրտ, անհաճոյ բնաւորութեամ տէր անծ մըն էր, և չափազանց պարկեշտ մէկը ըլլալու մտածումովը միայն զինքը կարելի էր վայրկեան մը համդուրժել:

— Ձեզի այնքան անծնէր է, կ'ըսէին իրեն, որ պատրաստ է չուրը մետել՝ ծեզ ազատելու համար:

— Ինչ ընեմ, ըսաւ փաստաբան X...ը, ես երբեք չեմ խղւիւր, և ան կը շարունակէ ծանօթացնել զիս:»

ՀԱՊԾԵՊ ԴԱՏԱՍՏԱՆ

Քաղցրաբարոյութիւնը — բարեկրթութեան երկւորեակ քոյրը — հեռու պիտի պահէ մեզ այն հապճեպ դատաստաններէն, որոնք յատուկ են երիտասարդական խանդավառութեան:

Երիտասարդները յաճախ անգութ են այն դատաստաններուն մէջ, որ զրեթէ միշտ թեթեւօրէն կ'արծակեն:

Որ և է անպատեհութիւն չկայ յայտնել կարծիք մը, նոյն իսկ սխալ — եթէ նպատաւոր է ան: Մարդ

միշտ իրաւունք ունի մեղանջել ծայրայեղ մերողամտութեամբ, և այսպէսով զործի ասպարէզի մէջ ապահով կրնայ ըլլալ որ ամախորժ թշնամութիւններ չպիտի ստեղծէ:

Բայց երբ խնդիրը խիստ դատաստանի մը մասին է, զայն բանաձեւելէ առաջ՝ անհրաժեշտ է երկար խորհրդածել:

Յաճախ մարդ կը փոխէ հապճեպ կազմած կարծիք մը, ու այս պարագային կըզգայ թէ ինչ դժարութեամբ կարելի է մեղմել դժողակ տպաւորութիւնը, որ կը հիմնել երբեմն թիւրիմացութեամբ մը կամ չարախօսութեամբ մը վրայ:

ՈՒՐԻՇՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՒԻԸ

Ուրիշներու համբաւի մկատմամբ այնքան հոգածու ըլլալու ենք որքան մեր իսկ համբաւի մասին, որովհետեւ եթէ մենք խօսքով և ըմթացքով անտարբեր գտնւինք մեր ծանօթներու մասին զրուցածներուն, մեն հաւանականութեամբ անոնք ալ միեւնոյն վերաբերմունքը ցոյց պիտի տան մեր մկատմամբ:

Ամենուն ծանօթ է հետեւեալ երգիծանքը, որ դժբաղդարար շատ ընդհանրացած երեւոյթի մը պատկերն է:

ՊԱՐՈՆԸ ՈՐՈՒ ՄԱՍԻՆ ԼԱՒ ԶԵՆ ԽՕՍԻՐ

Մէկը փողոցը կը բարեւէ երկու պարոն, որ քովէն կ'անցնին: Բարեւին իրենցմէ միայն մէկը կը պատասխանէ. քովինը կը հարցնէ.

— Ի՞նչ. կը բարենշխ աշխարհի ամօ մը:

— Այո՛. ինչո՞ւ չբարենամ:

— Ես բարենա կտրած եմ՝ իր մասին խօսւած-
ներէն ի վեր:

— Ի՞նչ խօսւածներ:

— Խաղին մէջ ըրած խարդախութիւնը:

— Ի՞նչ կըսէք. ինքն է որ գոհ եղած է խաբե-
բայութեամ մը և կէս մը կողոպտւած:

— Այո՛, ճիշտ է. ինք կողոպտուած է. բայց
կարենութիւն չունի. ինք կը մնայ մէկը որու մասին
լաւ չեմ խօսիր, և ես ալ չեմ բարեներ գիմքը:

Հապճեպ դատաստաններու մեծ մասը կը կազ-
մըն աշխարհի իախուտ հիմերու վրայ. մարդ զուր-
տեղը կը ջանայ ապացուցանել որ գող չէ ամ որ
կողոպտւած է. շատ մեծ դժարութեամբ կը փոխի
ստացւած տպաւորութիւնը:

Դեռ նկատի չենք առներ որ մարդ կրնայ համ-
դիպիլ խօսակիցներու, որ չեն կրնար ըմբռնել խընդ-
րին էութիւնը, և թեթեամտօրէն դատւած մէկը ա-
նոնց աչքին ամաւարկւած կը մնայ:

Անլցմելու պէտք կա՞յ որ երբ ճշմարտութիւնը
յայտնի, չարախօսը իր կարգին պիտի դատուի խըս-
տօրէն, ինչ որ իրեն մեծապէս պիտի վնասէ:

Օգտակար է միշտ ներողամտութեամբ դատել
ուրիշները. ու երբ դատաստան մը պիտի արձակէք,
պէտք է մեծ վերապահութիւն ցոյց տաք, և ա-
ղօնելուի սա մտածումն ենք շնորհակալ:

ԱՆՈՆՔ, ՈՐՈՆՑՄԷ ՈՉ ՈՔ ԳՈՀ Է

«Եթէ դիտելու ըլլաք թէ որոնք են այն անձերը
որ չեն կրնար գովել, որ կը պարսաւեն միշտ, որ
ոչ որք գոհ են, պիտի տեսնէք որ անոնք այնպիսի-
ներ են որոնցմէ ոչ ոք գոհ է:»

Ու անոնք որոնցմէ ոչ ոք գոհ է՝ հազադէպ է
որ կարենան հարստանալ. որովհետեւ եթէ հարըս-
տութիւնը կը ժպտի անոնց որ բարեացակամ են և
յանդուգն, երես կը պարծնէ սակայն անոնցմէ որ չեն
կրնար զայն գերել իրենց խիզախ բաղձանքներով և
բարեկիրթ վարմունքով:

ԺԲ. ԳԼՈՒԽ

ԱՇԽԱՏՈՒԹԵԱՆ ՍԷՐ

ՆՊԱՏԱԿԸ

Մեր կեանքը նպատակի մը հետապնդման պէտք է ունի, եթէ կ'ուզենք երջանիկ ըլլալ: Հարուստներու համար այդ հետապնդումը տարբեր ձևով կ'ըլլայ:

Անոնք որ գործի մը ներսած չեն՝ չպիտի ճանչնան կոխի և յաջողման կատարեալ ուրախութիւնները:

Անոնք որ իրենց պատանեկութենէն պիտի ունենան աշխատանքի, եթէ տոգորած են գեղեցիկ փառասիրութեամբ, արհարար պիտի երթան. նաճել հարստութիւնը, որ ոչ միայն բաղձալի բարեկեցութեան և արժանապատուութեան գոհումակութիւններ պիտի ընծայէ իրենց, այլև պիտի տայ մեծ, ճշմարիտ ուրախութիւնը — ուրիշները երջանկացնելու միջոցը:

Արագօրէն աչքէ անցուցինք բոլոր յատկութիւնները՝ անհրաժեշտ յաջողութեան, որ քմահաճ է միայն անոնց համար որ չեն գիտեր զայն ընտելացնել:

ՄԻՋՈՑԸ

Բայց բոլոր յատկութիւնները բանի մը չպիտի ծառայէին, եթէ չունենայինք աշխատութեան սէրը, որ զանոնք բոլորը կը բոկանդակէ:

«Այն մարդը որ չաշխատիր, կըսէ Նագորտէր, կը գահավիժի թուութենէ ծուլութեան, ծուլութենէ ծանծրոյթի և ծանծրոյթէ սրտի վրդովման մէջ:»

Անկէ ի վեր այս վիճակը նկարագրելու համար քառ մը հնարած են — Նուագարութիւն (neurasthénie):

Այս տխուր վիճակը յատուկ է անոնց որոնց կեանքը կ'անցնի՝ այն ճամբուն միայն, ուր կը քալէ մարդ, առանց ելքի մը յոյսին:

Պարապութեան յոգնածութիւնը այնպէս մը կ'ընկճէ զիրենք, որ այլևս ոչինչ բաղձալի չի թելիր իրենց. ցաւազիմ դէպք մը՝ իրենցմէ շատերուն համար՝ սփոփանք կը դառնայ, որովհետև վայկեան մը թոյլ կու տայ խոսափիլ իրենց կեանքի անապատէն, — երբեմն այնքան զեղում բայց և անարժէք, երբ զուրկ է ազնուգի մտազբաղում մը:

ԱՌԱՅՑ ՄՐՈՒՐԻ

«Աշխատութեան բաժակը, ըսած է գերման փիլիսոփայ մը, միակ բաժակն է որ կարելի է միմէն յատակը պարպել՝ առանց շրթունքներուն վրայ մըրուրի համը զգալու:»

Իսկ Ժ. Բայո հետեւեալ մեկնաբանութիւնը կու տայ.

«Ամենալաւ զօրացուցիչը ուրախութիւնն է, ըսած է: Ֆիզիքական ուրախութիւնը հաւասարակշիռ մարմնի մը յաղթիրգն է: Ու երբ կենդանական հանդիպումներուն կու գայ միանալ աշխատութեան բարձր

գոհունակութիւնը, որ չի տարամերժեր որևէ երջանկութիւն, այլ, ընդհակառակը, այնքան թարմ և այնքան քաղցր համ մը կու տայ. միւս հաճոյքներուն — այն ատեն երջանկութիւնը կատարեալ է:

«Կեանքը կ'արժէ ապրիմ այն երիտասարդները, որ բաւականաչափ իրենց ամօին տէրն են և կրնան իրենց կեանքին լաւ ուղղութիւն մը տալ: Մենք ամենքս կրնանք ընտրւածներու այս խումբին միանալ, եթէ իսկապէս կամք ընենք:»

Նկատելի է իսկապէս որ այս հիւանդագին յուզումներուն եմթակայ են միայն ամոռն որ սովոր ենք «այս աշխարհին երջանիկները» համարել:

Իսկ ամոռն որ իրենց կեանքը մոր պիտի կազմակերպեն, որ ամէն օր հազարումէկ հոգեւոր և դժւարութիւններով կը մարտնչին՝ նախ տեղ մը զրաւելու և ապա պահպանելու՝ ամծանօթ են այդ ծանօթախտին:

ՃՇՄԱՐԻՏ ՈՒՐԱԽՈՒԹԻՒՆԸ

Աշխատութիւնը ինքնին ուրախութիւն մըն է, քանի որ իր մէջ կը կրէ յաղթանակի գաղափարը և ով որ՝ ուրախութիւններու ընտրութեան մէջ՝ նախապատուութիւնը աշխատութեան կու տայ, ապահովապէս բնաւ յուսախափ չպիտի ըլլայ:

Բնականաբար մեր ըսածը բանաւոր աշխատանքի մասին է, որ կը հետամտի որոշ նպատակի մը և կը գործադրի արդիւնքի մը ակնկալութեամբ:

Իսկ ամոռն որ կ'աշխատին, առանց իրենց ջան-

քերուն վախճանը յստակօրէն ընդմշտաբերու՝ նման են այն մարդուն, որ աւազիմ մէջ հունտեր կը ցամէ և կը զարմանայ որ չեն ծլիր ամոռնք:

ԲՈՂՈՐ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ՀԻՄՆԸ

Աշխատութեան սէրը բոլոր հարստութիւններուն հիմն է, որովհետեւ, ինչպէս յայտնի է, մարդ լաւ կը կատարէ միայն այն գործերը, որոնց հակումն ունի:

Ուրեմն ինչքան զօրեղ ըլլան կատարած աշխատութեան առթած ուրախութիւնը ինչպէս և այդ աշխատանքի գործադրման եռանդը, նոյնքան աւելի բեղմնաւոր կըլլայ արդիւնքը:

Ջարմանալու ենք որ ծոյլերը շատ քիչ ամգամ կրնան հարստանալ: Երբ աշխատանքի սկսին, փոխանակ ջանասիրութեան՝ այնպիսի դժկամակութիւն մը ցոյց կու տան, որ չեն կրնար գործ մը կատարեալ տեսնել:

Երբ խնդիրը գործ մը հասկնալու վրայ է՝ երկար քարակ չեն ուսումնասիրեր զայն՝ լաւ մը ընդունելու համար:

Իսկ այն պարագային երբ պէտք է իրենց ջանքերը պաշտպանեն՝ ամկարող են իրենց դատը վրաստկելու համար համոզիչ փաստեր գտնել — ինչ որ գործին խորունկ ծանօթութիւնը միայն կրնար հայթայթել:

Եթէ իրենց հակառակորդը աշխատասէր է և ժրաջան, ծոյլերուն դատը — ինչքան ալ ան արդար ըլլայ — առաջուց կորսած դատ մըն է, որովհետեւ

իրենց ունայնամտութեամբ չպիտի կրնան յաղթական պատասխաններ տալ:

ԱՊՐԵԼՈՒ ՊԱՏՃԱՌ ՄԸ

Աշխատութեամբ սէրը յաճախ կրքի կը փոխւի և ատկէ ծնունդ կ'առնեն մեծ ձեռնարկներ և մեծ հաւրաստութիւններ:

Այդ կիրքը այնքան երկարատև է, որ զրեթէ բոլոր հարստացածներուն մօտ կը մնայ ան ապրելու առաջնակարգ պատճառ մը:

Աշխատութեամբ շնորհիւ հարստացած քիչ միլիառատէրեր կան որ կարենան լքել զործերու տեղն ու յալիմ և յուզումնալից կեանքը: Անոնք կը շարունակեն իրենց զործերը միևնոյն մախկիմ եռամիտով՝ երբ հարստամալու կը հետամտէին, — հիմա սակայն զանոնք ընդարձակելու և ասպնդովելու համար:

Բոլոր ամոնց համար որ հարստացած են՝ այդ կիրքը այնքան օրինաւոր կը թւի, որ ընդհանրապէս չեն ընդունիր որ իրենց զաւակները չունենան այդ կիրքը, թէև ամոնց համար այնքան անհրաժեշտ չըլլայ, որքան եղած է իրենց համար: Եւ մեր արդի միլիառատէրերէն շատերը իրաւունք ունին մտածելու որ յամացաւոր պիտի ըլլային, եթէ իրենց զաւակներուն մէջ չզարգացնեն աշխատութեամբ սէրը, որ իրենց այնքան գեղեցիկ ուրախութիւններ պատճառած է:

Այդ բանը կը վկայէ հետեւեալ համով առակը, առնած ամերիկեան թերթէ մը:

ՔԵՐԾԷՆ ԵՒ ԴՐ ԶԱԳԵՐԸ

«Ծեր քերծէ շուն մը՝ ազնական ցեղէ՝ որ շատ մը քաջագործութիւններ ընելով՝ դարաստանին մէջ պահած զիրցուցած էր բազմաթիւ եղմիկներ, ըսաւ իր ծագերուն:

— «Տղա՛քս, ես շատ յոգնեցայ այս եղմիկները պահելու համար: Բայց կ'ուզեմ որ դուք հասնելի կեանք մը ունենաք: Ես վարժած եմ և չեմ կրնար ետ կենալ անտառին մէջ վազվզել և ուսալէ. բայց դուք, տղաքս, մտէք սա դարաստանը և վայելեցէք:»

«Այդպիսի դաս մը, կ'աւելցնէ ամերիկեան թերթը, արհամարհանքի արժանի է՝ մարդկային ցեղի որեւէ հօր մը համար:

«Այդ հայրը պիտի ըսէր ամուս. «Պարոն շուն, ձեր զաւակներուն կատարեալ կորուստին պատճառ պիտի ըլլաք: Զաւազանց միս և ոչ բաւական մարգամբ 17 տեսակ հիւանդութեամբ տէր կ'ընեն զանոնք: Եթէ շատակերութեան ողջ մնան, ամոնք պիտի ըլլան ճպոռտ աչքերով՝ քոսոտ կենդանիներ:

«Աստուծոյ սիրուն, զանոնք պահեցողութեամբ և տոկուն աշխատանքի վարժեցուցէք:»

Եւ ամերիկեան թերթը կ'եզրակացնէ.

«Միևնոյն հայրը սակայն երբեմն հպարտ է ընելու այն՝ ինչ որ շան մը համար դատապարտելի կը համարէր:»

Աշխատութեամբ սէրը ուրեմն ամփիճեցիօրէն անհրաժեշտ է ամոնց որ փայլուն ասպազայ մը ունեն

նալ կը ծփտին. բայց այս յատկութիւնը երբեք իր կատարեալ փթթումին չպիտի հասնի, եթէ ընկերացած չէ կորովին:

Փառասիրութիւնը կու գայ այն ատեն շքեղ թռիչքով փոխադրել մեզ դէպի այն վերնագաւառը, ուր հարստութեան ընտրեալները՝ շնորհիւ յարատեւութեան ինչպէս և այն ամէն յատկութիւններու որ մկարագրեցինք՝ կը ճգնին մօտեմալ հարստութեան դիցուհիին, որ միայն արժանաւորներուն կը թոյլատրէ ատ, բայց նաև կը կապի բաղդին ամոնց որ իրենց աչքերը իրենց աստղերուն բեւեռած՝ Աշխատանքի և Հաւատքի պաշտպանութեանը տակ՝ եկած են իրեն տիրամալու:

ՅԱՒԵԼԻԱՆ

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՅՆԵՐ

ԿԱՐԳ ԿԱՆՈՆ ՆԻ ՌԻՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ

Որպէսզի ձեր գործերը բարգաւաճին և ձեր ձեռնարկները յաջողին — ինչ տեսակի ալ պատկանին և ինչ կարևորութիւն ալ ներկայացնեն ամոնք — պէտք է կարգ կանոն ունենաք... Նոյնիսկ եթէ միլիոններու տէր էք և կարգ կանոն չունիք, ձեր միլիոնները պիտի հալին, ինչպէս կը հալի ծիւնը արևին տակ և դուք դէպի կործանում պիտի դիմէք արագ և անյետադարձ քայլերով:

Կարգ կանոնէն ետքը կու գայ ուղղամտութիւնը: Պէտք է վստահութիւն մերշնչէք, ձեզի եղած բոլոր յամծարարութիւններուն կատարումը պատի հարց դարձնէք, ոչ ոք խաբէք և արժանանաք անխարդախ ուղղամտութեան համբալին:

ԲԱՐԻ ՀԱՄԲԱԽԸ

«Երկու տեսակ վաճառականութիւն կայ, կըսէ Վիգթօր Հիւկօ՝ իր մէկ ճառին մէջ, լաւ և գէշ: Պարկեշտ և օրինաւոր վաճառականութիւն, ապօրինի և խարդախ վաճառականութիւն: Պարկեշտ վաճառականութիւնը չի խաբեր, սպառողներուն կու տայ անխարդախ արտադրութիւններ. ամէն բանէ առաջ,

նոյնիսկ դրամի շահէն տուա՞լ՝ կը փնտռէ ամենէն ապահովը, ամենէն լաւը և ամենէն բեղմնաւորը շահերուն—բարի համբաւը: Բարի համբաւը ևս, պարոններ, դրամագլուխ մըն է: Գէշ վաճառականութիւնը խաբեպատիտ վաճառականութիւնը արագ հարստանալու տենդն ունի, աշխարհի շուկաները կը ձգէ խարդախ արտադրութիւններ. ամ կը նախըմտրէ շահը յարգանքէն, դրամը՝ համբաւէն:»

ԶԵՐ ՑՈՒՑԱՓԵՂԿԸ

Եթէ առեւտրական էք, ձեր մտահոգութեան առարկայ ընելու էք ձեր ցուցափեղկը: Լաւ ներկայացւած ապրանք մը կէս մը ծախւած է: Լոյս մի՛ խնայէք: Ժողովուրդը, թիթեռնիկներու պէս, լոյս կը փնտռէ: Գէշ լուսաւորւած վաճառատուներուն առջեւ մարդ կամզ չառններ, միջոցառ լուսաշող ցուցափեղկերուն առջեւ իրար կը ճգնեն, և հիացած ներս կը մտնեն:

ՎԱՃԱՌԱՔԻՆ ԳԻՆԸ

Շատ կարեւոր է որ նշանակէք ձեր վաճառքներուն գիները: Հաւանական տասը յաճախորդներէն ինը ներս չեն մտներ, որովհետեւ վճարելիք գինը չեն գիտեր: Կը վախճան որ ծախողը բարձր գին մը կը պահանջէ. կը նախըմտեն չհարցնել գինը քան թէ ստիպել դուրս ելլել խոստովանելով որ շատ սուղ է: Ատ լռիկ ըսել է թէ բաւականաչափ հարուստ չեն, ինչ որ այնպիսի խոստովանութիւն մըն է որ մարդ օտարականի մը իսկ չպիտի ուզէր ընել:

Փարիզի Պօմ Մարշէի տնօրէնը, Պուլիգօ, գիները նշանակելուն կը պարտի իր հսկայական հարստութեան սկիզբը:

Անցորդը, պարապ պտտողը, տանտիրոհին՝ որ կամզ կ'առնեն ձեր ցուցափեղկին առաջ՝ նախապէս թող խմանան իրենց ծախսելիք գումարը. վարանումներուն առջեւ առած կ'ըլլաք և անոնց ձեր վաճառատուները մտնելը կը դիւրեցնէք: Գիտե՞ն որ վախճալիք ամակնկալներ չունին, կը վարժին ձեր վաճառատան, և նորէն կու գան ձեզի, որովհետեւ արդէն կը ճանչնան ձեզ:

Ընդունեցէք վերջին գինը՝ որպէսզի չստիպելիք խորամանկութիւններ բանեցնել գնորդներուն հանդէպ, և չստէք ձեր ընելիք շահին պզտիկութեան մասին, ինչ որ յաճախորդին գիտնալիք բանը չէ:

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇԵՐ

Միեւնոյն ապրանքը երկարատեւ ցուցափեղկը մի թողուք. փոփոխեցէք յաճախ. քիչ մը արեւստ դրէք: Հետաքրքրութիւնը և շահեկանութիւնը այնպիսի հրապույրներ են որ առեւտրականը պէտք է օգտագործէ: Կան որոշ վաճառանիշեր (էթիքէթ), ինչպէս՝ «Բացառիկ առիթ», «Վերջին նորոյթ», «Դնքնատիպ օրինակ» և այլն, յաճախ այժմէութեան, թատերգութիւններէ առնւած աղբոր անուններ, որոնք հասարակութեան վրայ լաւ տպաւորութիւն մը կ'ընեն:

ԶԵՐ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՄԷՁ

Մի պահէք ձեր ապրանքները վաճառատան ներսերը. մի դիզէք զանոնք շատ բարձր դարակնե-

լու մէջ, դրէք այնպիսի տեղեր ուր տեսնուին և զընդունելը կարենան դիւրութեամբ զաղափար կազմել ամոնց թարմութեամ և յատկութեամ մասին:

ՅԱԾԱԽՈՐԴԻՆ ՀԱՆԴԷՊ

Երբ մէկը կը ներկայանայ ձեր վաճառատունը մի՞ ձգէք որ միմակը թափառի և պաշտօնեայ մը փնտռէ: Եթէ պաշտօնեայ չունիք և դուք ալ ուրիշ յաճախորդով զբաղած էք, հրաւիրեցէք զինքը որ մտնի ներողութիւն խնդրելով ձեր սպասցնելուն համար:

Արագ գործ տեսէք. կրնաք դէմքերնիդ ունենալ մէկը որ կըշտապէ և որ ձեր դանդաղութենէն և յորդառատ բացատրութիւններէն կը վրդովի:

Երբեք մի՞ հարկադրէք ձեր ճաշակը: Թողէք որ յաճախորդը իր գնահատումներուն մէջ ազատ ըլլայ. մի՞ անհամգիստ ընէք զինքը սրտնեղիչ առաջարկներով՝ փոխանակ իր փափաքածին՝ ձեր ուզածը քշելու համար, և երբ կը պահանջէ առարկայ մը ամոր ձեւն ու տեսակը որոշապէս նկարագրելով՝ մի՞ ըսէք թէ՝ «Ատոր ժամանակը անցեր է» կամ «Նորոյթ չէ այլեւ», որովհետեւ այդպէսով զինքը տգէտի և ռամիկի տեղ դրած կըլլաք, բան մը որ հաճելի չի կրնար ըլլալ իրեն:

Ամենուն ցոյց տւէք հաւասար մեծարամբ, ինչ ալ ըլլան ամոնց հագուստը և իրենց գնումին կարենողութիւնը: Ան որ այսօր հարիւր փարա միայն կը վճարէ ձեզի, կրնայ վաղը կամ ութը օրէն տասը ոսկիի գնում մը ընել:

Երբ ուզած առարկան չունենաք ձեր վաճառատան մէջ, զգացուցէք որ ցաւիք այդ մասին և յոյս յայտնեցէք որ ուրիշ ամգամ աւելի բաղդաւոր կըլլաք: Զեր անհամգիստ ըլլալուն համար սրտնեղութիւն մի՞ ցուցնէք. բաղաքավար և ժպտուն մնացէք: Գէշ տպաւորութեան մը տակ յաճախորդը թող չմեկնի ձեր վաճառատունէն. այլևս ամգամ մըն ալ չի գար: ԱՆՈՒՆՆԵՐՈՒ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ

Մասնաւոր գիտի մը հնաքիչը — ըլլայ ան ակռաներու յատուկ հեղուկ մը, տնակամ քաղցրեղէն մը, մորահմար ըմպելի մը, գեղեցկութեան շուր մը, համաշխարհային փոշի մը — պէտք է փնտռէ իր գիտին համար հնչուն, շատ կարճ, դիւրին միտք պահելիք ամուն մը, որ յիշողութեան մէջ անջնջելի մնայ: Պէտք չկայ որ այդ ամունը ներկայացուցած առարկային հետ յարաբերութիւն ունենայ, թէն այդպէս ըլլալը աւելի լաւ է: Դնքմուրոյն ըլլալու համար այլամոլակ կամ առեղծաձային ամուն մը փնտռելու չէ: Ժօգէ՞ք Պարտու, սիկարէթի թուղթի մեծ գործարանատէրը, երջանիկ ներշնչում մը ունեցաւ իր ամունին սկզբնատառերով «Ժօպ» բառը շինելով: Ակռաներու յատուկ Գերմանիա պատրաստած համբաւոր շուր մը կայ, «Ժօլ» անունով: Ժօլը շատ գեղեցիկ գիտ մըն է, հնչուն, կարճ, յիշողութեան մէջ կը մտնէ և այլևս չեւեր:

Երբեմն օտար ամուն մը հետաքրքրական է, որովհետեւ շատեր կ'երեւակայեն որ ինչ որ օտար

երկիրներէ կուգայ՝ գերազանց է մեր արտադրութիւններէն:

Զգուշացէք նորոյթական անուններէն, որովհետեւ ամոնք երկար չեն տեսեր, և արտադրութիւններն ալ նորոյթներուն հետ կը հիմնան:

ԳՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԾԱՇԱԿԻՆ ՀԱՄԱՅՆՅՆ

Գործարանատէրը պէտք է նկատի ունենայ հասարակութեան առժամանակեայ կամ տեսական ճաշակը և երբեք հակառակ չերթայ ամոր: Կարեւորութիւն պիտի տայ ոչ թէ իր, այլ գնորդներու նախասիրութիւններուն: Պէտք է արտադրոյթները պարզեցնէ, նոյն իսկ ամվարժ մարդոց հասկնալի դարձնելու աստիճան, բայց տալով նաեւ ամոնց վայելուչ ձեւ մը: ԱՆՈՒՔ ՈՐ ՈՋԻՆԶ ԶՈՒՆՆ՝ ԿՐՆԱ՝ ՀԱՐՍՏԱՆԱՂ

Ամոնք որ ոչ վաճառական են և ոչ գործարարանատէր, ոչ մասնագէտ և ոչ դրամատէր՝ կրնա՞ն երբեւէ հարստանալ, կը հարցնեն ինծի:

— Այո՛, պիտի պատասխանեմ: Ձեզի օրինակ հետեւեալ իրական պատմութիւնը:

Քանի մը տարի առաջ՝ Փարիզի մէջ խեղճ կին մը չզիտնալով թէ ի՞նչ ընէ՝ իր օրապահիկը ճարելու համար, սկսաւ փողոցներէն նարինջի կեղեւներ հաւաքել: Այդ հաւաքածոները տարաւ ծախելու գտագործարանի մը որ նարինջի կեղեւներով բաղկօղի (cureaao) կը պատրաստէր: Այդ կինը երբ տեսաւ որ կեղեւները բաւական լաւ զինով կը ծախւին և

սպառումն ալ դիւրին է, իրեն բաղդակից շատ մը խեղճ կիներու օրական քանի մը սանթիմ վճարելով, նարինջի կեղեւ հաւաքել տաւ բաղարի այն թաղերուն մէջ, ուր ինք չէր կրնար երթալ: Քիչ ատենէն յիսունական քիլօներու կը հասնէր հաւաքած կեղեւներուն կշիռը: Հնարագէտ կինը որ շահի այս անակընկալ աղբիւրը գտաւ՝ հեագհետէ իր տրամադրութեան տակ ունեցաւ տասը, քսան, երեսուն կիներ՝ կեղեւ հաւաքող, խանութ մը՝ իր ապրանքը պահելու համար, սպասաւոր, ծի, կառք՝ ապրանքը յանձնելու համար և հաշիւները պահելու համար՝ զրազիր մը: Փրկած էր այդ կինը և հարստացած:

Այսօր երբ պտըտիք Փարիզ փողոցները կամ տօնավաճառները, դուք այլեւս չպիտի տեսնէք գետիմները այնքան նարինջի կեղեւներ, ինչպէս երբեմն, որովհետեւ հիմա շատեր զիտեն որ այդ կեղեւները դրամ կ'արժեն: Ահաւասիկ օրինակ մը չմէյն բաներէն օգտւելու, պայմանաւ որ մարդ հոտառութիւն ունենայ և ժամանակին գործէ: Նարինջի կեղեւները կարելի է փոխարինել խցաններով, ոսկորներով, որ փողոցը կը նետւին, բայց որոնք արժէք մը ունին:

Քրջահաւաքները վար զիններով փոքրաքանակ կը գնեն քուրջերը, որոնք անարժէք կը նկատուին և կը ծախեն մեծ քանակութեամբ և համեմատապէս բարձր գիններով և այդպէս դրամ կը շահին: Ի՞նչ կայ աւելի ամեղան քան նմութեամբ թողութի պատառը, քան կապի ցեխոտ կտոր մը: Սակայն այդ կա-

պերը և թուղթերը երբ հաւաքւիմ՝ կը ներկայացնեմ ապրանք մը որ թօմներով կը ժախի և լաւ գիտով։ Նոյնպէս հիմ մետաղները, քառւորքի կտորները։ Ոստրէներու խեցիները մանրելով հաւերում կը տրւի՝ ասոնց աւելի յաճախ ածել տալու համար։ Այդ խեցիները 100 քիւօմ մինչեւ 15 ֆրանքի կը ծախի։

Թերեւս գիտէք որ մամուլներէն, որ կը բուսնին ցանկերու մէջ, կարելի է ախորժահամ ըմպելի մը պատրաստել։ Շիմեցէք այդ ըմպելին, որ բամ մը չպիտի արժէ ծեղի և ամառը տարէք սպառելու հոն, ուր գործաւորներ կ'աշխատին։ Դիւրաւթեամբ պիտի ծախէք։ Նազ պիտի շահիք, բայց վերջապէս պիտի շահիք, և քիչ քիչ՝ պզտիկ դրամագլուխ մը պիտի ունենաք։ Եթէ ճարտար էք, եթէ լաւ առիթներէն օգտուիլ գիտէք, այդ պզտիկ դրամագլուխը հետզհետէ ամէն օր սլիտի մեծնայ։ Ձեր տոկոսները, արիւթիւնը աւելի եւս պիտի մեծցնէ զայն, ու դուք պիտի կրնաք ձեր գործունէութեան ասպարէզը ընդարձակել։ «Եթէ միշտ քիչը քիչիմ քով դրւի, շուտով շատ պիտի ընէ», կ'ըսէր ծերունի հեզիոտոս։

Աստիճան աստիճան, դանդաղ բայց ապահով պիտի բարձրանաք, չիմ ըսեր առանց յոգնութեամբ, առանց մաքառումի, առանց անխուսափելի պատրանքներու, պիտի բարձրանաք և պիտի հասնիք ձեր նպատակակէտ զագաթը, պիտի վարձատրւիք ձեր արիւարար կրած յոգնութիւններուն համար ու պիտի հարստանաք, ինչպէս երազած էիք հարստանալ։

ՆՈՐ ԱՋԴԱՅ ՄԸ

Կարգ կանոնը, ուղղամտութիւնը, մախածեռութեան ոգին և խնայողութիւնը այլեւս անբաւական են գործարանատէրերու, արտադրիչներու և վաճառականներու յաջողութիւն ապահովելու համար։ Գործերու աշխարհիմ մէջ՝ երեւան եկաւ մոր և զօրեղ ազդակ մը որ կը յեղաշրջէ հիմ սովորոյթները, կը յարուցանէ մրցութիւններ, կը կորզէ յաճախորդներ և կեանքի կռիւն, շահերու մարտնչումիւն, վաճառականային մրցակցութեան կուտայ այնպիսի եռամդ մը, սաստկութիւն մը և երեւոյթ մը որ ամծամօթ էիմ մինչեւ այսօր։ Այդ մոր ազդակը յայտարարութիւնն է՝ մշտափոփոխ, յանկուցիչ, համոզում և յամառ։

Հազիւ երեսուն տարւան կեանք մը ունի, բայց արդէն աշխարհի ամէն կողմը անեղապէս հաստատւած է ու իր իշխանութիւնը կը մեծնայ օրէ օր։

Ինչէն է որ Անգլիացիները, Ամերիկացիները և Գերմանացիները աշխարհի շուկաներուն վրայ անվիճելի գերակշռութիւն շահած են։ Անշուշտ մեծ մասով անոր համար որ յայտարարութիւններու ահագին կարեւորութիւն կուտան։ Գաղափար մը կազմելու համար կը բաւէ թղթատել այդ ազգերուն թերթերն ու հանդէսները։ Ամբողջ էջեր յատկացւած են յայտարարութիւններու. առետրական ամէն դասակարգ ծանուցումներ ունի հոն։ Օրէ օր աւելի կը շատնան այդ յայտարարութիւնները՝ որոնք կ'աւելցնեն հարստութիւններն ու շահաստանները այն ժողովուրդներու որ կ'օգտագործեն զանոնք։

Պրն. Ալպեր Լիմց, La Revue հանդէսին մէջ՝ հետեւեալ մանրամասնութիւնները կուտայ ամերիկեան յայտարարութիւններու մասին .

« Պրն. Տ. Ուիսպիի մէկ յօդածին համաձայն, Միացեալ Նահանգներու մէջ տարեկան 500 միլիոն տոլար (115,740,750 ոսկի) կը ծախսեն յայտարարութիւններու համար. ուրեմն մօտաւորապէս այնքան գումար որ եւրոպական մեծ պետութիւնները — Ռուսիա, Գերմանիա, Ֆրանսա, Աւստրիա, Սպանիա, — կը ծախսեն իրենց բանակներուն համար: Իսկ ուրիշներ Միացեալ Նահանգներու մէջ յայտարարութիւններու համար ծախսած դրամները 600էն մինչև 1,000 միլիոն տոլարի կը հասցնեն:

« Յայտարարութեան զարգացումը զուգընթաց կ'երթայ վաճառականային զարգացման: Ամերիկա, քաղաքային պատերազմէն առաջ իրեն բոլորովին առասպելային բան մը կը թէր Fairbank & Co. կշիռի գործարանին 3,000 տոլար արծող մէկ յայտարարութիւնը: Այսօր այդ գումարը սովորական է: Միեւնոյն գործարանը հիմա կանոնաւորապէս կը ծախսէ տարին մօտ 750,000 տոլար (173,600 ոսկի)՝ իր յայտարարութիւններուն համար: Եւ իրեն պէս շատեր կան: Sapolio օճառի գործարանը, որ երեսուն տարիէ ի վեր յայտարարութիւններ կ'ըմէ, ըսկիզբը կը ծախսէր 30,000 տոլար միայն, իսկ հիմա՝ օրական հազար տոլար: Միայն Նիւ Եօրքի մէջ մեծ վաճառատուները տարեկան՝ կը ծախսեն չորս միլիոն

տոլար լրագրական յայտարարութիւններու համար: Զիքակօի մէջ՝ յայտարարութիւններու, մանաւանդ գըրացանկներու համար փօսթի ահագին գումարներ կը վճարին: Sears Roebuck & Co. վաճառատունը աշխարհի ամէն կողմը գրացանկեր կը դրկէ՝ իւրաքանչիւրը մինչև 4 քիւօ ծանրութեամբ և երեք սիւնակեայ 1200 էջոց: Եւ միայն այդ գրացանկերուն փօսթի ծախքը 640,000 տոլարի կը հասնի:»

Ծանուցումին նպատակն է գրաւել և զօրեղապէս սլահել զմորզներուն ուշադրութիւնը, որպէսզի ամոնց յիշողութեան մէջ քաւականաչափ տպաւորի անունն ու առարկան որուն համար ծանուցումը կըլլայ:

Ընդհանրապէս ուշադրութիւնը պէտք է արթննայ իսկոյն, առանց մտքի յոգնութեան: Պարագային համեմատ՝ կարելի է կոչ ընել հետաքրքրութեան, սարսափի, տխրութեան, խորհրդաւորութեան կամ շահասիրական զգացումներու: Աչքի զարնող հակիրճ և մտացի մլակ բառ մը հաստ գրեղով տպած իսկոյն ուշադրութիւն կը գրաւէ:

Ահաւասիկ քանի մը օրինակներ .

Ե Ր Բ Ե Ք

Դուք չպիտի գտնէի սուելի սփանչելի պատենութիւններ
ձեմակեղէնի եւայլնի համար, քան այն որ
X... վաճառատունը կը ներկայացնէ:

ՃԱՇԻ ԿԸ ՀՐԱԻԻՐԻԻՔ

S... մօտ, Ռեփիլայիգ փողոց, քիւ ...

Ուր 1 Ըր. 25 սանթիմալ դուք իրաւունք ունիք...

ՇԱՏ ՀԵՌՈՒ ՊԻՏԻ ԵՐԹԱՔ

Եթէ ձեր կօտիկները գնելու քլաֆ Տ. . . կօեկավանաւեն:

ԿԱՏԱՐԵԼԱՊԷՍ ԱՌՈՂՋ ԵՄ

ԿՐԱՄՔ ԴՈՒՔ ԱԼ ՆՈՑՆԸ ԸՍԵԼ

Կը հարցնէ ծանօթ յայտարարութիւն մը:

ՄԻ ԿԱՐԴԱՔ ԱՅՍ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄԸ

Եթէ չեմ ուզեր ճանչնալ լաւագոյն... Եւայլն:

Օգտուելով այժմեութիւններէ, ինչպէս Նրեսպիո-
խանական ընտրութիւններէ, կրնաք ըսել՝

14,812 ՁԱՅՆԵՐ

Ձեռք բաւեր հոչակելու արժանիքը

X...ի կօտիկի ներկին:

ԻՆՉ ՈՐ ԱՅՍՕՐ ԵՐԿՈՒՇԱՔԹԻ

ՊԻՏԻ ՏԵՍՆԵՆ

Շէեղ եւ գրաւիչ ցուցահանդէսն է ... վաճառատան:

ՎԵՐՋԱՊԷՍ ՄՆԱՆԿԱՑԱՆՔ

Անսպասելի, ինքնատիպ բացազանչութիւն մը, որ
չի համապատասխաներ վաճառականային գործերու
մասին մեր ունեցած ըմբռնումին և այդ պատճառով
մեր մտքին մէջ աւելի խորապէս կը տպաւորուի:

Ձեր յայտարարութիւնը աւելի ընթեռնելի ընելու
համար, կարելի է հոն քիչ մը զրականութիւն դնել,
նոյնիսկ սրամտութիւն կամ օրւան ընդհանուր մտազ-
բաղման հետ կապ ունեցող ամուսններ:

ՈՍՏԱՅՆԱՆԿՆԵՐՈՒՆ, ՄՕՏ

«Սպիտակ անոկին սեմին վրայ, հուներու բանակ մը ա-
րեւին դէմ կը փայլեցնէր իր փետուրները: Ներսը երիտա-
սարդ մը նստած է ստալնինի դօրծիքի մը տուփէ. մե-
ծաքի թելերու վրայ իր կկօցը կը նետէ փայլուն գօլներ:
Ծերերուկ պտուռ մը ճախարակ կը մանէ: Տան պատուհանը
կը նայի այն ճամբուն վրայ՝ ուրկէ լծւած եզներ դաշտ
կ'երթան...»

Ընթերցողը հետաքրքիր կը շարունակէ իր ըն-
թերցումը՝ որ իր վերջաւորութեան մէջ ամերիկեան
բուսաշուրի մը արժանիքները կը դրւատէ:

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋ

Այս կարեւոր հարցի մասին, Լուիսը կըսէ. «Երբեք
մտքդ կին առնելով երջանիկ չէ եղած»: Սոկրատ սա կար-
ծեքը կը յայտնէ. «Եթէ ամուսնանա՞ք՝ օր մը սլիտի զղջաք.
եթէ չամուսնանա՞ք՝ չպիտի զղջաք»: Իսկ Գալոս, Անդրէոյ
ամենէն իմաստուն մտքը, ստալնինի արտասոյսով. «Եթէ ե-
րիտասարդ է՞ք՝ դեռ մի՛ ամուսնանաք. եթէ ծեր է՞ք՝ բնաւ
մի՛ ամուսնանաք»: Եթէ չէ՞ք հետեւիր այս երեք իմաս-
տուններու խորհուրդին և կը վճռէք ամուսնանալ, առէ՞ք
կին մը որ առողջ է: Անհամաձայնութեան ամենէն բեղ-
մնաւոր տարրը վատաւորողութիւնն է: Ան որ հիւանդ է՝
զւարթ չէ, ջղային, ընդդիմախօս է, իր շուրջը տպւորդներու
կեանքը անտանելի կը դարձնէ: Ուստի Pilules P...երը
անհրաժեշտ են ամէն կիններու, ամէն ընտանիքի, ևայլն:

Չգուշացէք երկար բովանդակութեամբ յայտա-
բարութիւններէ, տառերու խառնաշփոթութենէ, շատ
մասնագիտական բացատրութիւններէ: Տողերը իրար-
մէ թող բառական անջատ ըլլան: Պատի այն յայտա-
բարութիւնները որ կը կարդացւին՝ առանց կանգ
առնել ստիպելու, մեր քալած և նոյնիսկ կառքով
անցած ատեն՝ ամենէն տպաւորիչներն են:

Ձեր ամուսին համար մշտապէս մէկ տեսակ գիր
մը ընտրեցէք: Այդ գիրերը ընթերցողին մտքին վրայ
ծեղի նպաստաւոր տպաւորութիւն պիտի ընեն:

Շատ լաւ է գործածական պզտիկ առարկանե-
րու ինչպէս՝ օրացոյցի, մատիտի, հովահարի, զմե-
լիի, գրպանի հայելիի ևայլն միջոցով եղած յայտա-
բարութիւնները: Գործածելով այդ առարկաները,
մարդ գոց կը սորվի ամուսին քրոջ տպւած յայտա-
բարութիւնը, որ յիշողութեան մէջ կը մնայ՝ այդ ա-
ռարկաներու կորստէն կամ կորուստէն ետքն իսկ:

Թերթերու մէջ շատ պզտիկ, յղճիմ ծանուցում
մը որ կը կորսուի ուրիշ կարեւոր յայտարարութիւն-
ներու մէջ՝ գէշ տպաւորութիւն կընէ. վստահութիւն
չի ներշնչեր: Ընթերցողը կը վարանի իր պատուը-
ները տալու այդպիսի տան մը, որ կը խնայէ ժա-
տաբար յայտարարութեան ծախքերը: Ծանուցում մը
պէտք է գէթ հինգ սանթիմէթ բարձրութիւն ու-
նենայ, ինչ որ 15 տող ըսել է: Հաստ գիրերով հինգ
տողը՝ աղդեցութեան տեսակէտէ՝ անելի կ'արժէ քան
պզտիկ տառերով տասներհինգ տող:

Յայտարարութեան՝ ինչպէս և ամէն բանի հա-
մար յարատեւութիւնը անհրաժեշտ է և յաջողութիւնը
ուրիշ բան չէ, բայց եթէ երկար համբերութիւն մը:
Եթէ ձայն չհամէք, պիտի մոռնան ձեր գոյութիւնը:
Պէտք է բարձր պոռալ՝ լսելի ըլլալու համար:

Եթէ կ'ուզէք որ ձեր վաճառատունը բարգաւաճի,
ձեր դրամագլուխը մեծնայ, ձեր շահերը բազմանան՝
մի դադրիք յայտարարութիւններ ընելէ: Նետեցէք ձեր
ամուսին ամբողջին, տարածեցէք ձեր արտադրութիւն-
ները. յամառեցէք և յաղթահարեցէք հասարակու-
թեան սովորական անտարբերութեան: Առաջին փոր-
ձերը կրնան փայլուն արդիւնքներ չտալ. թերեւս ձեր
ծախքերը չհամէք. բայց մի՛ վհատիք. մէկ, երկու, ե-
րեք յայտարարութիւն բանի մը չեն ծառայեր. յա-
րատեւելով, յամառելով, գնորդները ձանձրացնելով է
որ պիտի յաղթահարէք ամուսին անտարբերութեան:

ԻՐԵՆ ԱԼԵԿՍԱՆԴՐԱՆ

ՊԱՏԻՆՆԵՐ՝ ԿԵԱՆՔԻ ՈՒՂՂՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Չպիտի կրնամ աւելի լաւ վերջաբան մը դնել քան
յիշատակել հոս ամերիկեան հեղինակի մը Օրիսըն
Սուէթ Մարտընի կեանքի ուղղութեան մասին երիտա-
սարդներուն տուած հետեւեալ թանկագին պատւերները.

1. Մի սպասէք նպաստաւոր վայրկեանին, դուք
ստեղծեցէք զայն:

2. Թող երիտասարդի մը տան հաստատամտու-

թիւն և այբբենարան, ոչ ոք կրնայ գուշակել թէ
ուր կանգ պիտի առնէ իր յաջողութիւնը:

3. Ձեր ժամանակէն վայրկեան մը պարապ մի
անցնէք: Եթէ Կլատըսթոնի պէս համճարեղ մարդ մը
միշտ իր գրպանը գիրք մը ունէր՝ վախճալով որ
կրնայ իր կեանքի մէկ վայրկեանը պարապ անցնել,
ք՞նչ միջոցներ չպիտի գործածէ ուրեմն հասարակ
մէկը՝ ժամանակ չկորսնցնելու համար:

4. Մի՛ ունենաք ուրիշ մտազբաղում քան ասպա-
քէզ մը ունենալու հոգը: «Ի՞նչ բանի յարմար էք».
Այս դարում հարցումն է ատ:

5. Կեդրոնացուցէք ձեր կորովը անփոփոխ նպա-
տակի մը վրայ: Մի՛ քաշքշէք գուր վարանումնե-
րով: Մի՛ մտածէք զանազան բաներու վրայ, այլ
մտածեցէ՛ք միակ բանի մը վրայ յամառօրէն:

6. Անցածի և ապագայի երազամքներով մի՛ վատ-
նէք ձեր ժամանակը. ուշադիր եղիք միայն ներկայ
վայրկեանը չկորսնցնելու:

7. Զարթամիտ եղիք և վարժեցէ՛ք կիսմքը զար-
ժակի գտնելու:

8. Գեղեցիկ շարժուծեւ ունեցէ՛ք: Մէկը որ գեղեցիկ
շարժուծեւ ունի՝ հարստութեան անհրաժեշտութիւն
չզգար. ամէն դուռ իր առջեւ բաց է, և ամէն տեղ
կրնայ մտնել առանց վճարելու:

9. Վարելակերպը և ողջմտութիւնը աւելի կ'արժեն
քան ամենէն բարձր տաղանդը:

10. Ձեր անձի նկատմամբ յարգանք և ինքնավրս-

տահութիւն ունեցէ՛ք: Լաւագոյն միջոցն է ատ յար-
գանք և վստահութիւն ներշնչելու ուրիշներուն:

11. «Աշխատէ կամ մեռիր». աս է բնութեան նշա-
մարանը: Եթէ դադրիր աշխատելէ, պիտի մեռնիր
մտաւորապէս, բարոյապէս, ֆիզիքապէս:

12. Նկարագիր ունեցէ՛ք. յաջողութիւնը նկարագրէն
կու գայ:

13. Միեցէ՛ք ճշտապահութիւնը. քսան գործ կէս
կատարած՝ մէկ լաւ կատարած գործ մը չեն արժեր:

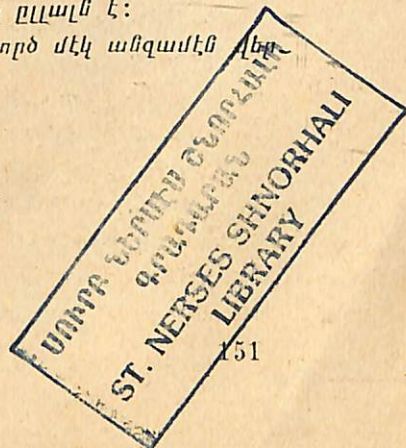
14. Ձեր կեանքը պիտի ըլլայ այնպէս ինչպէս դուք
կ'ուզէք ընել: Աշխարհը մեզի կը դարձնէ ինչ որ մենք
իրեն կուտանք:

15. Մեր ծախորդութիւններէն օգտւիլ սորվինք:

16. Յամառութեան ոչինչ կը հաւասարի: Հանճարը
կը վարանի, կը խարխափի, կը յոգնի. բայց յամա-
ռութիւնը ապահով է վաստկելուն:

17. Տոկում առողջութիւն և երկար կեանք ա-
պահովեցէ՛ք ձեզի: Յաջողութեան առաջին սլայմանը
«առաջնակարգ կենդանի» մը ըլլալն է:

18. Կտրուկ եղէ՛ք. որ և է գործ մէկ անգամէն ինչ
չացուցէ՛ք:

8ԱՆԿ

Երկու բառ Թարգմանիչէն	3
Յառաջաբան	5
Ա. Գլոխի.— Հաւատալ իւր աստղին	8
Բ. Գլոխի.— Փառասիրութիւն	17
Գ. Գլոխի.— Կարգ և Տնտեսութիւն	27
Դ. Գլոխի.— Կամքը և Կորույժ	36
Ե. Գլոխի.— Գործունէութիւն	45
Զ. Գլոխի.— Յարատեւութիւն	54
Է. Գլոխի.— Պատրաստամտութիւն	65
Ը. Գլոխի.— Ուշադրութիւն	75
Թ. Գլոխի.— Հաճելի տրտաքին	88
Ժ. Գլոխի.— Զւարթամտութիւն	101
ԺԱ. Գլոխի.— Բարեկրթութիւն	113
ԺԲ. Գլոխի.— Աշխատութեան սէր	128
ՅԱԽԵԼԻԱՄ.— Գործնական միջոցներ	135
Իբրեւ Վերջաբան	149

ST. NERSES SHNORHALI
LIBRARY

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0384986

■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

Արաբստ Տարաւանի հրատարակութեամբ լոյս
 պիտի տեսնեն հետզհետե շարք մը մեծապէս շա-
 հեկան իւր ժողովրդական հատորներ , որոնց առա-
 ջինն է :

ՈՒՐԱԽ ԺԱՄԵՐ

Հայաւայրի խաղերու , զարնալիքներու , մանրա-
 վերներու , սրտմտաւրիւններու , հանելուկներու
 խաղի , նիւթած հատմանոյ մը :

■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■